

Casa	
Gab.	R
Est.	
Tab.	13
N.º	24

R

13

24

may rina dula boay
othay naq uy dipunhay
g'atrayada murkarey,
La atē o'as caninhay.

may pluma ado caminhay
mirad naq dipunhay
g'ay al hulo boluway
Si ota al cilo d'lay

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is faint and difficult to decipher but appears to be organized into several lines.

Prepetelo

N

CONSTITVTIONES
MONACHORVM
NIGRORVM ORDINIS
S. P. Benedicti Regnorum
Portugallia. *Col.º Real*

50808

CONIMBRICÆ.

Cum facultate Inquisitorum, & Ordinarij.

Apud Didacum Gomez de Loureyro Academia
Typographum. Anno Dñi. 1629.

MONARCHIA
 NIGROVAMORDINIS

CONSTITUTIONES
 S. P. Benedicti Regentis
 Portugalliae
 Col. Alcaz

1708

CONIMBRICA
 Typographum Anno Dni. 1708.
 Apud Dilectum Comitem de Loureiro Academiæ
 Com. facultate Imp. Historiar. & Geogr.

APPROBATIO.

IVSSV Supremi S. Inquisitionis Senatus has Benedictinas Portugallenses Cõstituciones perlegi, in quibus nihil sanè deuium Orthodoxæ fidei, nihil bonis offensum moribus offendi, sed Monasticæ disciplinæ consona, & apta omnia, vt tam sacris statutis Sanctissimi Patriarchæ Benedicti religata Religio, verè sacra, verè benedicta nuncupetur. Quapropter totum legale opus, sacrum, ac benedictum excudendum censeo. Braccharæ in Conuentu S. Mariæ de Populo anno 1628. postridie Idus Octobris.

*Fr. Antonius Maldonado Lector Primarius
Sacrae Theologiæ.*

LICENCAS.

VISTA a Informação podemse imprimir estas Constituições, & depois de impressas serão conferidas com seu original, para se dar licença para correrem, & sem ella não correrão. Lisboa aos 3. de Nouembro de 1628.

Gaspar Pereira. D. João da Sylua. Fr. Antonio de Sousa.

VISTA a licença do Sancto Officio podemse imprimir. Coimbra 6. de Nouembro de 628.

Diogo de Almeida.

VOLUMEN hoc legale Benedictinum à Supremo Sanctæ Inquisitionis Senatu mihi sub censura traditum, luci tunc tradendum censui: ecce nunc oblatum iam excusum contuli originario, à quo nihil in ipso distractum, nihil diuersum, sed omnimodè cohærere reperi. In hoc nostro Conuentu Dominæ de Populo Braçchàragusta-
no, anno Domini 1629. quarto Kalendas Aprilis.

Fr. Antonius Maldonado Lector Primarius
sacrae Theologiae.

PROLOGOMENA.

De Initio, Augmento, Lapsu, & Reparatione Ordinis Sancti Patris Benedicti in Regno Portugalliæ.

CAPVT PRIMVM.

*De primordio Ordinis Benedictini
apud Lusitanos.*

SACRA Benedictina Religio Sublaci quondam specu generoso Nursiæ semine sata, & ex Cassinensi vertice feliciter germinascens, in eam tandem amplitudinem, & maiestatem longè, latèque propagata excreuit, vt encomium illud Israelitici populi Numer. 24. Religionis sacre oraculum haud immeritò censeriqueat, & haberi.

Etenim siue Monasteriorum multitudinem, siue Monachorum sanctimoniam, ac vitæ candorem contempleris, siue sacras Antistitum infulas, versicolores Doctorum tenias, Summorum Flammium tiaras, purpuratos Patres, rubrosque galeros suspicias: siue denique in regalia Imperatorum diademata, in Regum coronas, & aurea scepra, in Ducum, atque Comitum variegata stemmata, & insignia, si aliosque complures sub Benedicti vexillo recensitos oculos conijcias, rectè quidem, & apposite verba illa parabolizantis Balaam! mirabundus refundes. *Quàm pulchra tabernacula tua iacob, & tentoria tua Israel; vt valles nemorose, vt horti iuxta fluios irrigui, vt tabernacula quæ sicut Dominus, quasi cedri propè aquas, &c.*

Numer: 24.

Prologomena.

Cantic. 6.

Enim verò, quam pulchra tentoria illa, ex quibus tot Martyrum millia, tamquàm milites antepilani purpureis laureati corollis, palmisque victricibus rutilantes prodire, quibus Ecclesia Christi Seruatoris, *pulchra ut Luna, terribilis ut castrorum acies ordinata*, Benedictino cruore rosca elegantius pulchrescit.

Quàm pulchra sanè tabernacula illa *Iacob*, in quibus tot Sanctorum albo ascripti milites pressio pede, apertoque Marte non vrbes, aut mania, sed semetipfos viriliter expugnantes, insigne reportarunt trophæum, æternaque Epinicia apud cælites recantant.

Vt tabernacula certè quæ fixit Dominus, infinita illa prope modum cœnobia, quibus sacra constatur Religio, quæ diuino attestante oraculo, in supremum vsque Iudicij diem, tanquam Domini dextra refixa perennabit.

Vt valles nemorose, diuersæ illæ Benedictinæ familiæ, quæ à nigricante radice pullularunt. Nonne, vt vallis nemorosa, sacrum illud *Cisfertium*, *Claraque vallis*, quæ nardis abundat, hircum minimè olet, sed Bernardi abhuc efflat odorem? Nonnè vt vallis nemorose sacre *Romualdi, Gualberti, Celestine, & Oliuetane* Familiæ, compluresquæ aliæ Sanctissimum Patriarcham Benedictum, protoparentem agnoscentes? nemo sanè ibit inticias. Illarum enim alumni cedros Libani, Cypressos Sion, palmas Cades, speciosas Oliuas, viridantes Platanos, Terebinthosquæ extendentes ramos suos sublimitate contemplationis, sanctitatis odore, exterarumquæ virtutum amantitate longo superant interuallo.

Vt valles nemorose, vt horti iuxta fluuios irrigui, diuersæ per Italiam, Hispaniam, Galliam, Germaniam, aliasque orbis partes Monachorum nigrorù Congregationes, in quibus hortis veluti conciuis, areolisquæ atomatum nigricantes desiderij celestis violæ vernant, liliâquæ conuallium rore cæli irrigata virescunt.

et Viget inter eas nostra hæc Portugallensis antiquitate nobilissimâ quietate felix.

Etenim si prima illius initia quæras, protoparentem Benedictum inspirasse in faciem eius spiraculum vitæ reperies. Superstite namque adhuc Sanctissimo Patriarcha, Monachi nigri in Lusitaniam deuenere, atque propè Herculeam urbem Conimbricam

Prologomena.

bricam, Orientem versus in profundo quodam sito, altissimis montium iugis undique circumsepto, celeberrimum illud *Lurbani* Monasterium construxerunt, ut ex Archivo illius constat, in quo verba hæc scriptis tradita reperiuntur. *Domus nostra Lurbani constructa fuit vivente adhuc Patre nostro Benedicto, &c.* Edificationis annus esse creditur 137. mense Maio, sex annis ante obitum Sanctissimi Patriarchæ.

De Mona-
naster. Lur-
bani.

Porro hæ primæ Benedictinæ radices ita Lusitano solo firmiter adhæserunt, ut nec etiam in generali à Sarracenis Hispaniarum eversione fuerint eversa, cum Monasterium hoc multis postea annorum curriculis tanquam lilium inter spinas illæsum permanserit Monachorum sanctitate, ac reddituum copia insignis.

Verumque ex donatione quadam Ferdinandi magni Regis Legionensis ipsi Monasterio facta, & in monumentis illius aservata liquet.

Cum enim Ferdinandus Rex era Cæsaris 1102. Christi autè anno 1064. industria, & consilio Monachorum *Lurbani* Conimbricam à Sarracenis possessam obsideret, alimenta que pro exercitu alendo deficerent, Monachi pecudum carnes, aues, pisces, & legumina, frumentum, atque vinum, Regi, & militibus ad expugnationem vsque vrbis abundantissimè suppeditarunt, hodiernæque possessionum reliquia copiosis olim redditibus, ac postea comparatis fidem adstruunt.

Quod verò attinet ad Religionem, præclarum est testimoniù Regis, ubi supra. Etenim expugnata vrbe, eaque à magnificentia regali Monachis oblata, ipsi nihil aliud præter Ecclesiam Divi Petri (Gothorum ædificium acceperunt.) Unde Rex ad filios suos, Regni que proceres conuersus, inquit; *Ego per Creatorem verum omnium iuro, quod homines isti, quibus tam parùm cupiditatis inest, viri Dei sunt.* Et statim infra, prædictum Monasterium, Monachosq; illius successoribus suis semel & iterùm commendans rationem reddens, addit. *Quoniam ego inveni eos meliores omnibus alijs Monachis, qui in Regno meo erant, &c.*

Huiusmodi vitæ candor apud Monachos *Lurbani* perennavit ad tempus vsque D. Sancij secundi Regis Portugalliæ, tunc enim ad Monasterium de *Pedroso* cômigrarunt antiquum suum domicilium relinquentes, & ab eo expulsi non propter laxiorè

viuen-

Prologomena.

4 Brito in
Chron. c. 29
1113
uiuendi rationem, aut temporalium dissipationem (quidquid
aliqui dicant) sed propter Regiam D. Tarasiam ipsius Sanctij
filiam, quæ cum ex decreto Pontificio ab Alphonso IX. Legio-
nensi Rege, cui matrimonio, & consanguinitate pariter erat cõ-
iuncta, per diuortij sententiam fuisset separata, in Portugalliam
reuerfa reliquum vitæ in Monasterio, ac solitudine illa Lurbani
monialibus Cistertiensibus ibidem aggregatis transire concu-
pinit, ac tandem paterna potentia, Summiq; Pontificis assensu
obtinuit.

Porro pro defensione Maiorum nostrorum, & ostensione il-
lorum innocentiæ duplex hæud vulgare libet afferre retinenda
Vtrumque in libro veteri vitulinæ compaginationis apud Mo-
nasterium de Pedroso asseruato continetur. Primum est Mona-
chi Richardi nomine, qui a Lurbano cum alijs expulsus Romam
petiit, & a Cassino hanc epistolam transmisit ad Monachum
amicum suum in Monasterio de Pedroso iam commorantem.

FRatri Lombardo charissimo indignus Frater Richardus salu-
tem in Domino Iesu Christo, & Sanctissimo P. Benedicto,
ex Cassino 4. Kalend. Septembris anno Domini. 1201.

Si forte dilecte frater de nobis cogitare, aliquid sufficientes su-
mus, in Domino gloriemur, qui in alijsimis habitat, & humilia
respicit in cælo, & in terra, quia qui dedit abstulit, nè forte gloria
aliena elati prolaberemur: sed heu quomodo iacet ciuitas sola plena
populo, non dicamus solam, sed iterum plena populo: sed doleo frater
nit, & iterum gaudeo, quia pro Christo passi sumus, suæ causa dice-
ra, non audeam (peccatores autem sumus) si cum ea, Deus scit, fratri
ante peto, ut cum fratribus nostris consoleris, nam omnes participes
facti sumus amicitia Dei, quia per magnas tribulationes oportet
nos saluos fieri, si exules gementes, vel flentes, propriam patriam
inquirimus, memores esse debemus qualiter à nostris accepimus
Monasterium Bubulæ maximum, Dumientense, Tibianense, &
alij qui quasi noster florere, & peruenit, iusto Dei iudicio depredati,
depopulati, & desolati desecerunt nos autem in iustos quasi consola-
tores decet, tanquam oues errantes consolari in Domino, quia non
per domos alienas vagantes alienam inquirimus, sed propriam glo-
riam.

Psal. 112.

Ierem. Thr.
c. 1.

Prologomena.

viam. Fratribus dilectis, siue disiunctis, siue congregatis quomodo posteris salutem dic pro nobis sub consolatione; spero enim licet oves errantes, tanquam suas querat nos Dominus, & in vultu caeleste suum per Pastorem nostrum Beatissimum P. Benedictum introducat omnes. Spero de te & fratribus nostris quod factum sis sciam per te, si potes, rogo, nobiscum Deus, &c.

Posterius innocentiae Monachorum Lurbani graue testimonium est Delini Fedo, hic enim in Catalogo Romano, seu (vt aiunt) Roteiro Episcopatum Ecclesiarum, ac Monasteriorum, loquens de Diocesi Conimbricensi, ita inquit:

Diocesis Colimbricensis. Monasterium Lurbani, quod per multos annos a Monachis nigris S. Benedicti cum magna religione gubernatum, ut praefertur in Cisterciensium monialium versum est cum Monachi ab eo iniuste fulminata culpa, & violenter recipiendi causa Regina Tharesiam Sanctij Regis filiam expulsi fuere, &c.

Ex quibus constare videtur Monachos nigras non propter dissipationem bonorum, aut irreligiosum viuendi modum, sed propter causam citatam a Lurbano fuisse expulsos, monialesque introductas.

Ceterum his omisis licet Lurbanum candidula iam profert pellicina, seu nardinos flores emittat, tanquam nardus tamen (quae teste Polihistere, radice nigret) a nigris nostris incipit, ibique Monachorum Lusitaniae nigra radix sepulta iacet.

Plin. lib. 12.
c. 12.

§.

¶ Secundum Portugalliae Monasterium inter Benedictina recensendum *Bubulense* fuit, vt constat ex Archiuo Monasterij nostri S. Ioannis de *Pendorada*, in quo catalogus est Monasteriorum Portugallensium Ordinis Benedictini, inter ea verò Monasterium *Lurbani*, & Monasterium *Bubulense* in Conimbricensi Diocesi ita referuntur. Fuit autem aedificatio praedicti coenobij sub titulo Saluatoris annis quatuor post prima fundamenta *Lurbani* (proindeque duobus ante obitum S. P. Benedicti) quingentesimo scilicet quadragesimo primo in loco qui *Vacariga* dicitur tribus leucis a Conimbrica distans versus Aquilonem prope viam Regiam, quae ad Portugallensem urbem tendit ad radices montis *Busaco*, nunc vulgò, *Sublaco*, olim forsitan propter Monachos, qui a sublaco originem ducebant nuncupatum. Eximia sanctitate floruit, illiusque Monachi viri sancti, vo-

De Monasterio Bubulensi.

b caban.

Prologomena.

cabantur. Sub obedientia illius sex alia fuere Monasteria, & intra mœnia urbis Conimbricensis Ecclesiam habebat *Saluatoris*, quæ nunc etiam sub eodem titulo perseverat. Oppida verò, ac municipia, quæ illius subiacebant dominio, vnum erat, ac triginta, inter quæ præter vicina *Mocarros, Ventosa, Tamengos*, & alia *Recardaës, Ilbauo, Salgeiro, & Aueiro* nominantur. Constant hæc omnia ex Archiuo Ecclesiæ Cathedralis Conimbricensis. Porro tēpus, quod omnia terit, Mōnasterij prædicti nec vestigia reliquit, cum etiam Ecclesia loci illius Ecclesia Parochialis sit, & præclaræ Augustinianæ familiæ vnita.

Hæc sunt prima, & antiquiora Ordinis Benedictini in Beirensi prouincia apud Lusitanos fundamina *omni lapide pretioso ornata*, hæc prima Benedicti Augustalia, pulchra illa tentoria Israel, nigra quidem, sed *formosa sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis*.

Apoc. 21.

Cant. 1.

CAPVT SECVNDVM.

*De Incremento ordinis Monachorum nigrorū
ab Ana fluuio, vsque ad Mondam.*

§. I.

QUANTVM verò Beirensis Regio, cuius caput Herculea Conimbrica est, Regia quam sinu suo fouet Academia perillustis, vt ex prædictis patet, Benedictina Religione fuerit consecrata; nulla tamen est ex quinque, quibus Regnum Portugallense constat, quæ nigris non fuerit Benedictinis palmibus redimita.

† cicitius, ac
primò †

*De Monasterio
Caulaniana.*

Primò enim in Transtagana Regione celebre cenobium extitit *Caulaniana* nomine, ad ripam Anæ fluminis situm, in quo vltimus Gothorum Rex Rodericus à Sarracenis prælio victus conscientiam exoneravit: Monacho verò qui auricularem eius confessionem audiuit, grates debet immortales Portugallia pro sacro illo pignore, *Sacra* (inquam) *Imaginem Virginis Nazarethæ* toto orbe celeberrima. *Cum enim inde Barbarorum tyrannidem fugiens*

fugiens desolatum Regem sociaret, sacram illam Imaginem secti detulit, atque in eodē montis vertice, quo bodierna luce adlitus Oreamni non longe ab Alcobatia colitur, quoad vixit coluit, moriensque tanquam thesaurum absconditum in agro assernatā reliquit. Prædictum tamen cœnobium intra fines antiquæ Lusitaniæ propè Emeritā existens, lamētabili illa Hispaniæ clade omnino periit.

¶ Secundò in Regione Cistagana Estremadura vulgò nuncupata, cuius caput insignis est Vlyssippo, Monasteria tùm Monachorum, tùm etiā Monialium extitisse satis liquet ex vita S. Irenæ sanctimonialis Benedictinæ apud Nabantiam nobile Portugalliæ municipiū, cuius bifacer cruor ripam fluij Nabão perfudit, quā nunc etiā virginum Conuentus nobilitat, cum labète anno 653. martyrij palmam Irena fuerit adepta. Eiusdem quoque oppidi Ecclesiam matricem S. Mariae dos Olivares Monachorum cœnobium fuisse traditio est.

De Monasterio Nabantia.

Monast. Sanct. Benedicti Scallabitani hac nostra ætate ædificari capit admirabile illud continens S. Crucifixi miraculum. Etenim cum ibi olim puella gregem pasceret, adolescentique nollet assentiri, ni prius ille in eremitorio quodam veteri, corā Domino Crucifixo nuptias promitteret, spondit adolescens, promissis tamen postea stare renuens, coram Vicario generali adductus est. Qui cum de testibus ageret, Hos (inquit puella) Habeo sed in eremitorio S. Crucifixi oportet excipi. Vnde illuc abeuntibus, lacrimis ipsa perfusa, testem omni exceptione maiorem Christum Dominum exhibet. O rem mirabilem! Imago ecce Crucifixi, dexteram à Cruce extrahens, capite simul, ac semicorporè inclinato brachium dextrum deorsum, extendit: manensq; affixa Crucis, clavis tantum sinistra manus, ac pedum mirabiliter in hunc modum veritati subscripsit. Obstupere tunc omnes, miranturq; & animo permouentur vniuersi, qui sanctā, illā effigie sic adhuc inflexam suspiciunt. Sacram Ediculam tanto miraculo nobilitatam, Religioni nostræ postea donauit D. Maria Regis Emmanuelis filia, singulare veluti pignus deuotionis quæ erga D. P. Benedictum, & ipsius alumnos afficiebatur, quos non nisi Monachos meos vocitare solebat.

De Monast. Scallabitano.

¶ Tertiò in eadē Cistagana prouincia, Conimbricensesq; Diocesi non longè à fluuio Monda versus Austrum ferè Monasterium S. Mariae Semidensis ceruimus ad radicē montis, gelidis aquis irri-

guam

Prologomena.

quam, & arboribus conficā. Illius conditores fuere D. *Ioānes de Anbaya* Episcopus Conimbricensis, & D. *Martinus de Anbaya* frater eius, anno 1118. (licet aliqui illud extruxisse asserant D. *Beatricē* cuiusdā Archiepiscopi Bracarenfis Ioannis nomine cō sanguineam.) Ex monumentis tamen illius cōstat, *Morachos* in eo habitasse prius, multa quippē privilegia *Ioanni Abbati* concessa ibi reperiuntur; cautumq; *Monasterij* fecit eidem *Ioanni Abbati*, & *Conuentui* suo D. *Alphonsus Henriques* 28. Aprilis anno 1162. Porro à successoribus *dos Anbayas* pro filiabus suis, & alijs, illud in *Monialiū cœnobium* conuersum est anno 1183. (vt ex *Archio* constat.) Illarum vero, tū antiqua, tū recentiora sanctitatis exempla, ac testimonia plura referuntur: fortassisquē *Sanctorum* meritis qui ibi iacent, specialis prouidentia Dei paucis abhinc annis satis indicauit se illo loco coli velle, ac deuotionem sanctissimi *Patriarchæ Benedicti* frequentari.

Cum enim anno Domini millesimo sexcentesimo decimo D. *Alphonsus* ab *Albi castro* Episcopus *Conimbricensis* felicitis quidē recordationis, *Monasterium* beate *Anne* in suburbio *Conimbricæ* à fundamentis erexisset. *Moniales* quasdam *S. Augustini*, ac *Semidenses* cum redditibus suis sub eiusdem *P. Augustini* *Regula* coniungere decreuit. Quapropter diplomate Pontificio ad huiusmodi unionem, & translationē impetrato, *Semidenses* tandem *Moniales* in prædictum *Monasterium* suburbaniū adduxit. Porro cum prouidentia, ac sapientia *Omnipotentis* *Dei* attingat à fine vsque ad finem fortiter, & disponat omnia suauiter, ita res disposuit, vt *Moniales* illæ quæ libenti animo venerant, in ipso statim noui *Monasterij* ingressu dolere ceperint, quòd veterem suum paradisum (ita *Semidense cœnobium* appellabunt) reliquerint, ac deseruerint. Vnde gliscente reuersionis studio, accessit tandem Episcopus, ipsiq; capitulariter congregatis diploma Pontificium legere præcepit, quo audito omnes illæ (paucis tantum exceptis) coram ipso procumbentes, totoq; corpore prostrate, elatis, ac repetitis vocibus hoc vnum professabant. *Misericondia* pro habitu *Sancti Benedicti*. Quæ cum prius *Antistes* surgere præcepisset, & sigillatim interrogasset, constantiter responderunt se cum *Benedictina cuculla*, quam in professione induerant, sepeliri, ac funerari velle. Quibus illè tandem, & alijs commotus, eas ad antiquum suum *Monasterium* proprio suo decreto reuersionem illam approbante, remeare iussit.

Prologomena.

Porro reuerfione illa peracta, fingulariter augeta eſt, & in dies augetur apud illas, ac vicinos populos Sanctiſſimi Patriarchæ Benedicti deuotio, qui aliquando (vt patet ex Gregorio Magno lib. 2. Dialogorū) Monachis qui penuriam aquæ patiebantur, miraculo potius voluit ſubuenire, quā Monasteriū à ſe ſemel adificatū trāſferre, vt iam inde diſcerent omnes quanta cū animi de liberatione Monasteria antiqua mutanda ſint, ac deſerenda.

¶ Apud *Socore* Monasterium quoque Benedictinum extitit, *Bubuleniſ* annexum (vt ex Archiua Sedis Conimbricæ conſtat.

¶ *De Incremento Ordinis Monachorum nigrorum à Mondaſque ad Durium.*

Pater Monasteria *Lurbani*, & *Bubuleniſe*, de quibus ſuprà plura alia à *Monda* fluuii vique ad *Durium* ſunt extracta quæ nigra eſſe deſierunt, & maiori ex parte à dilectiſſimis fratribus noſtris Cisterciendiſus ſub albo vellere poſſidentur.

¶ Primo enim Monasterium *S. Mariae de Maceyradão* nō ſōge ab vrbe *Viſentio*, pro Monachis nigris fuiſſe cōditum Chronica ipſa Cisterciendiſa ſatentur, & Edificationem illius designant anno 1139. ex quo, & alijs quæ addūt ſequuntur Nigros in eo 18. ſolūmodo annis habitaſſe. Sed dubiū certè, fuerit ne, à ſubito *Cygnus*, quod modò *Conuus* erat; præſertim, cū in manu ſcriptis fide dignis reperiat̄ur Monasteriū illud conſtructū fuiſſe anno 887.

¶ Similiter, etiam ſecundò, Monasterium *S. Chriſtophori de Alafoës* Cisterciendiſe nūc in Diceceſi *Viſenti*, Nigrorum fuit olim. Quod (ne furem *Antolyicum* imitari videamur, qui conſficere aſſuerat, ſurtum ingenioſus ad omne, *Candida de nigris*, & de candentibus atris) duplici probatur teſtimonio. Vnum deſumitur ex Catalogo Monasteriorum noſtrorum, qui in Archiua *S. Ioannis de Penſionata* habetur. In eo enim Monasterium de *Alafoës* inter alia Benedictina numeratur. Alterū colligitur ex donatione quadā facta Monachis cœnobij *S. Martini de Soalbaës* à Sancto *Ortiz* fundatore ipſius, quæ ita habet, *Do vobis villā nra Ortiz quā accepi à fratre meo. 10. pro parte mea de M. onaste- rio. S. Chriſtophori de Alafoës Ordinis Nigrorum S. Benedicti facta cartha pridie Idus. Maij era. 943.* quæ eſt *Chriſti 905.* Ex

Monast. S. M. de Cei ſa ab Alphon. I. fundatur. Monachos ad illud ex Lurbano adduxit, à Sancto I. Cisterciensibus traditur. Chron. lib. 6. cap. 28.

11. Metamorph.

Prologomena.

quibus pater prædictū Monasterium Nigrorum fuisse prius, Ioan-
nem a vero Ciritam, qui multis post annis Eremitorium ibi-
dem & Cisterciense quod nunc extat cœnobium ædificasse dici-
tur, Reædificatorem fuisse credibile est.

¶ Tertio quoque Monasterium *S. Petri das Aguias* iuxta fluviū
Tauora situm, Cisterciensium nunc temporis Nigrorū olim ex-
stitit Monachorum. Quod sufficienti testimonio comprobatur
ex relatione, quæ in Ecclesia *S. Mariæ Vimaransenis* Nigrorum
olim Monasterio inuenitur. Refertur enim ibidem, quod Theo-
don pronepos Regis Legionensis Ramiri II. Sarracenos à fini-

D. Petrus Ramires, & *D. Ioannes Ramires,* Monasterium
tandē *S. Petri ab Aquilis*, ædificauit, Monachosq; nigros à præ-
dicto Monasterio Vimaransenis *S. Mariæ de Oliua* accersuit qui-
bus Monasteriū *S. Petri* à se cōstructū tradidit anno 991. Illis ve-
ro 150. annis ibidē cōmorātibus Cistercienses postea successere.
Sed ò vtinā in cunctis alijs, quæ amisimus, aut reliquimus tales
fundarunt haberemus successores; frater enim fratri suscitaret semē, *barē*
ubi nūc est ditæque nostra versa non foret ad alienos demus nostra ad extra-
neos.

¶ Quartò Monasterium de *Arouca* in Dicecesi Lamacensi, & in-
ter montana sitam extructum fuit primò circa annū 915. tunc
enim cum Rex Ordonius II, ab Ecclesijs Lamacensi, & Tudē-
si alienata restitui præcepisset, Episcopus Lamacensis litem in-
tendit *Loderigo, ac Vandilo* Dominis vallis, quæ *Valle de Mol-*
des dicitur, super proprietates quasdam Monasterij: compo-
sitione autē facta, Monasteriū incaptū perficitur, patronatusque
illius à successoribus Vandili, ac Loderigi venditus est nobili
cuidam Equiti nomine *Ansur*, vbi nunc *Burgo* dicitur, habitati,
qui ex alijs monasterijs Monachos cōuocauit, inter quos acces-
sit eximie sanctitatis vir *D. Herminigildus* cui *Ansur* donatio-
nē fecit prædicti Monasterij, aliarumq; pluriū Ecclesiarū. Exi-
terunt in eo Monachi nigri vsque ad annum 1090. vt patet ex
controuersia quadam inter illos, & illustrem quandam sceminā
D. Godinam nomine, in quæ controuersia Iudices arbitri fuere
D. Pendorada, & *Abbas S. Andreæ de Rendufe*; qui vt controuer-
siam, ac litem componerent, sententiam in prædicto Monasterio
S. Ioannis asseruatam sub hac forma protulerunt.

Prologomina.

Annus millesimo nonagesimo primo. Nos Egas Hermigis, & D. Circa an-
Petrus Abbas de Monasterio S. Ioannis de Pendorada, & D. Ioã- nũ 1224.
nel Abbas de Monasterio S. Andree de Rêdufe assistente D. Go- Regina
dina cum filiabus suis, & D. Egas Odoris nepote suo pro bona pace Masalda
inter vos D. Godinam, & Abbatem D. Gondisaluum, & Conuen- Monasterij
sum de Monasterio de Arouca Ordinis S. P. N. Benedicti hanc de Arouca
facimus compositionem perpetuam duraturam (quam si quis vestrum, Abbatifa,
nunc vel postea fregerit, sit excommunicatus, & male dictus à Do- contractũ
mino, & à Sanctissimo P. N. Benedicto) in hunc modum, quod vos celebratis
virifratres Religiosi, Abbas, & Conuentus de dicto Monasterio cõmoniali
conceditis liberè, & sine ulla contradictione ab hac die in perpe- bus, dimittendi illis
uum istum vestrum Monasterium de Arouca D. Godina ad in- redditus
gressum Religionis filiarum suarum, & propin quarum, & aliarũ mensis Ab-
virginum, ut ibi monialem vitã degentes, deinceps Deo, & Beatiss- batialis s̄
imo P. N. Benedicto inserviant: vobis autem fratribus ipsa D. cucullam
Godina cum filiabus suis, & nepote suo ab hac die liberè, & in per- nigram cũ
petuum concedit, & cõmutat pro vestro isto Monasterio de Arau- mutarent.
ca suum Monasterium de S. Martino de Cucujaes, &c. Facta
charta 3. Kalendas Iunij, era millesima nonagesima prima.

Ex quibus cõstat primò Monachos nigros Aroucã prius habi-
 tasse pluribus annis, nec indè eictos fuisse propter irreligiõsũ
 viuẽdi modũ a prout aliqui fingũt. Secũdò Moniales etiã nigras
 ibidẽ perseuerasse ultra annos centum; cum enim D. Masalda
 filia D. Sanctij I. Portugallia, ab Henrico I. Castellæ Rege (cui
 auferat) propter consanguinitatis impedimentum dirimens,
 autoritate Apostolica Innocentij III. fuisset separata, in Portu-
 galliam reuertens, exemplo sororis suæ Tharaxie in Lurbano
 iam degentis, in Monasterium a' Arouca monialium adhuc ni-
 grarum se se recepit; (quod illi cum monasterio simul de Tuijas
 frater suus *Alphonsus II.* donauit). Circa annum vero 1224. con-
 tractum celebrauit cum monialibus, dimittendi illis redditus
 mensis Abbatialis, si cucullam nigram cum alba commutarent,
 egitque cum Episcopo Lamaensis *D. Pelagio*, vt iuris dictionem
 Episcopalem, quam in monasterium habebat à se dimitteret, vt
 congregationi Cisterciensis posset vniri: Quod eadem factum est,
 & ab *Honorio III.* confirmatum. Atque ita Arouca nostrũ, quod
 300. annis nigrum, albescere cepit.

Quinto monast. S. Martini do Conto, vel (vt dicunt) de Cucujaes
 situm

Prologomena.

situm in Diocesi Portuensi castri in ista fluitant VII, & viam Regiam
Constituta castro, voluerit aliqui conditum fuisse ab Episcopo.
I. De Monasterio ibidem (ve ferunt) se palio. Alij a D. Regis Moniz
prologogo Regis Alphonsi I. Ex dictis tamen patet, quod ante
Regem Moniz **De Godesin** monasterium ipsum Cucugense, tanquam
suum possidebat, illudque cum monasterio de Arucea commu-
tauit. Quia propter vetustatem, vel antiquitatem aliquis illud extruxit
ante annum 1090. In religione floruit. Cantu illi fecit b. Rex
Alphonsus. Et ceteris multo in honore sunt habiti Abbas, &
Conuentus illius, praesertim a Ioanne I. Successere postea Com-
mendatarij, qui (deficiente paulatim Conuentu cuius adhuc sit
mentio in lencencia quadam lata anno 1440.) liberius egerunt,
et multa donarunt, ita vt in Ecclesiam quasi secularem monasterij
suum fuerit redactum. Ad Religionem tamen rediit duobus licet
partibus alienatis: vitimus enim possessor illius palliatam renu-
tiationem fecerat monialibus **S. Benedicti Portuensis** de duabus
partibus ipsius monasterij, super quo controuersis praecedenti-
bus, cessit tandem Religio iuri suo compositione facti, & ex ter-
tia **S. Martini** pallij parte, nobilissimam illi construit monasterium.
I. Sexto Monast. S. Petri de Pedroso in eadem Diocesi Portuensi
duabus ab Vrbe leucis iuxta viam praedictam, extructum fuisse
aliqui asserunt a D. Meninba Froiaz pronepri cuiusdam sororis
Regis Alphonsi Casti, quae ibi sepulta iacet. Alij vero edificatum
esse iugurunt ab aubricato quodam **S. Rodofindo**, qui **D. Godesin**
dicebatur filius **Heranij** Comiti de Eugo, prone videtur coti-
ligiose scriptura donationis, seu testamenti illius, in eodem mo-
nasterio seruata, facta 5. Calendas Martij era 935. a cuius tenore
est huiusmodi. *Dubiu quidem non est, sed pierisque manes cogni-
tam, quod hego Godesindo proles Etiz & Adofinde accepim muliere
in obingio nomine Ender quina Palla b. vidd habim filios nominibus
Suabius, Ermbischa, Adisida, & Froitar. Ex illa Froila: fuit cu
i frmit a tenata in b. b. stra peccato, quia non est i. ro. integato. fadore,
er quando vidimus t. elon. d. f. b. b. que nobis dominus dedit in nostro
peccato, quine huius nostris glentio, & nostras villas, & ingeniamus
nostras seruos, ve do minus sedane prapit us, ad peccatis nostris, & fa-
limus, Monasterio in nostras villas, r. g. n. d. a. o. l. l. q. u. a. n. e. n. d. r. a. t.
monast. S. Petri, edificatum iuxta Durium St. Tamegga in villa
Vide, monast. S. Christophori, & monast. S. Michaelis, edificata*
inter

Hic ex Gal-
lia venit cu
inclito Duce
D. Munio
Viegas gal-
confr.
Era 1177.

De Monast.
S. Petri de
Pedroso.

Quae si Ca-
saris est erit
anni Christi
897.
b Filia Ducis
Menedo gu-
tierre & affi-
nitate coniu-
cta cum Re-
ge Ordonio
II.
Mon. S. Petri
S. Christo-
phori. S. Mi-
chaelis.

Prologamina 5.

inter Durium & Bonga, loquens de monasterio S. Petri Pedroso, inquit. *Et post hoc factum, dedimus ipsa Acisteria in manus de Romino Desterigo Abba. ut continent eas. Et sub manu de D. Colvira Abbatisa, &c. Ad d. n. super filiam. Et ad defendam testasse predicto monasterio S. Petri Petroso, & monasterio S. Eulaliae villam Avintes in ripa Durij, & quartam integram de Milla Quinjos iuxta Mondam: & ipsum facere testamentum de monasterio, Labra, quod est fundata ab antiquo in ripa maris, & Ecclesiam S. Martini de Vallago, & plura alias villas, & Ecclesias. Testaminiis illis (inquit) ad ipsum locum S. Salvadoris, & S. Petri Petroso cum reliquijs martyrum, & lignum S. Crucis, quae in ipso monasterio, Labra sunt servanda, & ad fratres, & sorores quae ibi sunt habitantes, vel qua dominus ibidem, super duxerit, & in vita sancta perseveraverint, &c.*

Ex his igitur potest colligi primo, praedictum Gondefrido monast. de Pedroso aedificasse, secundo, illud fuisse duplex, iuxta verba illa ad fratres, & sorores quae ibi sunt, &c. Tertio, probabiliter potest colligi illud antiquius esse Gondefrido: in hac enim scriptura non dicitur expresse quod illud Gondefridus aedificaverit, sed explicatur solum, quod illi in testamento suo reliquerit. (Quid tamen de hoc sit) singulare religioe fuisse, colliges ex collationibus Abbatum villis in hoc tractatu saepe adductis, in quibus ipsorum zelus, fervor spiritus, & perfectio studium proficere elucet. Quales autem patres, tales & filij, quales pastores tales & oves. Annis 630. Benedictinum exivit a Collegio Combricensi societatis Iesumunc possidetur iuxta Mondam.

Septimo Monasterium S. Petri de Canedo in eodem territorio S. Mariae aedificatum a D. Thome Gutierrez anno 904. Magna sanctitate floruit. 1604. annis, donec tandem Rex Christianissimus illud donavit Episcopo Portuensi D. Giraldo sub obligatione unius Missae cantatae de Domina nostra pro anima sua, & parentum suorum. In Comendam tandem Regalem transiit anno 1609. Non defuerunt denique inter Mondam & Durium monasteria migrata de nobis. Primum enim in D. c. s. V. s. n. non longe ab Urbe monasterium est S. Mariae de Ferrera, quod Regis Alphonso Henrici tempore, pro monachis nigris fuit extractum. Exerat litera, a in quibus Episcopus Visehsis D. N. ann. 1175. Lamacensis item Episcopus, & Agitanensis per chartas suas sub-

Men. f. S.
Eulaliae, &
Monaste. da
Labra.

†
Favet colla
tio 12. Pela
gij Abbatis
facta era 224
ac proinde
52. annis tan
tum post G6
desindo. Ful
cite (inquit)
vos floribus
respiciet et
vna Deus &
So. P. Benedi
ctus super do
mū istā, quae
ab initio an
tiquius flo
rens cum to
ta Ecclesia
regni huius
florere cepit.
Expēde ver
bum (quae ab
initio anti
quitus. &c.)
De Monast.
S. Petri de
Canedo.

a
Ex lib. de Pe
droso.

De Monast.
S. Mariae de
Ferrera.

a
In Archivio
monasterij.

Prologomina.

ditis indulgentias concedunt, si fabricam monasterij quomodo-
libet eoadiunarent, attenta monachorum ædificantium necessi-
tate. Habuit primò titulum *S. Euphemie*. Ad Moniales autem
nigras, quæ ibi nunc existunt postea transfijt. Intra Urbem, Nigrarum
aliud cum singulari obseruatione paucis abhinc annis incepit.

Monasterium *da spelunca* in Diacesi Lamacensi quondam ex-
titit, quod à Monachis *S. Ioannis da pendorada* gubernabatur,
Moniales sunt extinctæ, Ecclesia vulgò dicta *da spelunca* eidem
Monasterio *S. Ioannis* mansit vnica. In eadem Diacesi Monast.
S. Benedicte da Moymenta da beira constructum est anno 1596.
à Doctore *Fernando Mergulhão*, adductis ex monasterio Semi-
densi tribus sororibus, quæ prima ibi Religionis posuere funda-
menta. Floret feliciter.

Monast. *de Vellacoua das Donas* nuncupatum in territorio *da*
Feira Portuensis Diacesis olim extitit, pro quo extant priuile-
gia Alphonfi III. & Ioannis I. Ex eo, & alijs tribus, vel 4. (de
quibus infra) in simul aggregatis conflatum, & erectum est à Re-
ge *Emmanuel* celebri Nigrarum *S. Benedicte Portuensis*, dictum
prius *da Ave Maria*. Habitari cepit à die Epiphaniæ anni 1535.
sub Abbatissa à ex *Arouca* adducta.

De propagatione Monachorum Nigrorum à Flumine, huius
Durio, & que ad Linniam. Azudinoit
Prouinciã Interãmpensem, quæ fluuio Durio ab Austro, &
Mio ab Aquilone clauditur, Portugalliæ paradisi esse
probant, & soli vberitas, & cæli tæperies, nec non singularis illa
totius Regionis amantitas ex arborum multitudine, varietate,
ac densitate consurgens, quæ viribus maritatæ, duplici fructu,
geminatoque pondere curuæscentes, valles, montes, atque col-
les ita venustant, & exornant, vt vniversa illa progerminantis
naturæ elegantia, artificiosa potius aulæ, quàm nativæ parturi-
tio videatur. In hoc igitur paradiso voluptatis posuit Deus
protoparentem Benedictum, vt operaretur, & custodiret il-
lum, tota enim fere Durimonia fuit olim, & magna adhuc ex
parte est singularis dos Benedictina, etenim ex Monasterijs
notis 230. quæ in Portugalliã sunt extracta vna sola Interã-
mpensis Regio angustijs fortunæ limitum, lato tamen charita-
tis sinu, 90. complexa est in duplici tantum Diacesi Portu-
gallensi, scilicet, ac Bracharensi Hispaniarum Primatæ quæ om-
nia

Prologomena.

na summam recensere libet, ut nouerint omnes quas debeamus grates persolvere meritis Sanctissimi Patriarchæ, maiorum nostrorum sanctitati, atque conditorum deuotioni.

§.

De Monasterio S. Thyrsi.

Incipiente ergo à Monasterijs Diocesis Portucallensis insigne illud prius occurrit quod *Sancti Thyrsi* nuncupatur, & ad ripam fluminis Aue extructum cernitur.

De conditore illius communis est opinio à filio Ramiri secundum fuisse extructum. Celebre est enim apud Historicos præfatum Ramirum Legionensem Regem nauigando per ostium Durij fuisse ingressum, apulissequè ad Castellum, seu Castrum Gayæ, cui tunc temporis Sarracenus Alboazar Cadam dominabatur, atque inde rapuisse quandam ipsius sororem egregiæ formæ feminam, ex qua sacri Baptismatis fonte renata filium genuit nomine Alboazar Ramires. Hic conjugem accepit Dominam Helenam Godini, filiam Domini Godinho de Asturias, cumque vterque Christiana Religione esset insignis, & in Dei cultura valde propensus, ædificauit (inquit Comes Barcelensis) Monasterium *Sancti Nicolai*, quod hodiè *Sancti Thyrsi* nuncupatur, circa annum 965. multisquè redditibus locupletarunt postea nepotes illius, ac præcipuè D. Sociro Mendes cognomento Bonus.

Porro altiora, antiquioraque huius Monasterij reperiuntur fundamenta. In Archivo enim illius donatio quædam extat, facta anno 808. in qua subsignant *Abbas Frater Vincentius Alpbosus*, *Prior Frater Vasqus Ramires*, & quatuor alij Monachi. Extat etiam alia donationis charta, in qua subscribit Abbas ipse Monasterij Ferdinandus era 901. Ex quibus constat præfatum Monasterium antiquius esse Alboazaro Ramires centum quinquaginta, & eo amplius annis, ut discurrenti, annosquè computanti patebit, proindèque (ut aliqui conijciunt) opus fuisse videtur S. Martini Dumienfis, aut Fructuosi Bracharenfis Archiepiscopi, postea verò à præfato Domino Alboazaro insigniter amplificatum.

Quid:

Prologomena.

Quidquid tamen sit de primo conditore illius; Monasterium ipsum, tum quoad spiritualia, tum quoad temporalia perillustre fuisse, fragmenta quae temporum iniuria non perierunt satis ostendunt.

Prioratum habet oppidum S. Iohannis Ostiensis, quod illi donauit D. Soeiro Mendes pro equabus decem, & quatuor equulis, illudque postea D. Masalda in Arouca sepulta cautum fecit; Abbas illius semper magni est habitus, unde Alphonsus secundus inter alios testamenti sui exequutores Abbatem etiam S. Thyrsi designauit, ipsique Monasterio quingentos marabitanos (quorum quilibet 48. teruncios continebat) reliquit. Illustrum personarum turba in eo sepulta iacet, atque inter illos D. Martinus Gilij Comes Barcellensis cum vxore sua D. Violante Sanchez qui multa apud *Cão do Couçe* donarunt.

§.

De Monasterio Saluatoris de Paço de Sousa.

Monasterium Saluatoris *de Paço de Sousa* constructum est primò (vt ex Archivo illius constat) à D. Troicosendo Guedes originem ducente ab inclyto Duce D. Arnolde, qui cum alijs illustribus viris ex Gallia in Portugalliam nauigauit, vt Lusitanos in Sarracenis propulsandis coadiuuaret, territoriumque de Bajam hostes viriliter expugnans obtinuit. Templumque Monasterij anno 1088. consecratum est à D. Petro Archiepiscopo Bracharensi B. Geraldi praedecessore.

Licet autem Troicosendus plura tunc temporis Monasterio suo donauerit, plura quoque postea consanguineus suus D. Ægas Moniz Regis Alphonsi primi paedagogus addidit, cenobiumque ipsum impensius perfecit, unde aedificator illius communiter censetur.

Copioso Monachorum numero, religione, & bonorum temporalium copia valde floruit. Monachorum multitudo aperte potest colligi ex libro veteri manuscripto, in quo cum alijs epistola legebatur D. Iohannis Abbatis qui cum sexdecim annis Monasterium gubernasset, & natione Gallus esset, in patriam

reuer-

Prologomena.

reuerſas, Epistolam hanc ad Monachos tranſmiſit. *Meminiſe* (inquit) *vos debet, quod per ſexdecim annos, de ſeptuaginta, & octoginta pluſ, vel minus oſibus neminem, fauente Deo, & Sanctiſſimo P. noſtro Benediſto, per didi, id eſt, nemo nouitiorum habitu depoſito ad ſeculum remeauit, &c.*

Religionis verò ac Monastiæ vitæ perfectionis, quæ in prædicto Monasterio vigeat, testis est omni exceptione maior Episcopus quidam Portucallensis, qui Monasterium visitans hæc in libro quoque vetusto vitulinæ compaginationis exarata reliquit.

Deo dicamus gratias quòd si tempus defectuosum est, nunquam defectus inueni multis abhinc annis in hoc Monasterio in tanta multitudine Monachorum senum, & adolescentum tam in virtute, & obseruantia vestra Regula, quàm in ministerio Sacramentorum, Officij, ac laudibus diuinis, vestrum chorum inuideo ad meam Ecclesiam Cathedralẽ; utinam omnes qui in ea psallimus, & seruitium impendimus similes vobis fuissetus; Deus vos conseruet viri Dei, &c.

Cuius etiam Portucallensis cum in ipsa vrbe vitæ cederet, in testamento suo, *Precipio* (inquit) *ut corpus meum ab hac Babylonia auferatur, transporteturque ad domum sanctam de Paço de Sousa, &c.*

Hanc denique sanctitatis opinionem hauserat inclytus ille D. Egeas Monachus, qui cum Alphonso Rege ad bellandum cum Sarracenis in agro de Ourique pergeret, & in ipso itinere vitam finiret, ad prædictum Monasterium corpus suum deferri iussit, in cuius mausoleo atate adhuc nostra memorandum illud, ac satis notum erga Legionensem Regem fidelitatis exemplum ipsa marmora testantur. In eis enim non tantum viri solum, sed vxoris etiam, ac filiorum sculptilia colla cernes sparteis funibus circumligata, quibus pro data fide, pro veracitate, nec non pro Rege suo, Lusitanoquè regno ostentare iugulum non est veritus.

Potro bonorum temporalium copiam satis adhuc indicat sacri templi maiestas, & amplitudo, in cuius altari primæ Saluatoris, ac duodecim Apostolorum efigies modo lignæ, argenteæ (ut fama est) olim fuere, ostendunt etiam alia complura, quorum præcipuam partem, atque medullam Eborense Societatis Colle-

gium edit, integrumque cœnobium potentia, & fauore Cardinalis D. Henrici absorberet, nisi lacrymæ Monachorum eius, voces, & querelæ sapè sapius apud Regem effusa, semelquè & iterùm apud Summum Pontificem per ipsos personaliter coram eo comparentes, rei veritate narrata, ac melius inspecta, ipsum Regem, & Pontificem tandem cogerent vt mensa saltem Conuentualis cum monasterij cortice eis restitueretur: *ne Saron fieret sicut desertum, & celebre cœnobium sicut tugurium in cucurserario.*

Non longè à prædicto monasterio Saluatoris de Paço de Sousa monasterium aliud *de Cete* nancupatum ante annum Domini 1092. constructum est, quod ad Eremitas S. Augustini transijt. Benedictinum autem fuisse Monachi ætate adhuc nostra in co-
superstitibus probant, & antiqua libri Monasterij *de Paço*, annotatio, quæ sic habet. *Anno Domini 1092. Frater noster Placidus de S. Benedicto, fuit electus ex nostris, in Præpositum nostri Conuentus eiusdem Monasterij.*

* *de Cete*
per Abb.
tè, & Mo-
nachos*

§.

De Monasterio S. Ioannis de Suspensis,
vulgò Pendorada.

Monasterium S. Ioannis Baptistæ cognomento *de Pendorada* supra Durium ab vrbe Portucallensi leucis 7. vel 8. distans situm est, atque miraculosè constructum in latere montis qui Arados vulgò dicitur, & à ripa Durij in sublime se extollit, in cuius cacumine nobile quondam municipium extitisse traditio est à Sarracenis occupatum, & à Christianis expugnatum viriliter tanta hostium strage, vt vicinus ager *sanguinbedo* adhuc nuncupetur propter nimiam sanguinis copiam ex prædicta expugnatione ibidem effusi.

Tempore igitur Ferdinandi Regis, & coniugis suæ Sanctiæ Reginæ anno 1024. præbyter quidam seruus Dei nomine Velinus in Ecclesia S. Sabinæ ad radicem prædicti montis habitans tær in somnis per visionem nocturnam admonitus est, vt esset seruus Sancti Ioannis, & in honorem illius Ecclesiam construe-

Prologomena.

ret propè fontem aquæ in præfati montis latere quod Durium respicit; cùmque Vellinus prædictam visionem cum vicino, & amico suo Arguirio communicaret, ab eo accepit luminaria fapè noctu loco illo apparere, vel in præfatum forsitam sanctitatis ibidem futuræ, vel ut aliquas reliquias sacras à Christianis ibi absconditas indicarent.

In eo igitur loco qui vrforum tantùm antea, aliarumque brutarum animantium cubile erat (spinis quippè, ac siluis, arborumque siluestrium densitate totum illud montis latus replebatur) Ecclesiani sanctissimo Præcurfiori dicatum construxit Vellinus, Monachosquè accersens breui sub Exameno Abbate serarum antea habitaculum, Angelorum factum est domicilium. Cæpit etiam gloriosus Præcurfor Domini miraculis clarescere, quorùm fama commotus vir quidam nobilitate conspicuus natione Gal- lus, Manius Venegas nomine, qui apud Sarracenos captiuus tenebatur, votum vouit se Monasterium S. Ioannis de Suspensis aditurum si meritis, ac precibus illius à seruitute liberaretur; libertate donatus, promissio stetit, gloriosum Præcurforem inuisit, Monasterium auxit, & illustrius reddidit ædificijs, donis, muneribus, atque redditibus. Imago Præcurfioris tota ex argento constata ad tempora vsque Regis Emmanuelis in templo illius constitit, pro qua vestes aliquæ sacræ, & calices postea sunt restituta.

Cæterùm inter alia hoc vnum ab exordio Monasterij, cunctis diuitijs anteposendum perseuerat, in signe scilicèt sacri Baptista pignus, integer illius digitus manus sinistrae index in quo sacra Præcurfioris caro, & vnguis incorrupta cernitur, multisquè miraculis apud vicinos populos nobilitatur. Par autem est credere lumina illa ardentia, quæ ab Arguirio illic noctu conspiciebantur, sacrum istud pignus à Catholicis ibi absconditum indicasse, decebat enim ut lucerna lucens, & ardens non sub modio, seu humi defossa iaceret, sed inter candelabra in aris sacris coleretur cælesti lucernarum indicio relecta.

¶ Ultra Durium extitit etiam Cœnobium Monialium S. *Marie de Tarouquela* à Monasterio S. Ioannis de Suspensis per leucædidium distans, à Regibus Portugallia magni semper habitum, multisque priuilegijs munitum, translatae verò sunt huius Monasterij Moniales in Monasterium S. Benedicti Portucallensis.

Prologomena.

¶ Iuxta Durium etiam extitit Monasterium Monialium de *Val-boa do Douro* extructum à Domina Sanctia de Castro, quæ cū Petrus tunc frater suum D. Martinum Ferdinandū de Castro veneno occidisset, vt cū Alphonso VIII. liberè rem posset habere, prout etiam tandem ducta predictum Monasterium condidit, vt Monialium precibus veniam à Deo impetraret. Annexum est autem (vt supra) Portucallensi, sicut etiam vnitum est Monasterium S. Christophori de *Rio tinto* à D. Didaco Trutifindes, & à filijs suis anno Domini 1062, non longè ab vrbe Portucallensi extructum: & Monasterium S. *Saluatoris de Tuas*, iuxta oppidum de *Canavezes* à D. Vrraca Niegas filia inclyti Regis Moniz circa annū Domini 1160. adificatum.

¶ In eadem denique Diœcesi Monialium extitit cœnobium S. Marinæ, & cœnobium S. Eulaliæ. ¶ Extat adhuc celebre illud de *Vairão* nuncupatum iuxta portam fluminis Aue à D. Eruiza filia D. Soeiro Guedes, vxore quæ D. Nunij Soares pro Monialibus Benedictinis olim conditum, summaque hætenus religione conseruatum.

¶ Perijt omninò Monasterium S. Martini de *Soalhões* Monasterium duplex Monachorum scilicet, ac Monialium à D. Sanctio Ortiz extructum anno 903.

De Monasterio S. Michaelis de Bostello.

Tempore Regis Ferdinandi magni nostri primi Alphonsi atavi inter alios Lusitanie proceres floruit magnus ille D. Nunius Paes prima (vt aliqui volunt) Souzarum radix, qui plures in regione Interamnenſi possessiones obtinuit, easque inter duos filios diuise. Porro cum in oppido *Arrifana de Souza* habitaret, eique dominaretur, tractum Bostellensem Arrifanae proximum primogenito filio donauit, qui ibidem monasterium S. Michaelis de Bostello in editiori loco, ex quo fluminis, & agrorum circumiacentium amenitas conspicitur, in familiae suae monumentum, anno Domini 1019. conſtruxit. Multis in eo Regularis obseruantia vixit, ac etiam nunc temporis in dies efflorescit.

De Monasterio S. Mariae de Pombeiro.

Prestinimus Cœnobia Benedictina in Episcopatu Portu-
callensi constructa, ad Bracharensem Diœcesem pergamus.
Filius natus minor prædicti D. Nunij plura ab eo accepit iux-
ta fluuium de Vizela, & inter alia Villam quandã, quæ Villa, seu
Grangia de Pombeiro dicebatur. Hic Monasterium *Sanctæ
Mariæ de Palumbario* condidit redditibus insigni Monachorũ
numero, ac Religione celeberrimum anno Domini 1041. Icc̃
ex lapide Monasterij claustrò inuento constat eodem loco Mo-
nasterium aliquod prius extitisse, era scilicet 901. & in planitie
quadam, quæ *Veiga do Sobrado* dicitur, Monasterium fuisse
antiquius ex diplomate Leonis III. in Archiuo adhuc asser-
uato satis patet, & ex lapidibus, quos ibi terram aratro profcin-
dentes reperiunt. Hoc tamen posterius à filio D. Nunij constru-
ctum maiorem cuiusque prioris memoriã deleuit. Ea enim
maiestate incæpit, breuique ita excreuit, vt nonaginti Monachi
in eo aliquando habitauerint, & laus perennis vigerit. Quod
suadet primò Epistola quadam Abbatis ad Archiepiscopum
Bracharensem tempore peltis transmissa, in qua dicitur *Bene-
dictus Deus: Ex cunctis, quos mecum habebam Monachos, plu-
res pestis abstulit, plures etiam eam fugientes à Monasterio re-
efferunt, ita vt octoginta tantum in eo permanserint, &c.* Sua-
det id secundò vetus rituale eiusdem Monasterij *liber vsuum*
nuncupatum, in quo Cellerario præcipitur, vt Feria quinq̃ta in
Cœna Domini tot pauperes ad lotionem pedũ congreget quot
fuerint Monachi; deindè verò additur, *Quòd si fortè tot inueni-
ri nequeant, curet saltem quod centum, ac viginti minimè defi-
ciant.*

Accedit reddituum copiã ex 37. Ecclesijs Monasterio annexis
(quarum plures temporum iniuriã sunt alienatæ.) & ex alijs præ-
dijs, ac possessionibus non paucis, quas fidelium deuotio liben-
ter donabat cœnobia communiter vocitato (*Aula Dei*) Co-
lumbarium Spiritus Sancti &c.

Vetera aedificia cuncta ferè abierunt præter templum, quod
Cathedralis Sedis Ecclesiam præsert. Cuiusque olim porticus
nobili-

Prologomena.

nobilitatis Lusitanæ stemmata lapidibus insculpta continebat. Vnde cum aliqua de hac re controuersia oriebatur, ad porticum Ecclesiæ Palumbarij tanquam ad iudicem controuertentes accedebant; nunc verò turribus fastigiatis aditum ipsius Templi exornatum cernimus, cæteraquæ ita magnificè construuntur, vt Templi magnitudini aptè respondeant. Vita S. Gonçali de Amarante Martyrologio appensa in Capitulo habebatur pergameno exarata; tempore autem D. Antonij de Mello anno D. 1558. Commendatarij Frater quidam Dominicanæ familiæ Iulianus, nomine eam clanculum abstulit, quarimonijque oblati pro parte Abbatis, ac Monasterij coram D. Charerina Regina, eam nunquam restituit; imaginem tamen eiusdem sancti viri sub habitu Benedictino in eodem Capitulo depictam surripere non potuit.

§.

De Monasterio Saluatoris de Trauanqua.

Magnus ille D. Munius Viegas (de quo supra in Monasterio S. Ioannis de Suspensis dictum est) duos genuit filios D. Egas Munis Gasçõ, & D. Garcia Muniz; qui Sarracenos à ripis Durij propulsantes omnium illarum vicinarum partium dominium adepti sunt. Cum verò iam D. Garcia domum sibi vellet ædificare, Pater illi inter alia grangiam de Trauanqua donauit, in qua ipse Monasterium construxit (vt patet ex Archivuo S. Ioannis in quo huiusmodi scriptura continetur.

Vobis filio meo Domno Garciae Muniz licitum sit ab hac die in perpetuum sine partitione cum fratre vestro D. Egas Muniz Gasçone habere, & possidere meam villam de Trauanqua cum terris ad se pertinentibus, vt ibi adificetis Monasterium ad vestrum Patrobatum, &c. Facta Charta 16. Augusti, Anno Domini 1046.

Monasterium igitur tempore illo conditum Religione diù floruit, & florens adhuc mediocri reddituum copia perseuerat.

§. De

Prologomena.

§.

De Monasterio S. Ioannis de Arnoya.

EX prædicto D. Garcia Muniz filius prodijt Munius Muniz nomine, qui iuxta Castrum de Cerolico de Basso Autor esse creditur Monasterij S. Ioannis de Arnoya, vt antiqua sepulchri inscriptio in latere Claustrij sub arcu inuenta indicat, quæ sic habet. *Vita functus D. Munius Muniz, hic iacet in suo asisterio (id est Monasterio) Era 1072.* Situs illius contemplationem maximè inuitat, antiquiquè Monachi solitudinem illam incolentes ad eò contemplationi fuere dediti, vt communiter viri Angelici dicerentur.

Angelicam certè puritatem redolebat aliquandò Sacrifista, qui cum ad Matutinas preces quadam nocte surgeret, eborum ingressus aduertit ignem ligni pensilis coram Sanctissimo Christi Corpore ardere solitum, esse extinctum. Et festinus ad Sacrifistiam occurrens Ecclesiam ingrediens Altare maius suspicit, videtque sacram Precursoris Imaginem candelam accensam dextra tenere, vt eum illuminaret, quem digito indicarat, supplex ille primùm adorat, reuerenter deindè, ac cum tremore igne caelesti lampadem accendit, qua accensa, sacer ignis ille desijt esse. Ex quo satis constat Angelicæ vitæ puritas, singularisque morum integritas Monachorum illic degentium, miraculis siquidem fortuiti etiam defectus supplebantur.

§.

De Monasterio S. Michaelis de Refoyos.

Monasterium S. Michaelis de Refugio in territorio Basten-
si exstructum ea nobilitatur antiquitate, vt prima eius ini-
tia difficile retegantur. Primum enim quod inuenitur antiqui-
tatem eius indicans lapis est cum huiusmodi literis Goticè exa-
ratis. *Dominus Gomes Sociro era 708, & in sepulchro quodam*

ycetm

Prologomena.

veteri hæc legebatur inscriptio. *Hic iacet Fr. Pelagius Socirus Prior, era 739.* Ex quibus potest colligi Monasterium Refugiense vel à prædicto D. Gomez Sociro fuisse extractum, vel ab alio qui illum præcesserit. Constat saltem anno 853. Fr. Gomefium Alphonfi Abbatem esse huius Cœnobij ex sententia, quam ipse protulit contra Fratrem Hugonem Ortiz Abbatem Monasterij *de Sobrado*, ex commissione Summi Pontificis Leonis Quarti.

Et in veteri quadam charta pergamena, quæ fugientes habet literas, hæc tantum verba leguntur, *Post obitum tuum relinques ea ad Sancti Michalis Refugiensis, & paulò infra, Fratres nostri Refugienses orent pro nobis, sicut de antiquo alij Fratres in illo loco fecerunt; facta charta Era 863.* Expende verbum illud *ab antiquo*: illud enim satis indicat Monasterium octogentesimo saltem anno esse antiquius, credibileque sit in generali Hispaniarum euerfione illud minimè fuisse destructum.

Archium illius semel, & iterum igne perijt, ex paucis tamen quæ flamma non attigit, longa Abbatum series iuxta sanctam Regulam electorum colligitur. *Dominus Benedictus Mendez* Primus inter illos inuenitur anno 1097. Abbatialem dignitatem reliquisse dicitur, quia Episcopus fuit electus, Episcopatus tamen nomen taceretur.

Anno 1178, electus fuit Abbas *D. Martinus* Archiepiscopus Bracharensis postea creatus. In Archiuo etiam S. Ioannis de Arnoya memorie traditum inuenitur Dominum Ferdinandum Abbatem S. Michaelis Refugiensis Præsulem Bracharensis fuisse electum.

Ex quibus tandem Monasterij antiquitas, & amplitudo, Abbatum auctoritas, Monachorum numerus, illorum sanctitas, ac Religio, rerumque temporalium copia apertè satis colligitur. Anno tandem 1536. Dominum Eduardum Ioannis Tertij Regis filium Commendatarium Abbatem agnouit Monasterium, cui paucis post annis successit Fr. Didacus a Murcia Hieronymiana familie alumnus, ac ipsius Eduardi pedagogus. Hic tripartita redituum diuisione nostrum Collegium Conimbricense primò instituit, secundò Collegium S. Hieronymi, tertio partem quoque ipsi Refugiensi Cœnobio reliquit, quod reliquijs suis duplex ditauit Collegium.

Prologomena.

Tria olim non longè à Monasterio Refugiensi extitere Cœnobia Monialium, primum *S. Ioannis de Vieira*, secundum *S. Senorinae*, tertium *S. Columbae*, omnia tamen humanarum rerum vicissitudo extinxit.

De Monasterio Vimaransenſi.

Monasterium *Sanctæ Mariæ de Oliueira* ad radices montis Latito, vulgò nunc Sanctæ Catherinæ nuncupati per illustriſſiſſam quædam femina Ramiri Tertij Regis conſanguinea in prædio quodam Guimarães appellato Monasterium duplex Monachorum ſcilicet, ac Monialium Era 959. extruxit, multisq; reſtitibus ditauit.

Monachos qui ibidem ſanctam Regulam obſeruent adducit primò ex Monasterio *de Tolloens* à Domino Roderico Frojas anno 887. condito, in Eccleſiam nunc parochialem redactò, qui in nouo domicilio ſanctiſſimè vna cum Monialibus diù vixere. Vnde Ramirus Rex, Ordonius Tertius, & alij Reges ſpecialibus beneficijs illud inſigne reddiderunt. Conſtat enim ex monumentis tempore D. Fernandi magni anno Domini 1059. conſectis, & in Archiuo Vimaransenſi ſeruatis nullam ferè fuiſſe parochiam, nullamq; valem, à nobili municipio *Ponte Vedra* in Galezia nuncupato ad flumen vſque Vaccam, *Bouga* vulgò dictum 40. fermè leucis à prædicto municipio diſtans, quæ Monasterio *S. Mariæ de Oliua* aliquid penſionis non ſolueret.

Porrò cum Comes D. Henricus Alphonſi primi pater curiæ ſuæ ſedem in oppido Vimaransenſi figeret, Monasterij bona paulatim alienari ceperunt, ſeculariumque vſibus applicari. Vnde tandem Monachis, ac Monialibus extinctis, inſigne cœnobium in Eccleſiam Collegiatam tranſijt, quam Ioannes Primus par-ta victoria d'Aljubarota, dum pedester ab vrbe Portucalleniſi *Deiperam de Oliua* inuiferet, reædificari præcepit, Canonicos, ac Dignitates aliquas ſub Domno Priore in ea
inſtituens.

Prologomena.

§.

De Monasterio de Fontarcada.

Monasterium *Saluatoris de Fontarcada* duabus leucis cum dimidia à Brachara Orientem versus distans, in ameno loco iuxta viam Regiam, conditum est circa annum Domini 1067. à Domino Godinho Fafez de Lanhofo: qui Rege Domino Garcia aduersus Fratrem Sanctium Castellæ Regem apud Agua de Mayas propè Conimbricam præliante, ibidem vita functus est.

Diù perstitit sub Regulari obseruantia, quousque tandem anno Domini 1465. D. Ferdinandus Archiepiscopus Bracharenfis in Archidiaconatum illud commutauit; Iure ne, an iniuria Deus videat, ac iudicet.

§.

De Monasterio de Sande

& alijs.

Monasterium *S. Martini de Sande* à Diuo Fructuoso Bracharensi Archipræsule, vel ab alio antiquiori in fertili, & amæna valle propè viam, quæ à Brachara in Vimaranense municipium ducit, constructum fuisse creditur.

Antiqua enim eiusdem Diui Fructuosi donatio facta era 667. in libro quodam veteri Visitationum sub his verbis exarata continetur.

Vobis Fratribus nostris de Monasterio S. Martini de Sande concedimus redditus de Lusifino in eleemosinas, & sustentationem Hospitum, & Perigrinorum, &c.

Constitit Monasterium hoc cum Abbate, & Conuentu ad annum vsque 1444. in quo præfatus Archiepiscopus Ferdinandus in sæcularem Ecclesiam illud reduxit, confirmato in Abbatem famulo suo in minoribus constituto. Atque ita tandem quod S. Præsulis Fructuosi zelus condidit, Ferdinandi zelus destruxit. Sed ô Præsul, & Præsul.

Monaste-

Prologomena.

Monasterium quoque *S. Mariæ de Daïse* prope fluuium Cadatum à D. Nuncio Odoriz anno 1078. conditum, ad annum vsque 1452. Monachos habuit, prædictus tamen Archiepiscopus Ferdinandus illud in Ecclesiam præsentationis suæ commutauit; atque tandem regnante Rege Emmanuele, in Commendam transiit, sicut etiam Monasterium *S. Petri de Lomar* per dimidium ferè leucæ à Brachara distans. Monasterium *S. Ioannis de Coicieiro* apud Regalados, & Monasterium *S. Petri de Rates*, prope municipium Comitum; Monasterium *Sanctæ Mariæ de Vimieiro* vnius leucæ spatio à Brachara distans, anno 670. constructum inuenitur, Cluniacensi postea à D. Tharasia Regis Alphonsi matre donatum: & nostro Tibanensi aliquando postmodum vnitum: nunc verò Bracharensi Societatis Collegio ab Archiepiscopo D. Fr. Bartholomæo à Martyribus annexum cernimus.

De Monasterio S. Mariæ de Daïse.

Monast. S. Mariæ de Vimieiro.

Monasterium etiam *Saluatoris de Arnofo* prope Bracharam anno 674. conditum esse constat, vnitum postea fuisse dicitur à D. Georgio à Costa Archiepiscopo Bracharensi Monasterio nostro de Pombeyro in gratiam Pauperum, ac Perigrinorum anno 1495. Sed quod pietas, seu restitutionis desiderium vniuit, temporum malitia alienauit.

Monast. S. Saluatoris d' Arnofo.

§.

De Monasterio Dumienfi, & alijs.

Monasterium *Sancti Martini Dumienfi* per milliare ferè à Brachara distans, inter Monasteria Benedictina apud Lusitanos condita quartum antiquitatis locum obtinet, à Martino Bracharensi Præsule anno 562. constructum, ea Religione floruit, vt communi tunc temporis hoc esset proloquium.

Brachara vnum tantum habet Martinum Dumiensem, Monasterium verò de Dume plures habet Martinos Bracharenses, quo planè eam Monachorum Dumienfium sanctitatem esse indicabatur, vt singuli singularem sui Pastoris Martini sanctimoniam referre viderentur.

Monasterium fuit Episcopale, vt ex Concilijs Toletanis constat.

Prologomena.

at, in quibus plures sub hac forma subscriptiones cernimus.
N. Episcopus *Monasterij Dumienfis*. Postea verò tempore D.
Geraldus Episcopatus hic Bracharensis fuit vnitus.

¶ *Monasterium Sancti Antonini de Moure*, quintum inter
Benedictina, in latere montis Brito, iuxta castrum de Barbudo,
è regione Bracharæ ad Aquilonem, insigne quoque B. Martinus
extruxit anno 565. (vt patet ex donatione quadam cuiusdam
Presbyteri Valco Mendes nomine in *Monasterio Tibaneusi*
inuenta) sanctitate maximè floruit, laudeque perenni nocturno
tempore. Vnde illius Monachi obseruantia Dumienfis hære-
des communiter vocabantur, *Monasterium S. Victoris* in subur-
bio Bracharensi Prioratum veluti habuit annexum, vt ex præ-
dicta donatione constat, quæ sic habet.

*Vobis viris Dei de Monasterio de Moure damus Villam nostrã
cum omnibus ad se pertinentibus, cum Ecclesia S. Victoris pro ani-
mabus nostris, & amore Dei, vt ibi faciatis templum sanctum Do-
mini vobis habitandum 10. Nouembris, anno 565.*

Post euerfionem verò Hispaniæ, vt ex Archiuo Bracharensi
constat, Sacerdos quidam Nunus Forjas nomine anno 1031.
multis possessionibus donatis, aut restitutis *Monasterium ip-
sum de Moure* reedificauit, quod annis 65. sub quinque Abba-
tibus Soeiro, nempe, Maurelio, Rando, Petro, & Soeiro altero
constitit, quousque tandem quidam Patronus illius Nunus Soa-
res nomine illud donauit B. Geraldo Archiepiscopo Bracha-
rensi 24. Aprilis anno 1096. quod etiam aliquot post annis
Comes D. Henricus iterato donauit; cautumque fecit D. Al-
phonfus Henrici; atque ex illa donatione facta B. Geraldo or-
tum est, vt Archiepiscopus Bracharensis eo ipso Abbas S. Vi-
ctoris sit, ac nominetur.

*Monasterium de Seruaes, da Lagea, de Figueiredo, Sancti Mi-
chaelis de Gualtar, & alia in Ecclesiis secularares redacta in cir-
cuitu Bracharæ constituta, omittimus.*

De Monasterio S. Martini Tibia- nensis.

Inter

Prologomena.

INter tot Monasteriorum funera nostrum insigne *S. Martini de Tibaës* totius nostræ Congregationis caput adhuc perennat. Tribus ferè milliariibus Occidentem versus à Brachara distat, ad radices montis *S. Genesij* in loco amæno, & fontibus irriguo situm Latissima ab illo vallis, seu planities extenditur, quam Cadauus fluiuius interfecat, & variegata arborum amœnitas vestit, & exornat, ita vt intuentium oculos, animumque mirificè recreet, & oblectet.

Conditorem illius constituit Comes Barcellensis *D. Pelagiũ Guterrez da Sylua* Portugalliæ gubernatorem tempore *Alphõsi I. Castellæ*, ac Legionis Regis. Sed altiora sunt nostri Cœnobij fundamenta, vt apertè liquet. Primò ex *Bernardo* Episcopo *Conimbricensi*, qui in vita *S. Geraldii* inquit eum fuisse sepultum in sepulchro marmoreo, quod in *Tibianense Monasterio à longis retro temporibus in magna reuerentia seruabatur, &c.* Ab initio autem gubernationis *Pellagij* vsque ad obitum *S. Geraldii*, anni tantum 29. sunt elapsi (vt computanti patebit) de quo breui temporis spatio dici nequit, à longis retrò temporibus, &c.

Accedit secundò, quod in *Archiuo Ecclesiæ Tudensis* donatio quædam reperitur, in qua *Infans D. Vrraca* filia *Ferdinandi Magni* anno 1061. aliqua *Monasteria Portugalliæ* *Georgio* Episcopo *Tudensi* donat, & inter alia, *Medietatem* (inquit) *Monasterij Tibianensis*, quod est in litore de *Cadauo* territorio *Bracharensi*, quod *Monasterium* donauit mihi *Domina Vellasquida, &c.* *Pellagius* autem *Portugalliam* incepit regere anno 1080. Proindèque post prædictam donationem, ex quo apertè colligitur *Monasterium Tibianense* *Pellagio* fuisse antiquius.

Cum autem *Monachi Tibianenses* de donatione illa *D. Vellasquidæ* apud illam conquererentur, *Rodufus* ipsius nomine *Monachis* in hunc modum rescripsit. *Visa fuit mihi charta vestra, & ostendi D. Vellasquidæ, quæ misit me facere vobis certiores de sua bona voluntate cum vobis, & dixit mihi scribere vobis, quod Regij sanguinis Benedicti filijs de Tibaës, de Villar, de Vargea, de Manbete fas erat Patronos Regios habere, pro quibus eritis melius defensi, & habebitis magis bona, quia D. Vrraca filia Regis est; commendetis eas Deo, & Sancto Benedicto, &c.*

Colligi-

Colligimus ergo Pelagium readificatorem esse Tibianensem post vallationem Hispaniæ, Monasterium verò primitus fuisse à S. Martino constructum tempore Regis Sueuorum Theodori circa annum Domini 567. Primò, quia in claustro veteri eiusdem Monasterij, ex quo sepulchrum B. Geraldii ablatum est, lapis videbatur cum Era Cæsaris 600. quæ coincidit cum anno prædicto Christi Domini. Secundò, id apertè ex epistola quadam Fratris Drumarij ad Fr. Fontanum, qui in libro veteri Monasterij *de Pedroso* continetur, loquensque de B. Martino Dumienensi sic habet:

De fructu ventris sui (id est) Martini posuerunt Deus, & S.P. noster Benedictus supra sedes suas, Monasterium scilicet Dumienense, Antoninum, Victoriam, Tibianense, Villare, Vargense, Magneterse, Turriz, Claudinum, Cabanense, Azrense, de quibus sicut de Petri retibus fas est dicere, & rumpebatur rete præ multitudinem piscium, &c. Exarata autem est epistola hæc 7. Octobris, anno Domini 571. Ex quibus præter Monachorum multitudinem, Tibianensis antiquitas patet, illudque septimum locum inter antiqua nostra Cœnobia habuisse colligitur.

Porro non antiquitate tantùm gloriatur, sed Monachorum maximè sanctitate, quæ in eo ita viguit, vt Sanctorum potiùs sepulchrum, quàm Monachorum habitaculum esse credatur; Vnde in calamitosis etiam Claustræ temporibus Monasticæ obseruantix, ac Religionis odorem (Reformationem sunt amplexi, proindeque ex utroque capite nostræ Congregationis capitibus primatum meritò obtinuit.

¶ Constat etiam ex prædictis Monasterium *Saluatoris de Villar*, & *Sancti Benedicti de Vargæa*, atque *Sancti Martini de Manbete*, quæ à Tibianensi parùm distant, Benedictina olim fuisse, donata tamen sunt à Ferdinando Archiepiscopo Canonicis Congregationis Sancti Ioannis Evangelistæ.

*De Monasterio Sancti Andree
de Rendufe.*

DVabus leucis à Monasterio Tibianensi inter duo flumina
Homem, & Cadauo in loco aliquantulum profundo, ar-
borum tamen amantate circumuestito, situm est Monasterium
S. Andree de Rendufe; Prima illius fundamenta iecit D. Ægas
Paes, qui dominium habebat de Penagate, cum verò propter
publicum concubinatum à B. Geraldo fuisset excommunica-
tus, & ab Ecclesia die quodam solemnè apud Vimararum ex-
pulsus, ipso Sancto Archiepiscopo celebrante, & imperante,
Ægas ille ad se reuersus ex præcepto, & consilio Sancti Archie-
piscopi Monasterium Rendufense, quod antea inchoauerat, cu-
riosius in satisfactionem præteriti status anno 1107. omnino
perfect; constat autem ex supradictis circa Monasterium de
Arouca, in Monasterio Rendufensi Monachos iam, & Abbatem
habitasse anno 1090.
Religione maxime floruit, multisque redditibus, ac Regijs
beneficijs gaudet. Quatuor habuit cauta, duo nunc possi-
det.

Ceterum in Archiuo huius Monasterij scriptura duplex re-
peritur, ex quibus apertè videtur colligi Monasterium *Sanctæ
Mariæ de Bouro*, nunc Cisterciense, Nigrorum olim fuisse; Pri-
ma est transcriptum quoddam ex monumentis Ecclesiasticis Ec-
clesiæ Bracharenfis, quod sic habet.

*A Monasterio Rendufe soluitur Ecclesiæ Bracharensi ab an-
no M.C.VIII. A Monasterio de Adadse soluitur Ecclesiæ Bra-
charensi ab anno M.LXXVII. A Sancta Maria de Bouro olim
Abbatia in montanis soluitur Ecclesiæ Bracharensi ab Anno
DCCC.LXXXIII. &c.*

Ecce Monasterium *de Bouro* constructum, & pensionem sol-
uens ab anno 883. Quod autem Monachi nigri in eo primùm
habitauerint ex altera scriptura eiusdem Archiui Monasterij
Rendufensis constat, in qua dicitur, quod eum prædictus Ægas
Paes anno 1083, Monasterium in eo cerneret statu, vt à Mona-
chis,

Prologomena.

* habitari
posset, ip.
ios *

chis, qui illud incolerent, petijt ab Abbate Monasterij *de Adau-
se*, & ab Abbate de *Abbadis* in Montanis, obligans se ad Mo-
nasterium perficiendum, & ad alimenta sufficienter prabenda;
additur verò quòd quinque Monachi venerunt ex Monasterio
de Adauise, tres verò ex Monasterio de Montanis, quibus Ren-
dusensis conuentus incipit. Ex his ergo colligitur Monasteriũ
de Bouro nigrorum prius fuisse.

De Monasterio Sanctæ Mariæ de Caruoeiro, & alijs.

Non longè à municipio Vianna tria extant Monasteria no-
stra vnus ferè leuæ ad inuicem distantia. Primum est
S. Maria de Carbonaria ad radices montis Carmona situm, in
cuius vertice fama, & traditio est populi vicini urbem olim
extitisse Carmona nuncupata, illiusque adhuc extant vestigia.
De primo illius conditore nobis non constat: in claustro cim-
balum fuisse antiqui ferunt *De forço* nuncupatum, quo ad Cá-
pitulum, ac Refectorium signum fiebat, conflatum Era 923.
Vnde Monasterij antiquitas aliquatenus potest colligi. Insig-
nis iurisdictionis, & ditionis est, Coloni ipsius simplices coloni
sunt, nec sine licentia Domni Abbatis illius nubere possunt.
Insignis sanctitate fuit; Monachum ignotum nomine, miracu-
lis notum sub arcu lapideo iuxta ianuam Sacristiæ sepultum
certimus, è cuius sepulchro per foramen puluis extrahitur,
qui collo suspensus ægros frequenter sanat, ac febres expel-
lit.

De Mona-
ster. S. Sal-
uatoris de
Palme.

¶ Monasterium *Saluatoris de Palme* ab illustri D. Louezendo
filio Sazi, qui plura iuxta fluuium Neyua, atque Limiam pos-
sidebat anno 1028. subtus montem Tamel constructum est,
vt colligi potest ex quadam ipsius donatione in Archivo asser-
uata, in qua hereditatem da Leborcira de nouo concedit. *San-
ctis* (inquit) *illius loci*, cuius *Basilica Saluatoris est in Villa Pal-
mi, &c.*

¶ Mona-

Prologomena.

¶ Monasterium *S. Romani de Neyua* ædificauit illustris D. Pelagius Caminhão, tempore Comitum D. Henrici anno 1100. iuxta fluuium Neyua, eaque Religione, ac charitate floruit, vt carnes in eo Monachi nunquam ederent, ipsumque Monasterium *Hospitium sanctum Sancti Benedicti* diceretur, vt constat ex donationibus cuiusdam Alphonsi.

De Monasterio S. Romani de Neyua.

¶ Iuxta Fluuium Limiam, ac infra Pontem illius Monasterium extitit *Saluatoris de Vitorinbo*, cuius mentio fit in scriptura Archiui Tibianensis sub nomine Vulturino Monachorum antea fuisse constat ex Archiuiio Sanctæ Mariæ de Carbonaria, in quo memoriæ traditum reperitur Abbatem Monasterij *de Vitorinbo* nomine Ferdinandum prandium fecisse Regi Alphonso primo cum in monte da Cabraçam venationi incumberet, Regem verò Monasterio cautum dedisse, &c. Ad Moniales postea transijt, quæ ab Augustino Bracharensi Præfate in Bracharam sunt translata.

S. Saluatoris de Vitorinbo.

§.

De Propagatione Monachorum Nigrorum à Limia vsque ad Minium.

INTRA terminos fluuiorum Limij, atque Minij plura olim fuisse, & adhuc extare Monasteria nostra Benedictina satis liquet. Primò igitur Monasterium re, & nomine *Maximam* in montanis illis, quæ inter municipium Vianna, & pontem Limie ad Aquilonem tendunt, prope montem Argæ regia magnificentia Theodomiro Sueuorum Rege opera, & industria S. Martini Dumienensis extructum est circa annum 561, Prædictoque loco extitisse constat ex libro veteri manu scripto, qui *liber fides* nuncupatur, & in Archiuiio Ecclesiæ Bracharensis habetur: in eo enim & confinia duodecim Episcopatum, qui suffraganei olim fuerunt Sedi Bracharensi, & inter alios numeratur Episcopatus Britoniæ, qui Sedem suam habuit iuxta locum Britiande nunc vulgò nuncupatum; de quo liber ille ita inquit:

De Monasterio Maximo.

* designatur terminus

Ad Sedem Britonorum Ecclesias; quæ in vicino sunt intro Britonijs cum Monasterio Maximo, &c. Ex quo constat Monasterium

Prologomena.

sterium Maximum in Diocesi Britonensi extinctæ iam, seu alteri vnitæ extitisse, fuissequæ tertium quod inter Benedictina apud Lusitanos constructum est, nam prædicta Episcopatum diuisio, atque finium illorum designatio, facta fuit anno 569. vt constat ex citato *libro fidei*, & vsque ad annum huiusmodi nulum aliud Monasterium extructum inuenitur præter *Lurbanum*, & *Bubulense*. Vnde *Maximum* tertium antiquitatis locum obtinuit.

Ædificijs, Monachorum numero, ac Religione ita fuit insigni, vt Maximi nomen sit adeptus. Religionis, atque Regularis obseruantie perfectionem exaratam nobis reliquit Pollemius Abbas *Sancti Petri de Pedroso*, libro illo veteri (de quo supra) suos enim Monachos exhortans in collatione quadam ita inquit.

Memores estote fratres qualiter in Monasterio Maximo, Angeli Dei operi saculo, in spiritu, & virtute Sanctissimi P. N. Benedicti, & cælum humeris in terra portabant, & Regnum à perfidia Arriana ieiunijs, & orationibus liberabant non minus scienter nescij, quam sapienter indocti. Regulam quam Sanctissimus P. N. Benedictus sua manuscripserat, & ore profitebantur, & corde obseruabant, & opere, taliter spiritum Patris imitantes, qualiter adoptionem amoris sui promerentes, & Deo placiti, & hominibus deuoti in omnibus, & per omnia videbantur. Diebus, ac noctibus INCESSANTER pro se, & omnibus Christum Dominum deprecabantur. Sic erat inter eos vnanimis voluntas, concordia, & amor, quod singuli singulis erant in admirationem, gratias Deo agentes quod taliter viuerent, vt Angeli, non homines ab hominibus vocarentur. In Maximo amplissimo Monasterio ditati, & à Rege, & à populo in maximum habiti, & humiles, & pauperes humilem, & pauperem vitam gerebant, magis pauperibus quotidie bona sua erogantibus, quam sibi sumentibus; crescebat deuotio, crescebant, & Monachi, crescebant ab hominibus ditæ diuitiæ, crescebat eorum despectio, volabat humilitas, orbabatur terra peccatoribus, implebatur calami Sanctis, &c.

Deinde

Prologomena.

Deindè loquens Pollemius de Monachis Monasterij *S. Antonij de Moure* & alludens ad verbum (*de Moure*) addit *Quid dicam de Antoninis nostris (non Mauris sed aureis) quos ut Eremita Patri Antonij, fama eremi verè cultores predicat ab anno 565.* Hæc itaque collatio Pollemij ad nostram vsque etatè in *Pedroso* conseruata, maximam Monasterij *Maximi* sanctitatem, ac religionem satis exprimit. Cætera temporis antiquitas, & sarracena vastatio sepeliuit.

¶ In montanis quoque illis vicina alia fere Monasteria Benedictina, Monasterium scilicèt *Saluatoris de torre* super Limiam ædificatum tempore *S. Martini Duniensis*. Vnde (prout aliqui dicunt) Monasterium *do Dume* dicebatur. Sarracenis (capta Hispania) turris illius præsidium erat; illustris autèm Gallæicus armata manu in eos irruens, turrim expugnauit, & rædificauitque Monasterium, quod diu postea Sanctitate floruit. Varia deindè naufragia tolit, *Dominicanis* nunc ab Archiepiscopo *F. Bartholomæo à martiribus* vnitum cernimus.

¶ Monast. *S. Claudij* parum à prædicto distans, in loco solitario, eiusdem *B. Martini* tempore conditum est, & diu perstitit. In Regesto enim *Valentia* in Abbatem illius confirmatus inuenitur Monachus quidam *Rodericus Petri*, nomine anno 1432. Monachis autem paulatim deficientibus, ad clericos tãdèm sæculares deuenit, quorum vnus illud iterùm Religioni per renuntiationem tradidit. Collegio nostro *Conimbricensi* nunc temporis vnitum est.

¶ Monast. *S. Ioannis de Cabanis* Benedictinum fuisse constat ex Regesto *Valentia*, anno enim domini 1419. mense Augusto confirmatus fuit in Abbatem illius *F. Vasco Alphonsi* Monachus *S. Ioannis de Pendorada*, qui postea renuntians, & in *Pendorada* reuertens, antiqua secum adduxit memorialia in archiuo asseruata, ex quibus constat *Monast. Cabanense* æ constructum fuisse anno 602. & primum Abbatem illius fuisse *F. Bosino*, annoque domini 649. habere iam, & alere 57. Monachos, qui in arduis illis, velut *Aquila Posuerant nidum suum*. Magnas denique habuisse possessiones, & decimas omnium quæ mari propinquo vehebantur, ac omnium quæ terra gignebat per tria miliaria circumquaque. Rædificatum fuit post eueruionem Hispania à nobili quodam Gallæico *Lope Munbon* nomine in honorè *S. Ioannis Baptista*, atque tandem longo post tempore meritis sanctorum qui ibi sunt

Sedè cathedralem Britannia transiit Rex Alphonsus Castus ad Ouedo an no 830. quia ab Ismaelitis (inqui) est destructa, & inhabitabilis facta proindeque tunc etiam Monast. maximum euersum est.

Monast.
S. Claudij.

Monast.
de Cabanas.

æ Aedificatum supra innuitur ab anno 571. in epistola Drumarij §. De monast. Tibiensi.

Prologomina.

sepulti, a Commendatarijs licet omnino extenuatum ad Religionem redijt. ¶ **Monast. S. Mariæ de Miranda** (quod propter eximiam, & admirabilem Monachorum illius sanctimoniam Alphonfus Rex II. in testamento suo vocat *Admiranda*) à Ponte Limiæ parum distans in secessu illorum montium D. Fructuosi tempore, ea sanctitate floruit, ut Casinum ipsum præferret. Testis est vndecima collatio in libro illo veteri de *Pedroso* exarata; in qua Abbas Monachos suos ad perfectionem exhortans inquit. *Vtinam omnes Casinenses fuissetis, sicut & fratres nostri Mirandulenses, qui anno domini 639. arduo in monte super Limiã Casinum fecerunt coniuncti, & separati, sed alios sic, alios sic operari oportet.* Vnde Rex Alphonfus, aliq; Reges singulis ibus privilegij Monasterium illud honorarunt. A Commendatarijs penè extinctum ad brachia Religionis redijt.

¶ **Monast. S. Ioannis à Arga** propè Limiam in cædumine montis *Arga* ædificatum fuisse videtur anno 661 rex lapide quodam super liminari ibidem inuento, in quo prædicta erat. *Monachi illius imitatores fuere sanctitatis Monasterij Maximi, cuius erant vicini, Abbatem & Conuentum adhuc habebat anno 1346.* (vt patet ex archiuo S. Romani de Nejud. sup. adnoto.)

¶ **Monast. Saluatoris de Gansey** opus creditur à Martino Dumienfi primùm extructum; Ex scripturis quæ in archiuo illius sunt, colliges saltem illud iam extrare anno 619. & anno 813. Reædificatam verò fuisse longè post à *D. Ganfrido*, constat ex literis in lapide quodam ædificij veteris in eis, quæ sic habent. *D. Ganfridus redifcator huius Monasterij S. Saluatoris in d. Domini 1018.* Magna religione & sanctitate floruit, cuius etiam meminit noster *Alphonfus II.* cum in testamento suo pecuniam elemosinam reliquit sanctis Monachis Ganfensibus, et cum orationibus suis Domino commendarent. Eandem vitæ sanctimoniam talis indicant Abbas & Conuentus *S. Felicis*, qui cum Ganfenses ab illis quendam Monachum in Priorem suum postularent, ita rescripserunt. *Concedimus vobis, quia sancti, sanctum, pro iusta petitione vestra, licet indigne ferentes: caritate tamen fraterna, qua inuicem docet nos amare Christus moti, quamuis acclamantibus fratribus, pro dimissione, & amissione sanctæ conversationis fratris vestri F. Gomeij das stektas, ipsum in priorem vestrum, quem Dominus noster, & San-*

Prologomina.

Sanctissimus P. N. Benedictus vobiscum in consuetam obser-
uantiam, & vite puritatem in futurum conseruet. *De* *Monast.* *de* *Archi-*
Epistola 15. Aprilis anni 1023. Ex qua colligitur *no* *Gan-*
sancte viuere, & *Monasterium* S. *Faluis* sanctos procreare, Vn-
de Monachi illius *Viri apostolici* dicebantur. Extractum inueni-
tur supra Minium ab anno 604. Societatis Collegio Conimbriciensi nunc vnitum, procurante Ioanne III.

¶ *Monast. de Fiaes* nigrum prius, & edificatum ante annum 889.
(vt constat ex scriptura quadam permutationis Archiui Gan-
fensis) Cisterciensibus postea vnitum est. ¶ *Monast. S. Cosmae de*
Azere circa annum 619. constructum (vt patet ex eodem Archi-
uo) & *Monast. S. Mariæ de Hermelo* anno 666. (vt rumque in ter-
ritorio *Valdeuz*) in Ecclesias Parochiales transferunt. ¶ *Mo-*
nast. denique S. Christophori dalabruia seu *Laboriosa* edificatum
circa annum 898. à D. *Gastão Soeiro*, donatum postea à Rege Or-
donio II. Ecclesiæ de *Lugo* anno 913. (vt constat ex libro *Fidei* lo.

Archii *Bracarenfis*) nunc *Bracarenfis* Archidiaconatus est.

¶ Porro sicut in hoc Lusitania tractu, & spatio, plura antiquiora
fuerunt Monasteria virorum, ita quoque faminarum extiterunt, &
extant. Monasterium *Dominarum S. Marthæ de Cerzedelo* in territo-
rio de *Penela* ad portum *Limia*, magna olim religione floruit; Ar-
chiepiscopus *D. Ludovicus* (vt constat ex Regesto *Bracarensi*) illud
in Parochiam conuertit anno 1471. Vltimaq; *Abbatissa* illius *D.*
Mecia Roderici nomine, ad eum eadem statum deuenit, vt per vici-
na loca ostiatim mendicando vitam finiret (prouit ibi traditio est.)

Monast. S. Benedicti de Monção cum à nobili viro *Pelagio Gomes*
Pereira pro Monialibus *Dominicanis*, ob deuotionem S. *Dominici*
anno 1550. autoritate Pontificia extractum fuisset, nullusque in
eo Filias suas vellet includere, nisi *Benedictinum* fieret, obtinuit
secundò prædictus *Pelagius* à Sede Apostolica, vt *Monasterium*
S. P. Benedicto consecraretur; quo factò *Monialibus* capit illico
repleri, ac indièsi augeri facilius.

Monast. S. Benedicti de Vianna eodem ferè anno, à 42. nobilibus
viris eiusdem loci conditum est: cum iam antea ibidem *Moniales*
etiam nigre in cænobio *S. Annæ* florent, ab anno 1512. cui duo
alia antiquiora sunt vnita, vnum scilicet *S. Mariæ de Louio*, alterum
S. Mariæ de Valboa, *Monialium* vtrumque ad ripas *Minij* situm
propè oppidum *Villa noua de Cerujsira*.

Prologomena.

S

De Monasterijs ultramontanis & alijs

De Mo-
nast. de ca-
stro de Aue-
lans.

Monast. de Castro de Auelãs insigne fuit in Prouincia Trans-
montana, nō longè ab vrbe de Bragança ex mādato D. Fru-
ctuosi ædificatū, nullis postea temporū iniurijs, nec etiām in va-
statione Hispaniæ (secundum antiquam Monachorum traditio-
nem) dirutum est, quousq; tandem Ioannes III. ex amplissimis
redditibus illius Sedem Cathedralē de Miranda crexit.

De Mo-
nast. de
Murça.

Monast. Monialium nigrarum de Murça ex Xenodochio pro-
pauperibus, & peregrinis, à nobili viro Simone Guedes ædifica-
to, auctoritate Pontificia in Benedictinum cænobium cōmuta-
tū est anno 1587. quæ mutatio dexteræ excelsi fuit, floret enim
indies. ¶ Monast. Monialium de Bragança conditum est à no-
bili vidua Maria teixeira nomine anno 1591. S. Virginē Scho-
lasticam heredem suorum bonorum instituyente, vt hereditatem
obtineret cælestem, Ex Monasterio de Vairão primz venire Mo-
niales, ad vtrumq; Monast. prædictum magistrandum.

De Mo-
nast. de
Bragança

Plura alia Monasteria quæ diuersis in locis extitere, ommitti-
mus: nimirum Monast. S. Mariae de Iunbas apud Barroso iuxta
fluuium Cadaum Cisterciensibus postea vnitum Monast. S. Ste-
phani de Chaues, S. Saluatoris de Rossas, S. Genesij de monte lon-
go S. Saluatoris de Sabadim, S. Saluatoris de Bersõ, S. Pelagij de
Caluelo S. Pelagij de Offo. De Hermelo. De Iassente. De Maufe.
De val doparaisõ. Do Sobreiro de Aue. Monast. S. Ioannis da pon-
te, De villa noua vtrūq; prope Guimaraës. Requião, nō longe à S.
Thirso. S. Petri de capareiros, prope Caruociro. S. Bartholomæi
do Mar, iuxta Palme S. Mariae de Gundar monialiū in territorio
de Gestacõ & tria alia illi subiecta. S. Saluatoris de Lusrei Mo-
nialium, S. Saluatoris de villacoua non longè ab Amarante, Mo-
nialium quoq; quæ ita necessitatibus populi subueniebant, so-
lemq; vel pluuiam medijs orationibus impetrabant, vt vulgò
Padrinhas da terra, vocitarentur.

De alijs
Monast.

S. Saluatoris
de Montel-
los vbi nunc
est Monast.
S. Fructuosi.

Hæc (inq̃) & alia ommittimus in Ecclesias parochiales reda-
ta Singula quæ sæcli attriuit sic cana vetustas Vt maneat, præ-
ser Nostrafuere, nihil. Ea tamē præstringere libet, quia licet tot
aliena-

Prologomena.

alienationes nobis sint dolores oculorū, & animi, indices tamen sunt Sanctissimi Patriarchæ charitatis, & meritorum ipsius viui præcones. Etenim nō filijs tantū acquisiuit, sed sacris etiā post eū sequentis Ordinibus, statui clericali, quin & sæculari, tāquam *Pater futuri sæculi* a cunctis de patrimonio suo distribuit, & in pendit, alios ditans, alios coadiuuans, vt omnes illum tanquam parentē agnoscant, & de benedictionibus illius fateātur benedici.

CAPVT TERTIVM.

[*De consistētia, & Lapsu Ordinis Benedictini Portugallensis.*

Monasteriorum copiam vidimus: Religionis consistētiā videamus: Lapsū breuiter deploremus. *Aurum* nostræ sacræ Religionis sæculum annos 177. complectitur (tot enim fluxere ab ædificatione *Lurbani* vsque ad vastationem Hispaniæ) *Lurbanum* quippè constructum est à Patribus nostris in Hispaniam à Sanctissimo Patriarcha missis, anno 137. Hispania verò euersa est anno 714. In illo igitur sæculo nihil inuenitur, quod nō summā Sanctæ Regulæ obseruationem, & flagrantem spiritus feruorem indicet, nec in vno tantū, aut altero Monasterio, sed in 30. & ultra, quæ per id temporis fuere constructa: Illorū quippè Monachi *Benedictini* spiritus primitias habentes, tāquam nouella plantationes iniuuentute sua vberiores, & præstantiores fructus, toto illo primæ ætatis flore dederunt, aureūq; fecere sæculum; *Aurea* profectō ætas illa, in qua singularis Monasterij *Maximi* sanctitas, & laus vigeat perennis: in qua *Antonini* nostri aurei dicebātur, *Mirandulenses* cunctis erant admirationi, *Dumienſes*, *Tibianenses*, & omnes alij spiritu feruētes, ac Dei æmulatione se inuicem æmulates, maiori indies perfectioni studebant.

In argumentum prædictæ perfectionis, & sanctitatis memorandum illud quod sancto cuidam Abbati *Monast. Saluatoris de Villar* contigisse fertur, proferamus. *Tempore, quo charitatis ardor vigeat, & Monast. Benedictinum erat Abbas* quidam a domo ex more coe, & secretius contemplatus incumberet; Cunque venisset ad locum, in quo grandis pius erat gaudiaque Calo seruidem contemplantur, apparet ecce super arborem illam *Merula* quadam, ita dulciter canēs, vt vir Dei extra se raperetur *Angelici* carnis suauitate tactus. Porro cū sic absortus, immobilis est.

a
Esaiæ
cap. 9.
Próvincia
nostra Bra-
siliensis in
capit apud
Bahia anno
1581.

Sæculū I. ab
anno 137.
Vique 714.

A. D. 1370.
Monast. Saluatoris
de Villar
contigisse fertur
proferamus.

a Locus hic
dicebatur os
pinheiros do
padrão da
Franqueira
intra septa
Monast. nūc

Prologomina.

omnibus inuisibilis diu permaneret paradisi gaudia prelibas: Monachi nescientes quid de illo actum esset, Abbatem tandem alium elegerunt. Caterum vir Dei longo tempore lapsa ad se reuersus in Monasteriū redijt, paucis antea horis se ab eo exisse credens. Multa mutata videns mirabatur, fratres non agnoscebat, nec erat agnitus ab eis. Vnde cunctis admirantibus, illo tandem indicante dicit, & annū in quo a Cenobio exierat, inuentum est annus 70. in extasi illa perseuerasse; ipse quo intellexit quod Mille anni anteculos domini tanquā dies hesterni dec. Abbatialem dignitatem reassumere noluit, breuique in calum euolauit. Sepultus est in claustro, & puluis sepulchro adiacens agris opem ferebat. Temporum verò iniurijs deuotio sancti viri penè deleta est; reuixit tamen, ex eo quia siquæ Bruta animantes, per sepulchrum illius transibant, statim unum è cruribus frangebant. In Ecclesiam eadē ossa sacra translata sunt anno 1459. prout tradit P. Paulus Canonicus eiusdem Monast. qui anno citato vixit, & prædicta scripsit.

Plura alia possent afferri si vitæ illorum extarent, quorum nomina scripta sunt in libro vite. Tres tamē præclarissimæ gemmæ tanquā auro inclusæ sæculū illud aurēū, fecere illustrius, duo nēpe Bracarēses præsules, B. Martinus Dumienfis, & B. Fructuosus gemmei quidē & Sappiro pulchrioris; tertia B. Virgo Irena, margarita veluti, quæ sub aquis gignitur, & viuirit, vel potius tanquā Sardonia, b quæ triplici colore gaudet, nigro scilicet in imo, rubeo in medio, cædido in supremo. Sic enim Irena Monastica professione nigret, virginali pudicitia candet, Martirij gloria rubet.

Ad huiusmodi sæculi pertinere existimant aliqui Monast. de Caruocero, expulsis enim Sarracenis, ex antiqua traditione dicunt donatū fuisse à Rege, Illustri cuidam viro; qui cum nō inuenisset cultores agrorū (omnes quippè Sarracenos fugientes in montē Padella se cesserant) ex eo 4. Fratres adduxit, qui Gadarinos dicti sunt, & ex quibus omnis illius territorij posteritas processit, atq; illis tanquā simplicibus colonis agros colēdos dedit. Vnde simplex colonia & aliz Monasterij prærogatiuæ dimanarunt.

Secundum religionis sæculum, & prima Monasteriorū ruina ab anno 714. incepit; Tunc enim Hispania à Sarracenis capta, & Gothorū impetio debellato, Monasteria quædam sunt destruita, quædam deserta, & alia facta sub tributo Barbaris quotannis solueno. Caterum Christianis Principibus ab Asturum monta-

September
15.

b
Plin. lib.
37.66.

A. D. Payo
Goterres, da
Silua re-
ficatū esse;
dicunt alij.

Sæculū 11.
1114
1130
1140

Prologomena.

nis exeuntibus; hostesq; paulatim propulsantibus, Monasteria ceperunt, vel destructa reedificari, vel cendens extrui, præsertim regnante *Alphonso III.* cognomento *Magno*, hic enim tum facilius *Prælia domini præstaretur* circa annum 880. ripas Minij, vsque ad Bracaram habitari insit, & fecit; Monachique illorum Monasteriorum, quæ vel edificabantur, vel instaurabatur curam animarum agebant, ob defectum, & paucitatem clericorum. Primum igitur Monast. quod tunc de nouo extructum scimus *Monasterium* fuit *Domine Nostræ de Abbadia* circa annum 883. (vt patet ex prædictis a). Vnde nõ Eremitæ sæculares ibidẽ primò, (vt aliqui volunt b) sed nostri Monachi nigri Montana illa *do Tarax* habitauerunt: Deindẽ Monast. de *Tolõs* & alia plura vsq; ad annum 997. Tunc enim egrediens cum exercitu copioso à *Corduba* Sarracenus ille *Almanzor* Christiani nominis accertimus hostis, plura Lusitanie oppida vastavit, *Combricam* diruit (quæ sic diruta mansit c annis 7. & à Sarracenis postea reedificata est, & possessa, donec Monachorum *Lurbani* industria, eam *Ferdinandus Magnus* recuperavit) urbem *Viseo* evertit, & *Bracaram* ita solo æquauit, vt congerienti, & æternum lapidum eam relinquerit. Urbem *Tui* incendit, & ad *Compostellam* perueniens eimbala sacri templi *D. Iacobi* Christianorũ humeris in *Cordubã* asportauit, quæ longo post tempore d *Ferdinandus III.* cognomento *Sanctus*, *Corduba* capta, par pari referens Sarracenorũ iterum humeris, vnde fuerant ablata, reducere præcepit. Tunc igitur temporis plures Ecclesiæ, pluraque Monasteria nostra à Barbarico furore destructa sunt, & incensa. Ex quibus aliqua paucis post annis fuere reedificata, vt *Ganferi* & alia: alia quoq; de nouo condita, quæ omnia cum cæteris antiquioribus, ad secundum spectant sæculum *Argentæum* quidem, Monachi enim illius ætatis viri *Sancti*, *Angelici*, *apostolici*, dicebantur, & erant (vt ex suprædictis liquet).

Fulsere maximè tria illa præclara lumina B. nempe *Rudesindus* B. *Senorina*, & præter *D. Giraldu* S. *Gondisalvus*, quem sub Be nedictina cuculla in Monasterijs de *Paço* & *Ralumbensi* ab antiquo depictũ esse maiores nostri testantur, imò & in altari veteri ipsius Erimitorij (vt oculati testes fatemur). Quòd autem B. *Daminici* religionem in Monasterio *Nimaranensi*, non fuerit, proffessus plura suadent. Primò, quia in libro *Donationum* *Regis* *Alphonsi*

Ante annũ
807. ædifica
tũnucitur
Monasteriũ
S. Mariæ do
Sebrado in
loco, qui ita
dicitur, mu
ratum est por
tæ, & sub
titulo S. Ma
riæ de Põ
beiro perma
net.

a
§ De Mo
nast. Ren
duse.

b
Brito.
Almanzor
idẽ est atq;
victor, 52.
Vicibus cõ
tra Christia
nos pugna
uit, & sæpe
victor exti
tit.

c
Gariuai
lib. 9. c. 38

d
Anno 1273.

B. *Gondi
salus*.

Alphonsi

Prologomena.

Alphonſi Henrici in Turri monumentorū Oſiſippone ſeruato, habentur hæc verba. *Do vobis Erimitoriū S. Gondisalui de Amarante &c.* Alphonſus autē I. conſtat quòd obiit anno 1185. cum *B. Dominicus* puer adhuc eſſet 15. annorum (natus eſt enim anno 1170. vt vitam illius ſcribentes fatentur). Quomodò ergò Religionem *Dominici* ingreſſus eſt ille, cuius iam ſepulchrum in pueritia *Dominici* donatum erat? Secundò Monasterium *Dominicane familie* apud *Guimaraēs*, in quo *B. Gondisaluum* habitum ſuſcepſiſſe dicitur, conſtra-ctum eſt anno 1270. (vt conſtat ex decreto, & licentia Senatoſcòſulti ipſius Municipij ad ædificandū) cum ergo aliqui a dicant *S. Gondisaluum* obiſſe anno 1260. ſequitur primò, eum priùs fuiſſe mortuū, quàm profeſſum. Sequitur ſecundò eum non potuiſſe, pontem de *Amarante* conſtruere (prout conſtruxiſſe aſſerunt) nam priùs 200. faltem annis, prædicti pontis memoria reperitur, in donatione quadam, quæ in Monasterij de *Pombeiro* archiuo habetur; in ea enim *D. Gonmeſius de Souſa* ita inquit. *Dono hereditates, quas emi à Patrono, Monasterij de Toloneſitas citra pontem Tamicæ de Amarante &c. facta charta era 1057.* Multa alia ommittimus, ſufficiat teſtimonium egregij viri *F. Hyeronimi Romão* qui in manuſcriptis de primatu Bracarenſi, *S. Gondisaluum* Benedic-tinum fuiſſe aperte aſſerit, còſtabatq; ex vita illius Martirológio de *Póbeiro* appèſa.

Illuſtrarunt deniquè ſæculum iſtud ſecundum, & poſteriora illius conſinia, 4. Pontificiæ inſulæ, 4. Abbatibus noſtri Monasterij de *Reſoyos* collatæ; duæ Bracaréſes Abbati *D. Martino*, & Abbati *D. Ferdinando* (de quibus ſupra) vna *Viſenſis* Abbati *D. Stephano* I. & altera Abbati *D. Bento Mendez* Comiti *Hèrrico*, & Regi *Alphonſo Henrici* chariſſimo. Illi enim *Alphonſus, Faci* (inquit) *cautum S. Michaeli Archangelo in remedium anime, mea, & propter te Benedic-tum mendas Abbatem, quem multum diligo, quia mihi ſemper fuiſti fidelis, ac fidus amicus, & propter octo-centos marabittinos aureos, quos à te recepi. &c.*

Tertium, ſed ſereum iam ſæculum ex Patronorum Monasteriorum abuſibus, ab anno 1230. plus minus vè incæpit. Quartū deniq; *ſtille*, ac *lutæum* à Commendatarijs emanauit (vt iam dicam). Ea eſt enim humana defectibilitatis acerba conditio, vt firma quæque paulatin tandem deficiant, atque labascent.

Septingentiſ igitur, & eo amplius
annis

a
 Vilhegas
 in lib. floſ
 ſanct.

ſæculū III.
 ab anno
 1230. vſque
 1400. Patro-
 norū fami-
 lijs 40. & ſin-
 gulis illiſum
 perſonis pè-
 ſionē ſolue-
 bat Tibæſ
 tem ore *Al-*
phonſi III.
 ſingulis 500.
 teruntics.
 ſæculū III
 ab an. 1400.
 vſque ad 1500

Prologomena.

annis nostra sacra Portugallensis Religio immutabilis, & in statu sanctitatis florido perennauit, prædictæ tamen conditionis acerbiter circa annum Domini 1230. ac deinceps sensibilius capit experiri. Etenim Monasteriorum Patroni (gliscente in dies temporalium rerum cupiditate, malorum omnium radice) ita cœnobia dominio suo subiugarunt, vt gubernatione spirituali Abbatibus relicta, temporalium regimen sibi usurparent, quo abuteutes, Alphonfus Rex III. in Comitij apud Vimararum habitis remedio opportuno Monasteriorum vexationi certis quibusdam decretis occurrit.

Porro temporis progressu eorundem Patronorum suasionibus effectum est, vt Abbates, & Conuentus bona temporalia ita inter se diuiderent, vt Conuentibus vna tantum pars remaneret, Abbatibus verò duæ, sub obligatione certum quid pensionis eisdem largiendi Patronis, ac eorum cognatis tam viris, quam fœminis. Ex huiusmodi autem diuisione *claustræ* (vt inquit) pullulauit origo; extincta enim obligatione illa, seu pensione, quæ Patronis soluebatur, loco illius subintravit Conductoriam; Conductoriam autem appellabant certam quotam reddituum, quam Abbates soluebant Conuentui pro expensis carnis, & piscis, atque Infirmariæ; donabant, etiam quotidie certum quoddam pondus panis, & certam mensuram vini singulis Monachis, qui licet in Refectorio Conuentualiter ederet, vnusquisque tamen ex peculiari sibi præstita portione edebat, atque hinc proprietatis vitium, frigidumque illud verbum *mei, ac tuum* sanctam paupertatem oppugnare capit, tandemque expugnauit. Initium dolorum hæc; vltima tamen Religionis desolatio à Commendatarijs promanauit. Etenim post annum Domini 1400. Reges Portugalliæ, belli Africani prætextu, Monasteriorum patronatum à Summis Pontificibus impetrare ceperunt, eaque per obitum Abbatum à Conuentibus antea electorum vacantia nobilibus personis commendare, sub quibus *Filij Syon inelyti, & amici auro primo reputati sunt in vasa testea, opus manuum figuli. Obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarij, dissipata possessiones, bonaque Religionis ita alienata, vt sicut ille alius Corinthum aliquando conspiciens. Plus (inquit) me mouent parietinae Corinthi, quam ipsa Corinthus.* Ita merito de Religione Benedictina

Thren. c. 4.

Cicero Tuscul. 3.

Prologomena.

dictina dici posset. Plus me mouent, siquidem multò plura sunt alienata, quam retenta, plura dissipata, quam conseruata, plura amissa, quam relicta; & quoad statum Monasticum piara flere decet, quam reterege; *Miseriordia tamen Domini, quia non sumus consumpti, quia non defecerunt miserationes eius.* Cum enim centum sexaginta annis Benedicti nauicula huc atque illuc iactata operiretur fluctibus, & iam penè submersa periret, recordatus est Dominus Noe, lumenque Reformationis affulsit, atque tandem cessauit tempestas.

CAPVT QVARTVM.

De Reformatione Ordinis Benedictini Portugallensis.

REFORMATIONEM Generalem totius nostri Ordinis Benedictini apud Portugallia Regnum tria præcesere præludia in Monasterijs specialibus. Primum in Monasterio Tibanensi eniuit. Cum enim Ioannes III. Commendatarium illius creasset virum egregium Fr. Antonium de Saa Monachum Montifferati, Lusitanum tamen in oppido Mogadouro natum, cepit hic Monasterij sui Reformationi incumbere, dormitoriumque construens ad Nonitiorum educationem, duodecim Monastico habitu induit anno 1535. quibus Magistrum præfecit obseruantissimum Monachum Fratrem Ioannem de Chanones natione Gallum, & à prædicto Montifferati Cœnobio accersitum, qui in illud postea reuersus B. P. Ignatium de Loyola instruxit, & à Confessionibus extitit, cum depositis iam armis militiae terrestri celesti adscriptus est. Mortuo autem Antonio à Saa anno 1550. commendatum est Monasterium Tibanense D. Bernardo Episcopo olim S. Thomæ Dominicanæ familiae alumno, qui illud rexit annis quinde-

Secundum Reformationis præludium inchoatum est ab egregio viro, ac de Religione Benedictina optimè merito Fratre
Dida.

Prologomena.

Didaco de Murça Ordinis S. Hieronymi professore, præcepto-
reque D. Eduardi Ioannis III. filij, cui in Commendam nostræ
Monasterij Refugiensis successit.

Hic ergo cum Rectoris etiam munere in Academia Co-
nimbricensi fungeretur, in domibus eiusdem Academiae duo-
decim Monachis ad Regularis vitæ institutum admissis, anno
1555. nostri Collegij prima posuit fundamenta; Monasterium
quoque Refugiense, multis ad Religionem admissis, ad anti-
quam vitæ Monasticae splendorem quandiù vixit reducere cu-
rauit.

Tertium Restaurationis nostræ felix præludium in Mona-
sterio Sancti Thyrsi anno 1558. incipit. Præerat id temporis
Monachis Sancti Thyrsi sub Commendatarij titulo illustris D.
D. Antonius à Sylua Comitis Portalegrensis frater. Is Mona-
sterium suum Reformationi subdere piè concepit, atque stu-
diosè executioni mandauit; euocatis enim à Castella Con-
gregatione Reuerendis admodum Patribus Fratre Petro de
Chaues natione Vandalo ex oppido Casra in Monasterio Mon-
tisserrati multis annis Nouitiorum Magistro, & Fratre Placido
de Villalobos Olyssipponensi, eiusdemque Monasterij Monacho,
tantorum Patrum opera, & industria Monasterium Thyrsense
Monasticis moribus renouatum conspexit.

Vita verò functo ipso D. Antonio anno 1561. Fr. Petrus
à Chaues in Castellam regreditur, Placido autem in Monaste-
rio Sancti Thyrsi manere placuit, vt nouam illic Reforma-
tionem foueret, totiusque Ordinis restaurationem prosequer-
etur.

Porro cum mille obstacula, impedimenta mille, hoc san-
ctum opus præpedirent, singulari sanè dexteritate, & prudentia,
incredibili zelo, inuictaque patientia omnia Placidus superauit,
qui pro millibus vnus, *vnus homo cunctando totam nobis restituit
rem.*

Cum igitur apud Cardinalem D. Henricum, qui tunc tem-
poris pro Sebastiano Rege clauum Regni tenebat, rem præcla-
rè gessisset, obtentis tandem à Sanctissimo Pontifice Pio V.
Reformationis literis anno Domini 1567. accersitus est ite-
rum Reuerendus P. Frater Petrus à Chaues, quem Cardinalis
iuxta

Prologomēna.

iuxta Pontificiam concessionem generalem Congregationis reformatandæ creauit, traditis illi, ac socio suo Placido reformationis literis, 22. Iulij anni 1569.

Monasteriorum igitur possessione accepta, noua capit Reformatio florere sub regimine, seueriori que disciplina præfati Reuerendissimi Patris Reformatoris, qui decem & amplius annis munus Pastoris vigilantissimè exercens, Congregationem hanc plantauit, Placidus rigauit, Deus autem incrementum dedit.

Olyssipone Monasterium vetus ædificauit in domibus cuiusdam nobilis viri Pauli Henrici, qui vitam Monasticam postea professus est. Plenus tandem dierum anno Domini 1584. incalum euolauit. Successit illi secundò R. P. Frater Placidus de Villalobos, qui duobus triennijs Congregationem rexit, multisque pro augmento illius exantlatis laboribus, zelus tandem domus Domini comedit eum. In Transtaganam enim Regionem transiens, vt de Monasteriorum ædificatione ageret, valida febris correptus obiit anno Domini 1589.

Tertius Generalis creatus est Reuerendissimus Pater Fr. Balthasar à Bracharà, sub quo Constitutiones nostræ sunt editæ.

Quartus Anno 1590. Reuerendissimus P. Fr. Gondisalvus de Moraes (Episcopus postea Portucallensis creatus) sub quo Magister Frater Gregorius à Plagis publica concertatione Sacræ Paginæ Cathedram in Academia Conimbricensi adeptus est.

Quintus Reuerendissimus P. Frater Antonius à Sylua.

Sextus R. P. Fr. Balthasar à Bracharà secunda vice, sub quo noui Olyssipponensis Monasterij fundamenta, atque Portucallensis iacta sunt.

Septimus Reuerend. Pater Frater Placidus Ferrreira.

Octauus Reuerend. Pater Fr. Petrus de Basto.

Nonus R. P. Fr. Balthasar à Bracharà tertia vice.

Decimus R. P. Fr. Anselmus à Conceptione.

Vndecimus R. P. Fr. Thomas do Socorro, sub quo Magister Fr. Leo à Sancto Thoma Cathedram Gabrielis in Academia Conimbricensi publica concertatione adeptus est.

Duodeci-

Prologomena.

Duodecimus R. P. Fr. Antonius à Regibus, sub quo Monasterium Scallabitanum ædificijs nobilitari capit, atque per Abbates regi.

Decimus tertius R. P. Fr. Maurus à Dino Iacobo.

Decimus quartus R. P. Fr. Mancius à Cruce, quo vita fundò primo Anno Triennij sui

Decimus quintus electus est R. P. Fr. Martinus à Præsentatione.

Decimus sextus R. P. Fr. Antonius à Regibus, secunda vice, sub quo Fr. Petrus Menesius Mathematicæ cathedram publica concertatione in Academia Gœnimbriensi obtinuit.

Decimus septimus R. P. M. Fr. Gregorius à Plagis Primarius sacrae Paginæ in eadem Academia professor.

Porro in eodem Capitulo Generali in quo ille fuit electus anno Domini 1626. mense Maio apud Monasterium Tibanense more solito celebrato, decretum est, vt leges nostræ in Constitutionibus, ac Diffinitionibus contentæ, Ceremoniæ, Pausæ, & Signa (quibus ad obseruantiam silentij vtimur) reformarentur: proindeque septem Monachi ex grauioribus deputati sunt, quibus Capitulum potestatem delegauit ad prædictas leges cõdendas, ac reformandas. Fuere verò deputati R. P. Generalis, Reuerendi etiam Patres Fr. Martinus à Præsentatione D. Abbas Portucallensis. Fr. Clemens à Plagis D. Abbas S. Thyrsi. Fr. Thomas do Socorro Diffinitor Primus. Fr. Antonius à Regibus. Fr. Maurus à Sancto Iacobo, & Frater Leo à Sancto Thoma; Designatus est etiam tanquam Procurator Congregationis Frater Benedictus à Cruce Magister in sacra Theologia.

Cæterum cum tribus ex prædictis deputatis, Deo ita disponente, in Cælum comigrarent R. nempè P. Generalis Fr. Gregorius à Plagis, Fr. Maurus, & Fr. Clemens, præfatusque Magister Fr. Leo à S. Thoma loco Generalis defuncti, Generalis fuisset creatus, vt prædictum decretum Capituli executioni mandaret, tres alios iuxta tenorem, & formam illius cum cæteris Deputatis elegit, qui vicem, & locum supplerent illorum, qui decesserant. Electi autem fuere RR. Patres Fr. Paulus à Spiritu Sancto D. Abbas Olyfponensis, Fr. Antonius Ribeyro D. Ab.

Prologomena.

D. Abbas Palumbensis, & Fr. Cyprianus à S. Andreae Visitator
Primus.

Congregati igitur omnes septem mense Julio Anni 1628.
Præsentate etiam prædicto Procuratore Congregationis, fufis
prius ad Deum precibus, ceperunt incumbere prædictæ Re-
formationi Constitutionum, Ceremoniarum, &c. Reuifisq̃ue
omnibus per spatium duorum Mensium, ea quæ se-
quantur placuit, vel de nouo addere,

vel melius, & clarius

explicare.

Finis Prologomenorum.

LIBER PRIMVS
DE IIS, QUÆ AD COMMUNE
Religionis regimen spectant.

CONSTITVTIO PRIMA.

De Congregatione, & Monasterijs illius.

CAPVT PRIMVM.

De unitate Congregationis.

STATVIMVS primò secundum Pontificia
^a Pij, & Sixti Quinti ^b diplomata, vt omnia Mo- ^a *Regimini*
nasteria nostra quæ nunc extant, & cuncta etiam & c.
in posterum erigenda, in vnum Congregationis ^b *Iniunctis*
corpus pariter coalescant, omnesque Mona- & c.chi, tum præsentis, tum futuri, qui in aliquo illorum ritè pro-
fessionem emiserint, seu iuxta dispositionem istarum Constitu-
tionum fuerint recepti, ipsius Congregationis membra censean-
tur, vniusque supremi capitis Generalis nuncupandi obedienti-
æ, ac regimini subsint.

2. Cõseruationi verò huius sic erectæ Cõgregationis, ipsiusque
stabilitati consulentes, omnibus, ac singulis illius Monachis *in*
virtute sanctæ Obedientiæ præcipimus, ne quis illorum cuiuscun-
que status, gradus, aut dignitatis sit, per se, aut per interpositam
personam, fauorem, auxilium, vel iuuamen quomodolibet im-
pendat, ad hoc vt Monasterium aliquod à prædicta Congrega-
tione separetur, & à Generali independens per se singulatum
regatur.

3. Quod si aliquis secus fecerit, in sententiam excommunicationis, priuationemque cuiuscunque dignitatis, gradus, officij, & beneficij, in Ordine obtenti, & inhabilitatem quodlibet aliud in posterum obtinendi, ipso facto incurrat, & alijs insuper pœnis corporalibus arbitrio Generalis infligendis plectatur.

4. Ut autē prædicta Congregatio secundū præfatas Pij Bullas inter alias sacri Benedictini Ordinis proprio nomine gaudeat, nuncupetur deinceps, CONGREGATIO MONACHORVM NIGRORVM SANCTI MARTINI TIBANENSIS REGNORVM PORTVGALLIAE.

CAPVT SECVNDVM.

De ordine Monasteriorum, & numero Monachorum cuiusque.

1. **C**VM corporis ordinata compositio ex membris, & capite resultet, de Capite primū agentes, Monasterium Sancti Martini Tibanensis totius nostræ Congregationis caput & Reuerendissimum Patrem Generalem eo ipso Domum Abbatem illius instituimus.

2. Quod si Capitulo Generali commodius aliquando visum fuerit, Monasterium S. Benedicti Olyssipponensis caput creare, illique Generalatum annectere, ipso facto Monasterium Tibanense primum locum in Choro dextro deinceps obtineat.

3. Cætera verò Monasteria tanquam membra, ipsorumque Prælati subsequenter ordinem seruent inter se.

CHORVS DEXTER.

IN Choro dextro primum locum teneat Monasterium Sancti Benedicti Olyssipponensis.

2. Monasterium S. Benedicti Portuallensis.

3. Monasterium S. Mariæ de Pombeiro.

4. Monasterium S. Andreæ de Rendufe.

5. Monasterium Saluatoris de Paço de Souza.

6. Mona-

6. Monasterium S. Ioannis de Pendorada.
7. Monasterium Saluatoris de Ganfei.
8. Monasterium S. Mariæ de Caruoeiro.
9. Monasterium S. Ioannis de Arnoya.
10. Monasterium S. Mariæ de Admiranda.

CHORVS SINISTER.

IN Choro sinistro primum locum teneat Collegium Sancti Benedicti Conimbricensis.

1. Monasterium S. Thyrsi de Riba d'Auc.
2. Monasterium S. Michaelis de Refoyos.
3. Monasterium Saluatoris de Trauanqua.
4. Monasterium Scallabitanum.
5. Monasterium S. Romani de Neiuæ.
6. Monasterium S. Michaelis de Bostello.
7. Monasterium Saluatoris de Palme.
8. Monasterium S. Martini do Couto.
9. Monasterium S. Ioannis de Cabañas.

4. Monasteria alia quæ denuò progressu temporis fuerint extructa, & erecta, sedem, ac locum habebunt prout maior suffragiorum pars in Capitulo Generali decreuerit.

5. Similiter etiam certus Monachorum numerus pro singulis Monasterijs in Capitulo Generali quolibet triennio designetur, attentis redditibus annuis cuiusque, ipsorumque applicationibus secundum occasiones occurrentes, ac temporum vicissitudines. Porro is tantum Monachorum numerus in vnoquoque, constituatur, qui ita commodè sustentari possit, vt vnus, vel alter superaddi queat, si fuerit opus.

6. Specialiter autem statuimus, vt in Monasterijs, quæ inter minora hactenus sunt computata, in Monasterio scilicet Saluatoris Ganfensis, S. Romani de Neiuæ, Saluatoris de Palme, S. Mariæ de Caruoeiro, S. Ioannis de Arnoya, S. Ioannis de Pendorada, S. Martini do Couto tredecim saltem Monachi deinceps resideant, vt regularis disciplina in eis perfectius obseruetur.

CAPVT III.

De trienniali regimine Congregationis.

de Pij Quinti
Regimini, &
Sat.
Sixti Quinti
Iniunctum,
66.

1. Pontificijs decretis & obsequentes volumus, & assenti-
mur, vt hæc nostra Congregatio per Generalem, Abba-
tes, Diffinitores, ac Visitatores triennales gubernetur.

2. Vt autem hoc triennale regimen indefinenter perseveret,
statuimus vt Monachorum nemo cuiuscunque status, gradus,
aut conditionis sit, per se, vel per interpositam personam in ali-
qua ex prædictis dignitatibus perpetuitatem ambire, seu quo-
modolibet procurare, aut etiam spõte à Congregatione oblata
acceptare præsumat: alioquin in sententiam *Excommunicationis*
ipso facto incurrat, priuatusque maneat voce actiua, & passiua, &
qualibet si eam habuerit, dignitate, simulque inhabilis ad quana-
cunque aliam in posterum obtinendam, pœnis item corporali-
bus arbitrio Generalis imponendis senere puniatur.

3. Volumus præterea, vt eisdem pœnis subiaceat Monachus
quacunque dignitate præfulgeat, qui tentatam perpetuitatem
rescuerit, & de ea tanquam de crimine bonum commune læ-
dente Reuerendissimum Patrem Generalem certiore non
fecerit, *Consentire enim videtur erranti qui ad rescanda que*
corrigi debent, non occurrit.

& Dist. 83.
Consentire.

4. Porro si Generalis ipse sit qui ad perpetuitatē adspiret
Monachus qui id nouerit, sub eisdem pœnis Diffinitorem primū
certiorem faciat, & ille statim, sub prædicta censura, ceteros Dif-
finitores, Visitatoresque conuocet, qui simul congregati reme-
dijs oportunis occurrant, prædicti que pœnis, & alijs, si fuerit
necesse, plena auctoritate, & iurisdictione, totius Congregatio-
nis nomine, perpetuitatis audaciam refrangent.

5. Quod si pecaniarum expensis opus fuerit, Patres sic con-
gregati à singulis Monasterijs eas poterunt exigere proportio-
nata distributione redditibus cuiusque, Abbatesque & Monachi,
in ijs, que præceperint ad prædictam perpetuitatem cohiben-
dam obedire tenebuntur.

CONSTITVTIO II.

De Capitulo Generali.

CAPVT I.

De Tempore, & loco quo Capitulum
Generale celebrari debet.

Acris a Canonibus, & mandatisque Apostolicis ^{a Cap. 13}
obtemperantes statuimus, vt singulis quibusque ^{singulis de 7. m. m.}
triennijs Capitulum Generale in Congregatione ^{b Pij, 12. et}
nostra celebratur. ^{minuta.}

2. Prima dies celebrationis eius, erit tertia mensis Maij, in qua festum agitur Inventionis Sanctæ Crucis: locus verò, illud erit Monasterium quod maior suffragantium pars in vltima sessione præcedentis Capituli commodius iudicauerit.

^{c Cap. 13. et}
^{gulis. de 7. m. m.}

3. In Vigilia igitur prædicti diei ab hora Vespertina, & deinceps, Vocales infra nominandi in Præfatum Monasterium congregentur, nullusque aduentum suum procrastinet, aut designatum diem anteuertat.

4. Diffinitores solum, ac Visitatores triduo ante ipsam primam diem Capituli cum Reuerendissimo Patre Generali in prædictum Monasterium conueniant, vt simul congregati designent Monachos omnes, qui iuxta dispositionem Iuris, nostrarumque Constitutionum, in ipsa prima die Capituli inuenti fuerint habiles, vt in albo voce passiuâ gaudentium ascribantur, illorumque nomina typis mandare curent.

5. Ne quis autem vocem passiuam habentibus ante ætatem legalem annumeretur, aut post illam prætermittatur, præcipimus vt singuli Monachi, qui Capituli Generalis tempore vigesimum Religionis annum tetigerint, authentico testimonio de hac ætate sua certiozem faciant Reuerendissimum Patrem Generalem.

6. Vnde nullus eligendorum catalogo apponatur, quin prius de legali, seu Monachali ætate illius, ac (si fortè defectum patitur natalium) de legitima dispensatione huiusmodi impedimenti, certò constet.

7. Nullus item ab anno 626. inclusiue receptus, & in posterum recipiendus, in prædicto catalogo incipiat apponi, nisi vel sacras literas didicerit, vel saltem lectionibus casuum moralium in nostris Monasterijs habendis, per quinquennium saltem eum operam dedisse constet.

8. Cum ergo præfinita die Patres Vocales ad Monasterium Capitulare peruenerint, (si Interamnense fuerit) famuli in proprias domos reuertantur, exceptis Olyssipponensibus, Scallabitanis, & Conimbricensibus, qui remaneant, victumque eis, ac burdonibus suis, toto Capituli interstitio detur.

9. Sumptus autem eiusdem Capituli octo vel decem dierum spatio, plus minusvè celebrandi à communi Congregationis deposito, vel iusta per Monasteria distributione secundum ipsius Capituli Generalis dispositionem, suppeditentur.

CAPVT SECVNDVM.

De Vocalibus in Capitulo Generali congregandis.

1. **A**D Capitulum Generale celebrandum, consueunt primò Reuerendissimus Pater Generalis, Abbates, Diffinitores, ac Visitatores actuales.

2. Accedent etiam secundò, cuncti Reuerendi admodum Patres, qui antea tjs triennijs Generalis officio functi sunt.

3. Ex Magistris item Theologiæ quotquot fuerint professores in Academia Conimbricensi, siue actu Theologicas Cathedras moderentur, siue iam sint emeriti, vel (vt aiunt) iubilati.

4. Ex ceteris Lectoribus secundùm has Cõstitutiones (prout inferius dicetur) iam emeritis quatuor similiter Vocales erunt. Qui numerus hoc ordine perficietur: *Primò*, ex Lectoribus emeritis, qui aliàs Magisterij insuper in sacra Theologia gradu fuerint insigniti. *Secundò*, si huiusmodi Magistri quaternarium

non attingant, vel nulli tales existant, complebitur numerus ex alijs Lectoribus emeritis in Iubilatione antiquioribus. Quod si tertio plures fuerint cœquales in Magisterij dignitate, vel simultanei in Iubilatione, præcedant ad prædictum numerum complendum, seniores secundum habitus susceptionem.

5. Vocales item erunt ex Prædicatoribus generalibus (de quibus ^a infra) duo antiquiores, qui nimirum prius compleuerint ^a Libr. 2. annos ad titulum Prædicatorum generalium requisitos. Quod ^{Constit. 2.} si aliqui simul tempore eos expleuerint, seniores in Religione ^{cap. 6.} præcedant.

6. Socius denique, ac Secretarius Reuerendissimi Patris Generalis, & ex Magistris Nouitiorum, qui duodecim annos magisterij expleuerint.

7. Hos omnes Patres ad celebrationem Capituli Generalis, tempore dieque prædicto ex vi huius nostræ Constitutionis accersitos esse volumus.

8. Si quis autem Abbas, Diffinitor, aut Visitator iusto impedimento ^b detentus Capitulum adire nequeat, literas mittat, quæ impedimenti rationem, seu qualitatem iureiurando firmatam contineant, & Monachum dignum, atque idoneum ^c procuratorem suum constituat (siue ille de corpore Capituli sit, siue non) cui in literis manu propria signatis vices suas committat ad suffragandum, subscribendum, ac cætera omnia nomine suo peragenda, quæ in Capitulo Generali geri solent, ac possunt sub forma harum Constitutionum annotata. Quibus literis exhibitis, & in Capitulo perlectis, si legitimæ fuerint, Procurator ille inter Vocales recipietur in eodem loco, ac gradu absentis, cuius personam gerit (nisi ex alio forsan capite locum habeat præstantiorem.)

9. Ad huiusmodi Procuratoris munus subeundum inhabiles erunt Priores Monasteriorum, & omnes alij qui saltem ad vigesimum Religionis annum non peruenerint.

10. Porro si prædicti absentes & cæteri literas testimoniales de legitimo impedimento non miserint, Capitularium arbitrio puniantur: si autem Procuratorem non subrogauerint, prædicta forma seruata, non idem ipsius Capituli celebratio moram patiatur, subsistat, aut retardetur, sed cum alijs, qui præstò adsunt (iuxta iuris ^d dispositionem feliciter pergat.) Abbates verò ^d Cap. Cam illi ^{in ser.}

^b Dist. 18.
Placuit.

^c Cap. Quis
propter. & dicit.
Cap. si quis
in 6.

^d Cap. Cam
in ser.

Cap. cum
nobis.

illi legitimè impediti proprium Monasterium gubernent, vt antea, sub titulo Præsidentium à prima die Capituli, & deinceps vsque ad electionem, & possessionem noui Abbatis.

11. Illud idem præstabit Reuerendissimus Pater Generalis si fortè extra Monasterium in quo Capitulum celebratur, iusto impedimento fuerit detentus, Procuratorem enim eliget iuxta superius dicta, qui in Capitulo personam illius referat, non quatenus Generalis est, sed quatenus Abbas Monasterij primatis, vocemque habeat locum, ac sedem à Choro dextro primus inter Abbates.

12. Visitator autem primus in huiusmodi euentu substituet vicem Generalis absentis, & impediti, ad præsidendum in Capitulo, sicut præest defuncto Generali (prout inferius dicitur.)

13. Cæteri Vocales, prædictis exceptis, et si iusto detineantur impedimento, cum non tam de iure, quam ex gratia personali Vocales sint, Procuratorem non eligent, sed literas tantum excusatorias mittent.

14. Vltimò tandem statuimus, prout iam olim sancitum est, & secundum specialè concessionem Pauli Quinti, quæ etià gaudet nostra Congregatio, quod de cætero non eligantur Procuratores Conuentuum, vt ablatis omninò inquietudinum occasionibus, quæ communiter ex electionibus oriuntur, seruentiùs Deo seruiatur, & maiori cum charitate sibi inuicem Monachi respondeant, & quietiùs viuant, suas tamen petitiones dirigere poterunt ad Capitulum, & alia de quibus infra cap. 8.

CAPVT TERTIVM.

De ordine inter Capitulares seruando.

1. **V**T omnis vbique tollatur confusio, in quocunq; Regulari actu in quem Patres Capitulares conuenerint hunc ordinem inter eos, quoad sedendum, loquendum, ac suffragandum seruari præcipimus.

2. Pri

Constit. 4
cap. 1.

5 Inuult. 5.
Dat. am. Ro.
mæ. ix. Dec.
cemb. anno
1611.

2. Primum ac præcipuum locum teneat vbiunque Reuerendissimus Pater Generalis. Post eum à dextris, & à sinistris seriatim sequantur Abbates secundum ordinem Monasteriorum, Constitutione prima præscriptum. Post Abbates immediatè sedent Generales præteriti per choros vtrinque distributi, regulari inter eos antiquitate seruata.

3. Immediatè post à choro dextro sedent Diffinitor primus; Visitator secundus; Diffinitor tertius, & Diffinitor quintus. A choro verò sinistro, sedent Visitator primus, Diffinitor secundus, & Diffinitor quartus.

4. Infra Diffinitores locum habeant Magistri in Theologia seruata inter eos Monachali cuiusque antiquitate; sim litter post illos Lectores Emeriti, qui non fuerint in Theologia Magistri; Deindè à choro dextro Socius Reuerendissimi, & à choro sinistro Secretarius, vltimò tandem Prædicatores generales, & Magistri Nouitiorum.

5. Reuerendissimus qui Generalis esse desinit postquam venia petita munus suum deposuerit, ante omnes Abbates à choro dextro sedebit, & tunc temporis quandiu Generalis alter non fuerit electus, Diffinitor Primus primum, præcipuumque locum tanquam Præses Capituli obtinebit vbi que. Cæteri verò Capitulares, postquam ab officijs suis fuerint absoluti, sedebunt infra alios, qui designatum locum habent, monachalem antiquitatem seruantes inter se.

6. Si Reuerendissimus, aut Diffinitor Præses Capituli non potuerit aliquoties à sibus Capitularibus interesse, sessionibus eiusdem Capituli, in Refectorio similiter, & choro præterit Diffinitor cæteris antiquior secundum ordinem electionis suæ.

7. Iuxta hunc igitur ordinem à Secretario Reuerendissimi tabella affigatur ostio Refectorij, vt suus cuique gradus innotescat; & ad calcem illius, vel in alia tabella minori Ministri quoque Capituli designentur, nimirum Hebdomadarius, Lector, Seruitores, & Ostiarius.

8. Hebdomadarius Capituli Sacerdos erit, ad cuius officium pertinebit mensam Capitularem benedecere, & in fine gratias agere, cum Versibus, ac Orationibus solitis, Missamque quotidie celebrare pro felici ipsius Capituli progressu (prout in sequenti Constitutione dicetur.)

9. Lector Capituli Monachus erit grax, ac sonora vocis, qui sanctam Regulam hora prandij, in cœna verò Constitutio- nes has ordinatim legat. Seruitores, quatuor erunt Monachi alacres, ac seduli, qui mensæ Capitulari ministrent diligenter, & expeditè.

10. Ostiarius denique Capitali Monachus erit iunior, qui domum ipsam Capitularem, mensamque Diffinitorij præparet; ad latus quoddam eiusdem Altare erigat, decenterque adornet: ad sessions Capituli signum faciat; & quandiù Patres Capitulares fuerint congregati, propè fores Capituli forinsecus assis- stat, vt vocatus statim accurrat, & mandata diligenter exequatur; in mensa Diffinitorij ponat tintinnabulum, papyrum, atramentaria, calculos, seu phaseolos albos, ac nigros, parataque habeat omnia ad suffragandum necessaria, schedulas nimirum capulas, seu vascula, in quibus vota excipiantur.

CAPVT QVARTVM.

De rebus prohibitis, ac permissis Capitularibus.

1. **I**nterdicimus primò omnibus, ac singulis in Capitulo congregatis, ambitiosas quasque suffragiorum procura- tiones, seu negotiationes in fauorem sui, aut aliorum sub penis contra subornatores a inferiùs præscriptis.

2. Prohibemus etiam secundò sub præcepto, ac virtute *san- ctæ Obedientia*, ne aliquis Capitularium alterius cellam ingre- diatur. Conuentuales item Capitularium cellas sub eodem præ- cepto minimè ingrediantur, aut vice versa, exceptis ministris ad eorum seruitium deputatis.

3. Lecta quoque, & ipsi cellarum parietes nullo apparatu ornentur, sacris imaginibus exceptis; vnde Reuerendissimus in Vigilia Capituli, cellas omnes visitet, curetque vt omnia in eis necessaria sint, & munda, nihil tamen mundi fastum, sæcula- remvè cultum, sed monasticam potiùs paupertatem re doleat.

4. Sacrum quotidie, seu frequentè Capitulares facere stu- deant; ferijs secundis, & quartis, carnibus non vescantur; ad cõ-

mune

mune Refectorium accedant: conuentali flagellationi intersint: silentium temporibus suis ne violent: cum hospitibus absq; Præsidentis licentia minimè colloquantur, in cunctisque alijs ita se gerant, sicut eos decet, qui aliorum reformationi, vt exemplar & magistri incumbunt, quæ omnia strictè præcipimus, vt Reuerendissimus, Præsèsque Capituli obseruent, & faciant obseruari.

5. Prohibemus denique tum Capitularibus, tum etiam Conuentalibus, & hospitibus illius Monasterij in quo Capitulum celebratur sub præcepto *virtutis sanctæ Obedientia, pænæq; excommunicationis ipso facto*, sub priuatione quoque vocis actiua, ac passiuæ, vt nec habeant, nec secum deferant arma toto tempore Capituli: nec item secum deferant cultellos, seu gladiolos, vel aliud simile instrumentum, quo aliquis lædi solet, ac offendi.

6. Permittimus vt Capitulares toto tempore Capituli alijs alijs confiteri possint, vel si malint, Confessarijs eiusdem Conuentus, in quo Capitulum celebratur. Si verò in suis Confessionibus aliquid occurrat ratione cuius facultas superioris requiratur, à Reuerendissimo petetur, vel à Diffinitore Præsidente quandiu Generalis non fuerit electus.

7. Porrò vt omnis ambiguitas in foro conscientia tollatur ex casibus communiter reseruatis, duos tantum reseruatos esse volumus respectu Capitularium quandiu in Capitulo fuerint congregati. Vnum est malitiosum impedimentum, aut retardatio, aut apertio literarum ab inferioribus ad superiores, vel superiorum ad inferiores. Alterum est iuramentum falsum in iudicio regulari, seu legitimo.

8. Permittimus, vt Capitulares qui pecunias in expensas tulerint, eas secum retinere possint toto tempore Capituli. *Quod* etiam permittimus in omni bus Congregationibus Diffinitorij singulis Patribus, qui ad eas conuenerint, similiterque, vt ad inuicem confiteri possint, quandiu ibi fuerint congregati.

9. Hospites tempore, & loco Capituli superuenientes non facile (absque defectu tamen charitatis, & vrbauitatis) recipiantur, nec ad interiora Monasterij absque licentia Reuerendissimi, vel Diffinitoris Præsidis admittantur, nec Monachi absq; prædicta licentia à Monasterio exeant.

CAPVT QVINTVM.

De agendis prima die Capituli.

1. **C**ongregatis iam supra nominatis Patribus, prædicta die Inventionis S. Crucis, vt omnia feliciter dirigantur Diuini numinis auxilium specialiter præ cunctis inuocandum est. Proindèque decernimus primò vt omnes, ac singuli de gremio Capituli ipsa die Missæ sacrificium offerant pro prospero illius successu, ac totius Religionis augmento. Idemque faciant Sacerdotes Conuentuales, qui aliàs impediti non fuerint.

2. Hora deindè competenti solemniter in Ecclesia Tertia cantetur, & post eam Processio immediatè fiat, ad quam Capitulares omnes conueniant: duoque primùm in ea cantentur Responsorialia, vnum de Spiritu Sancto, de Sancto Patre Benedicto alterum, deindè *Magnificat, Laudate pueri, &c.* & in fine dicantur Versus, & Orationes, quæ in fine harum Constitutionum pro huiusmodi actione assignantur.

3. Finita Processione, Missa de Spiritu Sancto solemniter cantetur, quam Reuerendissimus celebret, & offerat pro intentione prædicta cum duplici commemoratione, vna de Inventione Crucis, altera de S. Patre Benedicto. *Inter* Missæ solennia habeatur Concio, similiterque in cæteris diebus festis, ac Dominicis occurrentibus. Conciones autem huiusmodi inter seniores Prædicatores Ordinis celebrioribus, ac magis idoneis ante menses aliquot Reuerendissimus commendare meminerit.

4. Statuimus præterea, vt ipsa prima die Capituli in cæteris Monasterijs Congregationis nostræ hora Missæ Conuentualis, seu de Tertia, cantetur Missa de Spiritu Sancto pro eadem intentione cum commemorationibus Beatæ Virginis, & Sancti Patris Nostri Benedicti. Missa verò Conuentualis de Cruce ab Hebdomadario sine cantu dicatur; singulisque diebus quandiu Capitulum constiterit, finita Prima in omnibus Congregationis nostræ Monasterijs fiat conuentualis commemoratio, in fine Constitutionum assignata.

5. Eadem die hora secunda post meridiem fiat signum ad Primam sessionem Capituli Oſtario illius nouem istibus maiorem campanam feriente, statimque tum Vocales, tum etiam Conuenticales Monasterij in Choro inferiori congregentur, atque ibi ad primum Versum, genua flectentes, cantent Hymnū, *Veni Creator Spiritus, &c.* alternante organo, illoque finito, Reuerendissimus cantet Versus, & Orationes, de quibus supra.

6. Immediatè tendant Vocales ad domum Capituli (Conuentus verò interim Vesperas recitet) quibus per ordinem sedentibus, Secretarius alta & intelligibili voce legat huiusmodi caput ab hoc numero 6. vsque ad finem (quod in similibus obseruari statuimus, ita vt quotiescunque ex præcepto harum Constitutionum aliquid fuerit faciendum, prius quam fiat, legatur forma, sub qua fieri præcipitur.)

7. Deindè perlecto capite, sermunculum faciat Reuerendissimus, in quo Patrum Capitularium aduentum gratuletur, illosque exhortetur, ac moneat, vt omnem prauum, & inordinatū affectum amoris, aut odij, proprii commodi, aut zeli amaritudinis reserantes, honorem, & obsequium Dei intendant, iustitiæ rectitudinem seruent, Religionis profectum, bonumque commune præ oculis habeant, tum in electionibus faciendis, tum etiam in cæteris à Capitulo tractandis.

8. Huiusmodi exhortatione finita, si quæ fuerint Epistolæ excusatorie Capitularium absentium, coram omnibus legantur vt publicè de impedimento constet: literæque procuratorie legitimæ sint, & formales expendantur.

9. Designabit deindè Reuerendissimus tres causarum Iudices (de quorum officio infra dicitur) eisque iuramentum præstabit, vt munere suo fidelitèr, ac iuste fungantur.

10. His ita peractis, finietur hæc prima sessio Reuerendissimo dicente Vers. *Sit nomen Domini benedictum*, cæterisque respondentibus, *Ex hoc nunc, & vsque in saculum.* Qui Versiculus in fine omnium sessionum dicitur; immediatèque Vocales in Ecclesiam redeant, vt Conclusionibus Theologicis intersint.

11. Statuimus enim, vt in singulis Dominicis, ac Festis constante Capitulo Conclusiones habeantur. Earum verò defensores, ac Præsides, non quicumque, sed quales pro actionibus pu-

blicis decet, quique melius satisfacere valeant arguentibus. à Reuerendissimo eligantur. Ijs autem de necessarijs ad eundem, & redeundum, & ad Conclusiones typis mandandas prouideatur de expensis pro celebratione Capituli assignatis. Idè statuimus de Prædicatoribus ipsius Capituli, nisi alias Capitulares sint.

Lib. 3. Cõ
tit. 6. c. 3.

12. Ne autem aliquis ignorantiam, aut obliuionem legum prætentat, Secretarius in fine huius primæ sèssionis Constitutionem & pœnalem contra subornatores, & eos non reuelantes transcriptam, & à Reuerendissimo subsignatam præ foribus Capituli affiget.

CAPVT SEXTVM.

De ordine, ac forma prosecutionis Capituli.

Cap. 3. n. 8

1. **Q**uarta die Maij vno quadrante ante horam septimam facto signo ad secundam, & matutinam sèssionem exiet statim Hebdomadarius Capituli ad celebrandam Missam de Spiritu Sancto cum commemorationibus Beatæ Virginis, & S. Patris Benedicti in Altari, quod in eodem Capitulo paratum erit, & ornatum. Eamque offeret pro supradicta ^b intentione. Idem faciat singulis sèssionibus matutinis, huiusque Missæ sacrificio omnes Vocales adesse curent.

Cap. 5. n. 2.

2. Finita Missa, genibus flexis, recitetur Antiphona, *Veni Creator Spiritus*, & Reuerendissimus dicat Versus, & stans Orationes ^c prænotatas: quod in principio singularum sèssionum obseruetur.

3. Omnibus deindè confedentibus, priùsq̃ alia tractentur, eligantur Iudices inhabilitatum modo quo infra cap. 7. n. 2. Postea verò Secretarius coram pleno Capitulo ex ordine legat singulos Monasteriorum Status (de quibus infra) vt publicè innotescat cuiusque Abbatis regimè. Qui Status Generali recèns electo postea tradantur. Interim verò Iudices inhabilitatum muneri suo incumbant (prout sequenti capite dicetur.)

4. Stati;

4. Statibus perlectis, electio Relatoris, seu Secretarij Capituli immediatè fiat secundum formam, quæ infra Constitutione tertia assignatur. Qui, iuramento accepto, munus suum statim obire incipiat.

5. Deindè Diffinitor primus, quatuorque alij Diffinitores Consiliarij sigillatim eligantur, omnibusque electis, cuncti simul à Reuerendissimo iuramentum accipiant; quo præstito, surgat Reuerendissimus, prosterнат se in medio Capituli, humiliterque veniam postulet de negligentijs, ac defectibus commissis in functione muneris sui; cui Diffinitor primus (seu illo absente) cæteris antiquior loco ipsius Generalis sedens, pro laboribus præteritis in regimine Congregationis exantlatis grates breuiter persoluat; & nomine suo, viceque omnium benignè veniam indulgeat, Psalmum *De profundis*, &c. pro satisfactione impo-nens; Atque deinceps Capituli Præsidentem agat (prout infra dicitur Constitutione sexta) & à Secretario Sigillum Congregationis accipiat.

6. His peractis, tractetur de Residentia, seu syndicatu Officialium Congregationis (iuxta ea quæ sequenti capitulo octauo dicenda sunt.) Qua finita, agatur *primò* de ijs, quæ ad Reformationem, & rectam gubernationem spectant, siue toti Congregationi communem, siue alicuius Monasterij specialem, singulique Vocales ordine suo proponant, quæ quisque reformanda, emendanda, prohibenda, præcipiendavè fore iudicauerit. *Secundo loco* legantur aduertentiæ, siue (vt aiunt) memorialia, quæ absentes Monachi miserint ad prædictam reformationem attententia. *Tertiò*, literæ, querelæ, petitiones, siue postulata tum Monachorum, tum secularium, quæ plenariam Capituli assistentiam requirant, reliqua Diffinitorio possunt committi.

7. Præcipimus autem, vt his omnibus Præsides Capituli per suffragia Vocalium satisfieri iubeat. Priusquam verò aliquid diffinitiuè decernatur, poterunt Vocales conferre inter se, rationesque adducere pro vna, vel altera parte, prout vnusquisque meliùs iudicauerit, quibus auditis, id quod tandem in re proposita faciendum, vel obseruandum sit, non nisi cunctis per phaeolos albos, ac nigros suffragantibus concludatur.

8. Vt autem omnia liberius fiant, si quid in Capitulo pleno vel Diffinitorio agitetur quod ad Monachum præsentem, siue ad
cogna.

cognatum suum præsentem, vel absentem spectet, huiusmodi Monachus à Capitulo, vel Diffinitorio egrediatur, dum negotium illud discutitur.

9. Cum aliquid graue tractandum occurrerit (vt omnia prudenter agantur) cogitandum solummodo prius, atque perpendendum in vna sessione proponatur, in altera verò sequenti, non repentinis iam, sed præmeditatis suffragijs diffiniatur.

10. Quarto tandem omnes Diffinitiones Capituli præcedentis, quæ in viridi fuerint obseruantia, coram omnibus legantur, & si aliquid mutandum, delendum, vel iuxta temporis exigentiam de nouo diffiniendum fuerit, mutetur, deleatur, aut diffiniatur, & quæ intacta remanserint expressis verbis denuò confirmentur: ita vt inter Capitulum, & Capitulum vnus tantum sit & vigeat Diffinitionum codex, quælibet autem Diffinitio, quæ in eo expressè non fuerit exarata, nullius sit roboris, ac vigoris.

11. His ita peractis, & expeditis, Generales, Visitatores, & Diffinitores antea acti, vel alij quicumque Iudices, seu Commissarij igne cremabunt omnes suarum Visitationum denunciationes, omnesque culparum codices, siue processus; in quibus iam definitiua sententia fuerit prolata, cui Reus ipse cõsenserit, alioquin reseruentur. Reseruentur quoque sententiæ illorum criminum, quæ secundò, aut tertio commissa, duplicatam, seu triplicatam habent pœnam: sententiæque eiectorum ab Ordine, si qui fortè fuerint expulsi, &c.

12. Deindè Præses Capituli omnes ministros Congregationis præcedentis triennij à dignitatibus, & officijs suis absolutos esse pronuntiet. Tunc Abbates, Diffinitores, Visitatores, Socius, ac Secretarius Reuerendissimi prosternant se, & humiliter de negligentijs commissis sigillatim veniam petant. Quibus Præses Capituli respondeat: *Dominus parcat vobis, dicite De profundis.* Et huiusmodi Psalmo, ab illis genibus flexis, alternatim recitato, surgant omnes, ac sedeant.

13. Procedatur statim ad electionem Visitorum, deindè ad electionem Reuerendissimi Generalis, qui electus iusiurandum accipiat, fidemque profiteatur (prout infra Constit. 3. cap. 5.) ac tandem in Ecclesiam processionaliter ducatur, fiantque cætera, quæ Constit. 5. cap. 1. assignantur. Sequatur postea electio Abbatum singulorum Conuentuum, seruato cuiusque antiqui-

tatis

tatis ordine, electio Socij, & Secretarij Reuerendissimi, Procuratorum Curialium, Regentis, atque Lectorum, Magistri Nouitiorum, & Prædicatorum nobiliorum Conuentuum, prout suis locis annotatur.

14. Omnibus iam electionibus peractis, habilitentur electi à Reuerendissimo, & confirmentur (prout infra Constit. 3. cap. 5. & 6. numer. 1. & sequentibus.

15. In vltima tandem sessione designetur Monasterium pro venturo Capitulo Generali celebrando; legantur acta Capituli, cæteraque omnia, quæ vel de nouo sunt definita, vel recepta, & ab omnibus Vocalibus subscribantur. Cantetur vltimò Missa pro gratiarum actione, atque ea finita, Reuerendissimus Prælatos exhortetur breuiter, cæterosque admoneat, vt vnusquisque ministerium suum impleat: benedictionem omnibus impendat: & data huiusmodi benedictione, Capitulum tandem soluat.

CAPVT SEPTIMVM.

De habilitatione suffragantium.

1. **E**lectiones omnes sincerè fieri a canonicasque sanctiones circa electores obseruari cupientes, statuimus, vt in ipso statim Capituli initio de habilitatione Capitularium in ordine ad vocem habendam tractetur, ne fortè inhabilium impunitas, inhabilitatum pariat contemptum,

2. In secunda igitur sessione Capituli tres ex grauioribus Vocalibus canonica electione, eligantur Iudices inhabilitatù, & deindè tres alij, de quorum officio statim dicetur, electique iusurandù accipiant, vt suo rectè fungantur munere. Interimque dum Status Monasteriorum coram Capitulo leguntur, in locum secretum tres illi primùm electi conueniant, & singulos Vocales ordine suo per Monachù designatum accersant, antiquiorque singulis, iuramento præstito, hanc solùm faciat interrogationem.

† Scis nè aliquem ex Capitularibus, per se, vel per Procuratorem suum presentibus inhabilitatem ad suffragandum, aut priuationem vocis actiua ab vltima visitatione, vsque ad bodiernam diem, ratione aliqua incurrisse?

3. Quid verò singuli ad interrogata responderint iunior Iudex scribat.

Eligere nō possunt excommunicatū excommunicati maiori.

Cap. de celebrat. de clerico excommunicato.

Suspensi ab officio, cap. cum dilectus de consuet.

Interdicti c. cum inter.

Celebrantes in loco interdicto, & irregulares, cap. is qui, de sentent. excō. in 6.

Incurrētis priuationē vocis actiue

4. Deindè testimonijs singulorum Vocalium acceptis, coram omnibus inquisitio facta legatur, & expendatur. Quòd si aliquis culpabilis fuerit inuentus, eo prius pro defensione sui inscriptis a audito (vt mos est) vsque ad sententiam definitiuam ab ipsis efformandam iuridicè procedatur.

a Cap. Sus-
septis.

5. His peractis, prædictaque inquisitione finita, Iudices ad Capitulum accedant, & iubente Reuerendissimo, si aliqua fuerint inhabilium sententiæ, coram omnibus à Iudice antiquiori b promulgentur. Si verò nullæ, Iudex ipse nomine suo, & aliorum pronunciet neminem fuisse repertum inhabilem ad suffragandum; & antequam huiusmodi testimonium, votorumque qualificatio præcedat, nulla celebretur electio.

b Cap. Cum
ab vno.

6. Ne autem tres illi Iudices ad prædictam inquisitionem faciendam deputati ab ea omnino liberi, & exempti videantur, præcipimus, vt si quis nouerit eos inhabilitatem aliquam incurrisse, tribus alijs Iudicibus secundarijs, siue secundò (vt supra) electis denunciaret, indicans antiquiori illorum se aliquid habere denunciandum, statimque Iudex illè socios suos conuocet, & in simul congregati denunciationem actuent, iuridicèque deinceps in omnibus procedant.

7. Statuimus præterea quòd prædicti Iudices cognoscant etiam de subornationibus, quæ in progressu Capituli ante electionem alicuius officij prouidendi acciderint. Illas enim quas aliquis nouerit post electionem factam, si eas secundum ius potuerit denunciare, Reuerendissimo reuelare tenebitur antequam electus confirmetur.

8. Præcipimus tandem in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub pœna Excommunicationis ipso facto, prædictis Iudicibus, vt in ijs, quæ ad suum iudicium fuerint allata, secretum seruent, & minimè reuelent, eo modo, quo Visitatoribus præcipitur infra Constit. 6. cap. 3.

CAPVT OCTAVVM.

De syndicato, siue residentia Ministrorum Congregationis.

V T illi qui magistratum in Religione gerunt, suis attentius fungantur officijs, & nè temerè leges violent, aut potesta-

potestatis suæ limites transiliant, scientes se rationem reddituros esse ministerij sui, debitoque supplicio plectendos, si illud iniuste, & culpabiliter exequantur, statuimus, ut vbi primum Reuerendissimus Generalis, petita venia, ceterisque deinde necessarijs quinque Diffinitores denuò electi in simul congregentur, ut inquirant de Generali, Socio, & Secretario, Diffinitoribus, ac Visitatoribus præcedentis triennij, Commissarijsque aliquarum Visitationum, qui nimirum ex commissione superioris, Monasterium aliquod fortè visiterunt.

2. Si verò aliquis absens electus fuerit Diffinitor, ne actus Capitulares differantur, Vocales non syndicandi alterum Capitularem aliàs habilem eligant, qui vicem illius in hoc syndicato suppleat, & vltimò sedeat inter electos. Similiterque fiat si Commissarius aliquis, electus fuerit Diffinitor.

3. Congregati igitur in mensa Diffinitorij cum Relatore, omnes ac singulos Capitulares in catalogo descriptos ex ordine accersiri iubeant, singulisque iuramento *a* præstito, Diffinitor Præses sequentes faciat interrogationes, eas sigillatim de verbo ad verbum vnicuique proponens.

a Cap. *N^o*
per nobis.

† Vtrum sciat aliquem illorum, quibus gesti magistratus ratio repositur, minus religiose, quàm decebat, minus regulariter, ac exemplariter vixisse?

† Vtrum sciat prædictos Diuinum aliquod, seu Ecclesiasticum præceptum, Constitutionem aliquam, seu Diffinitionem muneribus suis concernentem violasse, aut non adimplesse?

† Vtrum sciat Reuerendissimum Generalem, aut Visitatores in officijs suis nimis seuerè, remissè, aut iniuste se gessisse? in Visitationibus suis delicta, illorumque inquisitionem dissimulasse? Delinquentes impunito omisisse? aut aliquem alium excessum, vel defectum nota dignum commississe in cura rerum spiritualium, regularis obseruantie zelo, temporalium administratione, in receptione Nouitiorum, in Monachorum licentijs, egressibus, aut mutationibus, in sumptibus, & expensis, alijsque huiusmodi?

4. His ita sigillatim, & formaliter interrogatis, depositiones, seu testimonia singulorum Relator in scriptis *b* redigat. Deinde admittantur etiam omnes alij Monachi, qui de prædictis con-
queri voluerint, aut aliquod illorum crimen denunciare, seu

b Cap. *Acces-*
dens.

b *Præscripta* præsentialiter *b* accusare. Absentium tandem literæ legantur
 2. q. vltima. de aliquo prædictorum querelas, seu culparum denunciations,
 ac nomina testium continentes.

5. Quibus omnibus diligenter visis, & examinatis, culparum
c *Suscceptis* onera Reis dentur (vt mos est) illorumque responsis, ac satisfac-
 tionibus consideratis, & expensis, sententiæ iuridicè profes-
 rantur, & in Capitulo pleno publicentur, inflictis pœnis, quæ in
 his Constitutionibus fuerint assignatæ; alioquin Diffinitorum
 arbitrio designandis.

6. Quauis autem defectus tales sint, qui sententiæ iuridicæ
 formam non requirant, publicè tamen in Capitulo à Diffinitore
 Præside arguantur, vt omnibus, ipsique iustitiæ satisfiat, atque
 poenitentiâ aliqua Diffinitorij iudicio arbitranda illis imponatur.

7. In hac itaque inquisitione, ita procedi volumus, districtèq;
 præcipimus, vt non perfunctoriè, sed seriò facta intelligatur,
 seruataque iustitiæ æquitate, qui reprehensibiles inuenti fuerint,
 reprehendantur, qui punitione, & acriori pœna digni, puniatur.

8. Statuimus tandem vt ad nullam electionem celebrandam
 procedatur quandiu prædicta residentia finita non fuerit. Si
 autem in ea talia occurrant, vt longam temporis moram requi-
 rant ad hoc, vt eorum veritas sufficienter probetur, & eluces-
 cat; decernimus, vt Vocales omnes per phascolos albos, ac ni-
 gros determinent expediatnè ad electiones potiùs progredi, an
 residentiam inchoatam priùs finire; quod si plures conueniant
 in Capituli progressionem; electiones, cæteraque omnia ordine
 suo fiant: Capitulo tamen finito, statim Diffinitores intermissæ
 residentia incumbant, quousque per sententiam diffinitiuam
 omnimodè concludatur.

9. Porro vt absentibus etiam fores iustitiæ pateant, decer-
 nimus, vt absentes quoque Monachi, possint apud Diffinitores
 syndicantes aduersus aliquem ex Patribus prædictis, ius suum
 postulare, querimonias, & offensiones, si quas habueriat, expo-
 nere, denunciations culparum illorum facere per epistolam
 complicatam, & sigillatam, atque manu propria subscriptam,
 nominatis ibidem testibus, qui præsentialiter, *d* & viua voce
 possint testimonium reddere. Et huiusmodi literis hæc tantum
 à tergo apponatur subscriptio. *Reuerendis admodum Patribus
 Diffinitoribus in Diffinitorio congregatis.*

10. Præcipimus autem quibuscunque Capitularibus, quibus huiusmodi epistolæ à prædictis Monachis fuerint missæ, vel traditæ, sub præcepto *virtutis sanctæ Obedientia, penaque Excommunicationis ipso facto*, vt nec eas accipere renuant, nec acceptas resignent, aut vlllo modo legant, sed fideliter coram Diffinitorio exhibeant; vbi coram omnibus aperiantur, & si fuerint subsignatæ, iuridicè illis satisfiat: si verò nomine careant, statim rescindantur, nullaque ex vi illarum fiat *a* inquisitio. Quod si denunciationem alicuius culpæ contineant, talis denunciator cum in scriptis, & absens deponat, inter testes non computetur, nisi quantum ad *b* præsumptionem.

a C. Inquisi-
tionis, de ac-
cusat.

b Cap. A no
bis, qui untræ

CONSTITVTIO III.

De electionibus in Capitulo celebrandis,
modo, ac forma illarum.

CAPVT PRIMVM.

*Quot electiones in Capitulo faciende,
qualesque Canonice.*

1. **S**TATVIMVS, vt in Capitulo Generali, sequentes fiant electiones. Electio Iudicum inhabilitatum, electio Reuerendissimi Patris Generalis: 4 Abbatum singulorum Conuentuum: Diffinitoris, qui primus nuncupatur: quatuor aliorum, qui Diffinitores Conciliarij dicuntur: duorum Visitatorum: Socij, atque Secretarij Reuerendissimi: Relatoris, seu Secretarij Capituli, ac Diffinitorij: trium Procuratorum Curialium; Olyssipponensis nempe, Portuensis, & Bracharensis, Regentis, atque Lectorum, Magistri Nouitiorum, atque Predicatorum nobiliorum Conuentuum.

a Bulla Pij
& Sixti V.

2. Quod si fortè Visitatorum alteruter consanguinate, vel
C 3 affini-

affinitate fuerit coniunctus cum Reuerendissimo electo, vel Abbate aliquo, Monachus alter eligatur, qui vicem illius suppleat, ad effectum solummodò visitandi domum Reuerendissimi, aut Abbatis prædicti cum altero simul Visitatore electo.

3. Singulæ prædictæ electiones per se, ac sigillatim fiant. Ex illis verò has tantùm Canonicas esse volumus: electionem scilicet Reuerendissimi Generalis, Abbatum, Diffinitorum, Visitatorum, ac Iudicum inhabilitatum. Illa autem electio iuxta dispositionem Iuris ^a Canonica esse dicitur per viam scrutinij, in qua aliquis habet plusquam dimidium suffragiorum habilium, seu maiorem partem totius Capituli. *Vnde*, si in electione alicuius, tot in eum concurrerint suffragia, vt ablati ex illis totidem, quot de subornatione fortè, vel de alia ad suffragandum inhabilitare fuerint conuicti, residua que sufficiant ad maiorem adhuc partem totius Capituli complendam, & integrandam, talis electio non est cassanda, sed Canonica habenda.

4. In cæteris electionibus prædicto excessu non est opus, sed illum in quem plura simpliciter, & absolutè vota concurrerint, ritè electum censemus. *Quod si* duo, vel plures æqualia numero habuerint suffragia, antiquior secundùm habitus susceptionem præferatur.

5. In omnibus prædictis electionibus, Capitulares omnes in Capitulo congregati vocem actiuam habebunt, exceptis tantùm electione Secretarij, & electione Prædicatorum, Regentis, atque Lectorum, in quibus electores erunt Reuerendissimus solùm, & quinque Diffinitores.

6. Porro in electione Socij, & Secretarij illad attendant electores, quod personas gratas Reuerendissimo, eligere current.

CAPVT SECVNDVM.

De ijs, qui possunt eligi, & eligendorum qualitatibus.

1. **S**Tatuimus primò, vt voce passiuâ gaudeant ad prædicta munera capeffenda, & obeunda omnes nostræ Congregationis

gationis Monachi expressè *a* professi: & Sacerdotali caractere insigniti: nullo *b* excommunicationis, suspensionis, aut interdictionis vinculo innodati; nec priuati, aut suspensū per sententiam Reuerendissimi, seu alterius cuiusque Superioris ab officio aliquo Vocali in Capitulo: nec item alicuius inhabilitatis pœna, *c* aut priuatione vocis passiuæ: seu quouis alio impedimento *d* Canonico irretiti, dummodò etiam conditiones alias, & qualitates habeant infra assignandas, atque intra Hispaniæ fines existant.

2. Cum verò à iure Pontificio in Ecclesiasticis dignitatibus præficiendis legitima *e* natalitia requirantur, ætatis *f* maturitas, grauitas morum, & *g* scientia competens in obseruationem sacrorum Canonum, recentiorisque Gregorij decimi quarti *h* Constitutionis, statuimus, vt nullus illegitimo thoro natus ad munera Capitularia, Generalis scilicet, Abbatum, Diffinitorum, ac Visitorum, Prioratum etiam, aut Subprioratum alicuius Monasterij, seu in Vicariam alicuius Ecclesiæ Regularis possit eligi, nisi obtenta prius huiusmodi defectus natalium dispensatione, cum prædicta electio *i* ipso iure sit irrita, vel saltem irritanda.

3. Vt autem inhabilitas hæc per dispensationem aboleri queat secundum tenorem prædictæ Gregorianæ Constitutionis declaramus, licere Reuerendissimo iuxta priuilegia ab alijs Pontificibus concessa, *Cum illegitimis, quos ipse cum Capitulo Generali, seu intermedio, si forte celebrari contingat (& non alijs) suffragantibus meritis dignos iudicauerit, ad honores, gradus, & dignitates obtinendas dispensare.* Nolumus autem hac præsentis Constitutione præiudicium inferre priuilegijs nostris, si quæ in oppositum sunt emanata, vel emanauerint.

4. Quoad alias verò conditiones, *maturitatem nempe, ætatis, & ceteras* quas ius commune, ipsaque ratio postulat, præcipimus, vt ea quæ sequuntur ad vnguem seruentur.

5. *Primò* igitur, nullus in Generalem poterit eligi, nisi trigessimum saltè Religionis annum attingat. *¶* Vt autem circularium electionum radices aliquatenus euellantur, qui Generalis semel fuerit creatus, vel in Capitulo Generali, vel ante mediocritate triennij, Generalis iterum creari non poterit, nisi elapsam, ac finitis duobus triennijs postquam munus illud expleuerit.

*a C. Cum in a
gistrum.*

*Cap. Nullus,
in 6.*

*b C. Consti-
tutus, de ap.*

C. Si celebr.

C. Postulast.

*c C. Cum di-
lectus, de cõ
suetud.*

*d Celebran-
tes in loco
interdicto.*

*C. Is qui, de
sent. excõ.
in 6.*

*d Mendicã-
tes ad nos
transeuntes*

*C. Vt profes-
sores Clem.*

*d Illegitimũ
& alij.*

*e Cap. I. de
fily's præsby.*

*f C. Cum in
cunctis.*

*g C. Eam ta
de atate.*

*h C. Circo-
specta, &c.*

i C. Vt filij.

C. Nemo.

uerit. * Nec ad aliam quamcunque dignitatem poterit eligi, nisi si vno saltem triennio finito, vt sic à labore quiescat, Deoque liberius vacet.

† Si quis tamen in ipsa præcisè die medietatis triennij, vel post illam Generalis eligatur, in Capitulo sequenti reelectionis capax erit.

† Ad passiuam Generalis electionem inhabiles erunt duo Visitatores, Socius, atque Secretarius Reuerendissimi in Capitulo, quo sua munera finiunt.

5. *Secundò*, circa Abbatum electionem statuimus, vt nullus Abbas creari possit, ante vigesimum Religionis annum saltè inchoatum.

† Qui immediatè munus Abbatiale in Capitulo Generali expleuerit, vel ante medietatem triennij ad illud fuerit electus, suo peracto regimine non nisi alio elapso triennio Abbas iterum poterit eligi.

† Si quis tamen in ipsa præcisè die medietatis triennij, vel post illam eligatur, in Capitulo proximè sequenti Abbatialis dignitatis capax erit.

† Qui in ipso triennij cursu Abbatiali suo munere renunciauerit, nec ipso iterum triennio, nec in Capitulo immediatè sequenti Abbas creari poterit.

† Ad passiuas, & intermedias electiones Abbatiarum in ipso triennij progressu vacantium, inhabiles esse volumus quinque Diffinitores, duos Visitatores, Socium, & Secretarium Reuerendissimi, omnesque alios Abbates aduales.

6. *Tertiò*, circa Diffinitorum, Visitorum, Procuratorum Curialium, Socij, atque Secretarij Reuerendissimi electiones, volumus, vt omnes prædicti eosdem habeant ætatis, seu Religionis annos, qui ad Abbatis munus requiruntur.

† Ad passiuam *Diffinitorum* electionem inhabiles erunt quinque Diffinitores, duo Visitatores, Generalis, Socius, & Secretarius antea acti triennij, duo item fratres, vel cognati vsque ad quartum gradum inclusiuè.

* Ad passiuam *Visitorum* electionem inhabiles erunt duo Visitatores, Generalis, Socius, & Secretarius præcedentis triennij, Diffinitor primus præsentis, duo item fratres, vel cognati (vt supra.)

† Ad passivam electionem Socij, & Secretarij Reuerendissimi inhabiles erunt, qui immediatè eidem functi sunt officijs, Abbates etiam, Diffinitores, ac Visitatores presentis triennij & Generalis præcedentis.

* *Relator, seu Secretarius Capitali* ex presentibus tantum Capitularibus eligi poterit, exceptis ijs, qui syndicatui, siue residentia (de qua supra) fuerint subiecti.

7. Quod verò attinet ad literarum scientiam, a qua circa spiritualium administrationem est potissimum necessaria, & circa curam temporalium opportuna, statuimus, vt ad munus Generalis, Socij, Diffinitoris primi, & Visitorum non possint eligi, nisi qui sacre Theologiæ quadrienni doctrina fuerint eruditi, vel in Iure gradu aliquo laureati.

† Idemque seruari præcipimus in electione Abbatum nobiliorum Conuentuum S. Benedicti, scilicet Olyssipponensis, Conimbricensis, Portucallensis, & Scallabitani.

† Ad alias verò Abbatiales dignitates (cum ex præscripto sanctæ Regule oporteat Abbatem doctum esse lege Diuina, vt sciat vnde profert noua, & vetera, & ex Iure communi nullus debet assumi ad Ecclesiastica ministeria, quæ curam animarum habent annexam, nisi scientia, & moribus commendandus existat) præcipimus vt nullus eligatur, qui in Morali saltem scientia non sit sufficienter instructus ad Monachale regimen animarum, & temporalium administrationem; nam licet desideranda sit eminent scientia in Pastore, competens tamen est toleranda, præsertim si imperfectum scientia suppleat perfectio charitatis, ex qua potissimum Prælati dignitas petenda est.

8. Quod attinet ad morum gravitatem, & honestatem, præcipimus, vt electores vitæ meritum eligendorum considerent, & expendant, siquidem ex mandato sanctæ Regule, Vitæ merito, & sapientiæ doctrina Abbas eligendus est, etiamsi ultimus fuerit in ordine Congregationis, proindeque vitæ integritatem, & virtutum ornamenta cæteris qualitatibus proponant; profunt enim quam maximè exemplares Prælati, qui nimirum non verbo tantum, sed factis etiam ipsis, ac vitæ actionibus (nunc quasi prædicandi genere) subditos ad Regularem obseruantiam prouocant, ac veluti compellunt.

a Cap. Nisi cum pridem.

b Cap. 64.
c Cap. cum in causis.
Trident. ses. 24. cap. 12.

d Cap. Nisi cum pridem.

e Cap. 64.

f 18. q. 2. abbatem.

e Clement. VIII. n. 36. *Vnde Constitutiones Apostolicae, quibus obedire decet, in hunc modum precipiunt. Ad officia, gradus, & praelaturas illi quas Urbani III. confirmavit*

precipue eligantur, qui possint, & consueverint Regulas Ordinis, & Constitutiones obseruare, praesertim quae pertinent ad seruitium Chori, ac vestitum, & victum communem. Quocirca Priores, Magistri Nouitiorum, & alij, qui praedicta obseruare, & laboriosius frequentare solent, si reliquas habeant conditiones, ceteris alijs anteponantur.

9. Electores ergo exhortamur primò, & obsecramus in Domino, ne ad habiles tantum, & ad dignos praecise respiciant, sed quos sincero rationis dictamine digniores iudicauerint, hos eligant, & preferant: cum digniores & eligere teneantur, eos scilicet, qui ratione habita praefecturae, de qua agitur utiliores, & aptiores esse crediderint; meminerintque nihil se utilius praestare posse ad Religionem tuendam, & conseruandam, quam si optimos quosque, qualesque decet pastores promoueri studeant;

Integritas enim praesidentium, salus est subditorum.

10. Eisdem insuper admonemus, ipsorumque conscientias grauitè oneramus, ne indignos aliquando, & quos oporteret officijs carere, honorent, aut quos pro meritis honorare deberent negligant, ac deprimant, *s carnalitatibus potius affectum, quam iudicium rationis sectantes*; alioquin praecipitem ferri Religionem, atque tandem ruere necesse erit; *g Nihil est enim quod Ecclesiae Dei magis officiat, quam quod indigni Praelati assumantur ad regimen animarum, & ad dignitatum culmina euehantur.*

11. Inter indignos autem, seu minus dignos computare licet frigidus Regularis disciplinae zelatores, & obseruatores, leues audacter violantes, proprijs utilitatibus *h* magis, quam bono communi prospicientes, Chorum, actusque Conuentuales frequentare communitè non valentes, dignitates ipsas ambitiose anhelantes, aliosque similes defectus morales, aut naturales habentes arbitrio eligentium iudicandos.

12. Apostasiae autem crimine, seu incontinentiae, vel alijs huiusmodi foedatos, conuictos scilicet, confessos, aut vehementer suspectos indignos esse per se liquet. Vnde in decretationem criminum, & aliorum exemplum ne eligantur praecipimus, nisi fortè longa iam temporum serie, & laudabilis vitae emendatio-

ne macula illa sit absterfa, & omninò deleta.

† In Monasterio autem illo in quo aliquis de violatione castitatis fuerit conuictus, ac diffamatus, nullo vnquam tempore poterit esse Prælatus, prout etiam infra *a* latius dicitur.

a Lib. 3. Cõ
stit. 2. c. 2.

CAPVT TERTIVM.

De forma suffragandi, & eligendi.

I Icèt plures sint eligendi modi à iure *a* approbati, per *a* C. Quia p̄
communem scilicet inspirationem, per compromissum, *per.*
& per scrutinium, statuimus primò, vt electiones Congregatio-
nis nostræ, hoc tertio modo fiant, per schedulas nempe secretas
(vt sacrum *b* Concilium Tridentinum præcipit) & nulla absque *b* sess. 25. c. 6.
urgente necessitate *c* noctu fiat. Cætera verò omnia *d* (vt prædi-
ctum est) non nisi per calculos albos, ac nigros decidantur. *c* dist. 79. s̄
quis.

2. Cum autem in iure *e* vota conditionalia, alternatiua, aut
incerta penitus reprobentur, vt ex puris consensibus electio ce-
lebretrur, statuimus, quod nemo in Capitulo existens vocem suã,
aut suffragium alteri delegare possit, aut asserere se in eam per-
sonam, seu partem consentire, cui talis, vel talis, seu maior pars
adhæserit, sed simpliciter, & absolute prout melius in Domino
iudicauerit, suffragium ferat. *d* Constit. 20
c. 6. n. 7.

3. In exordio verò cuiuscunque electionis, antequàm electo-
res suffragari incipiant, præcipimus, vt Relator suo loco sedens
illam præcisè Constitutionem *f* perlegat, quæ agit de persona *f* Cle. VIII
eligenda, & qualitatibus in ea requisitis, vt melius illæ cunctis *n. 16.*
innotescant.

4. Deinde Reuerendissimus, seu Diffinitor primus, quan-
diù Generalis non fuerit electus, Vocales omnes ad cautelam
absoluat quoad forum interius à qualibet Ecclesiastica censura,
vt electiones ritè ac validè fiant: Reuerendissimum verò seu
Diffinitorem primum absoluat similiter Diffinitor antiquior.

† Si tamen adhuc post huiusmodi absolutionem, aliquos cen-
suram aliquam incurrisse in foro exteriori constiterit, eisdem
pœnis in his Constitutionibus designatis punientur perindè ac
si non fuissent absoluti.

5. Post huiusmodi absolutionem singuli, non aggregatim, & tumultuarie, sed ordinatim incipiant suffragari, a iuramento, coram scrutatoribus prius suscepto, ut pro digniore, magisque idoneo suffragium ferant, & schedulam voti secretò plicatam in vas scrutiniij in mensa Diffinitorij existens iniiciant, ceteras verò in alio vase reproborum manu compressas reponant.

† Precipimus autem *in virtute sanctæ Obedientia, & sub pena Excommunicationis ipso facto*, ut nullus sibi met suffragetur: nec nomen illius pro quo suffragatur alteri ostendat: nec schedulam voti sui cum schedula alterius commutet: aut schedulam voti alieni accipiat, ut eam mittat in urnam scrutiniij, sed unusquisque sincerè absque vlla fraude, aut dolo propriam suam tantummodò schedulam in prædictam urnam manifestè iniiciat, quæ omnia, ac singula sub eisdem præcepto, & censura servare teneatur.

6. Ad Capitulares tamen ægrotantes duos mittat Vocales Præses Capituli, qui eis iuramentum præstent, atque phyliras eligendorum nomina continentes. Ipsi verò ægroti schedulam suffragij sui plicatam, & in papyro alia sigillo munitam, seu intra vas aliquod inclusam prædictis Vocalibus tradent, quibus *in virtute sanctæ Obedientia, & sub pena Excommunicationis ipso facto*, precipimus, ut eam non relinquant, aut explicent, ut nomen videant, sed fidelitè sic plicatam in urnulam scrutiniij mittant.

7. Statuimus, ut in singulis electionibus Canonicis quater tantum electores sui præstent suffragia, ordine sequenti servato.

Si contingat, quod nec in primo scrutinio, nec in secundo, nec etiam in tertio Canonica detur electio, qui inter scrutatores fuerit Præsidens nominatim proponet duos illos, qui in tertio scrutinio plura habuerint suffragia. Quòd si tres, vel plures suffragiorum habuerint æqualitatem, duos tantum habitu antiquiores Præsidens nominabit; volumusque ut super hos duos duntaxat quarta tandem fiat suffragatio, atque ille ritè electus censetur, in quem tunc plura concurrerint vota.

8. Porro, si in hoc quarto adhuc scrutinio suffragiorum fortè detur æqualitas, antiquior habitu præferatur.

ro. Ceterum omnia, quæ in hoc capite statuimus, non in Capitulo tantum Generali, sed in quacunque alia electione, quæ extra illud celebretur, seruari volumus.

CAPVT QVARTVM.

De Scrutatoribus suffragiorum, & seruandi forma.

1. **I**N loco, quo Capitulum Generale celebratur, mensa erit oblonga decenter ornata, ad caput illius cathedra, ad latera erunt subsellia, & ad calcem sedicula. In his scrutatores omnium electionum, quæ à Capitulo pleno fiunt, considebunt.

2. Volumus autem vt scrutatores sint Reuerendissimus Pater Generalis, Diffinitores, Visitatores, atque Relator, ita vt nouiter electi veteribus succedant, postquam iuramentum acceperint. † In electione autem Relatoris Secretarius Reuerendissimi Relatoris vicem supplebit. † Porro si ex prædictis scrutatoribus non adsint plures, quam quinque, Capitulares alij ex antiquioribus substituunt.

3. In capite igitur mensæ prædictæ sedebit Reuerendissimus, seu Diffinitor Præses Capituli: A choro dextro, & sinistro sedebunt Diffinitores secundum ordinem electionis cuiusque, & infra illos Visitatores, Relator autem ad calcem mensæ erit è regione Præsidis.

4. Postquam ergo omnes electores sua tulerint suffragia, Præses Capituli coram scrutatoribus singulas schedulas, antequam eas explicet, sigillatim numerabit, vt sciatur adæquatè respondeant numero suffragantium; quod si suffragantibus æquentur, eas singulatim Præsides incipiat aperire, & nomine cuiusque viso, sic explicatas tradet Diffinitori antiquiori à choro dextro, & iste similiter sequenti, ac sic deinceps, ita vt singulæ singulorum scrutantium manus percurrant, oculisque lustrentur.

5. Nomina singulorum, qui suffragia habuerint, Diffinitor antiquior in scriptis redigat, similiter que faciat in altera charta

papiracea Relator. Quot autem pro vnoquoque ab vna scrutini-
nij prodierint suffragia, tot illi è regione sui nominis transuer-
sim lineas paruulas ducant super aliam rectam, vt ita facilè suf-
fragia cuiusque lineis transuersis computari possint.

6. Finito in hunc modum Scrutinio, videant scrutatores v-
tranque suffragiorum chartulam, & expendant, an vna alteri
conformetur, & an reperiatur in illis legitima, canonicavè ele-
ctio(iuxta prædicta cap. 3.) Quibus consideratis, si nullus in ea
appareat defectus, aut inhabilitas, ^a mox antequam scrutatores
ad alios actus extraneos se se diuertant eam pronúciat ^b vnus,
Diffinitor scilicèt antiquior, & præmissio, *Benedicite*, per verba
^c singularis numeri dicat: *Ego Frater N. Diffinitor antiquior,*
& electionum presentis Capituli scrutator, nomine meo, ac sode-
lium meorum, totius que Congregationis Generalem, vel Diffi-
nitorem, vel Abbatem, vel, &c. nomino, & pronuncio Reueren-
dum admodum Patrem Fratrem N. qui canonicè, seu legitime
creatus est.

7. Si verò in primo, secundo, aut tertio scrutinio, canonica
non detur electio, procedatur sicut dictum est supra cap. 3. n. 8.

8. Si in aliquo scrutinio reperiantur plures, aut pauciores
suffragiorum schedulæ, quam sint electores, irritum sit scrutiniũ
illud, & inter alia minimè numeretur, proindeque altera loco il-
lius suffragatio fiat.

9. Si denique in aliquo scrutinio reperiatur schedula albæ,
aut personæ inhabilis nomen continens, & reliquæ in vnã per-
sonam concurrentes, electionem canonicam, vel legitimam nõ
atingant, tale scrutinium inualidum sit, & suffragatio iteretur:
quoniam per errorem, & inaduertentèr votum illud fuisse illa-
tum suspicari potest. Porrò si secunda vice schedula adhuc albæ,
vel inhabilis reperiatur, illa vel illis reiectis, ^d ceteræ tantum
computentur ad effectum canonicæ electionis, seu legitimæ fa-
ciendæ: quoniam iuri iam suo, ac voci cedere, & renunciare
apertè videtur, qui semel, & iterum suffragium nullum, & inha-
bile tulit.

10. Scrutatoribus denique omnibus, ac quibuscunque præ-
cipimus, *sub iuramento præstito, ad executionem officij sui, &*
sub pœna Excommunicationis maioris ipso facta, ne vllò vnquã
tempore scrutiniij secreta reuelent, indicantes eos, qui habue-
runt,

^a Cap. Quia
propter.

^b C. sicut cum,
de elect. in

^c 6.

^e Cap. Cum ab
vno, de sent.
& re iud. in

⁶

^d Gloss. in
Clement.
Quod circa.

runt, aut non habuerunt suffragia, vel quot habuerint singuli.

† Prædictæ tamen tabellæ suffragiorum numerum continentes secretò sub prædictis iuramento, & excommunicatione seruentur à conficiantibus illas vsque ad confirmationem electorum, ut si aliquod interea nascatur dubium, seu aliquis defectus electioni opponatur, quot electi habuerint suffragia constet. Electis verò iam confirmatis, prædictæ tabellæ suffragiorum publicè rumpantur, seu crementur.

CAPVT V.

De consensu, Iuramento, & Protestatione
fidei illorum, qui fuerint electi.

Publicata electione, tria adhuc supersunt agenda, Consensus scilicet electi, & Iuramenti exhibitio, Professio fidei, atque tandem Confirmatio.

1. Quod igitur ad *consensum* spectat, ubi primùm electio aliqua fuerit pronunciata, si electus sit præsens, vel commodè vocari possit, in medio Capituli se se prosternat, factoque signo à Præside, flexis genibus manens, insufficientiam suam humiliter recognoscat, oneri tamen sibi imposito humeros obedienter subiiciat, non honorem illud pensans, sed onus.

2. Si verò aliquis absens fuerit electus in dignitate præsertim Abbatiali, cum eligentes iuxta iuris dispositionem infra octo dies electiones præsentare teneantur electis, id ipsum obseruari præcipimus à Reuerendissimo, seu scrutinij Præsidi in quacunque electione personæ absentis. Electus autem quam citiùs potuerit certiore faciat Reuerendissimum de consensu, vel dissensu suo in electionem sibi præsentatam: cum secundum ius, si electus ipse consensum ultra mensem præstare distulerit, eo ipso acquisito iure, priuetur.

3. Postquam autem electus consensum præstiterit, *iuramentum* accipiat à Præsidi, seu Reuerendissimo, pro munere suo rectè, iustè, ac fideliter secundum Statuta Religionis exequendo, de perpetuitateque non procuranda.

† Difinitores ergò electi, non finguli statim post electionem cuiusque, sed finita omnium electione, omnes simul iurabunt, vt omnes simul suo incipiant munere fungi. * Idemque in electione Visitatorum seruetur.

Generalis verò vbiprimùm electioni suæ assenserit, statim coram Præside genuflexus, sub hac forma fidem iuratam dabit.

¶ Ego Frater N. Generalis electus triennem tantum administrationem in hoc munere iuro, itémque perpetuitatem in eo nullatenus à me procurandam iuro, ac promitto, Constitutiones etiam, Diffinitiones, ac ceremonias, laudabilesque consuetudines Congregationis nostræ me minimè violaturum, aut violari permissurum quantum in me fuerit, & humana tulerit fragilitas, sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

4. Quo finito, iuxta mandatum Pij Quarti, & sacri Concilij Tridentini, fidem profitebitur, prout in fine harum Constitutionum assignatur. Interim verò Relator prædictum iuramentum à Reuerendissimo prolatum in Codice, quo Capituli acta exarantur, transcribat; illudq; Reuerendissimus proprio nomine subscribabit antequam ad Ecclesiã processionaliter ducatur.

5. Abbates electi similiter etiam iurent, ac fidem profiteantur, puratis tamen prius illorum electionibus, atque personis.

* Decretalis enim Bonifacij vestigijs inhaerentes (ne aliquis indignus, inhabilis, aut impeditus beneficium Confirmationis assequatur) statimus quòd omnibus iam electionibus peractis, Reuerendissimus præcipiat, vt siquis Capitularium, aut Conuentualium illius Monasterij, in quo Capitulum celebratur, in aliquo eorum, qui denuò electi sunt aliquod nouerint impedimentum, propter quod non possit in suo munere confirmari, vel electio eius sit irrita, aut saltem irritanda, infra spatium viginti quatuor horarum tale impedimentum ipsimet Reuerendissimo reuellet, atque denunciaret. Et huiusmodi præcepti edictum à Generali subscribatum Capituli ianæ Relator affigat.

6. Quòd si tale aliquid denunciatur, Relator illud coram Reuerendissimo in scriptis redigat, & denunciator subscribat, Reuerendissimus verò sub præcepto virtutis sanctæ Obedientia, Difinitores ac Visitatores conuocet, ab omnibusque negotiis iuridicè expediatur; in quo iudicio Relator votum habeat officium, ne forte parilitas detur.

Et si

Et si aliquid de prædictis Patribus, Diffinitoribus, aut Visitationibus, seu de illorum electionibus denunciatur, Abbates antiquiores inter Vocales ad illud iudicandum loco illorum subrogentur, ita vt ex nouem semper Indicibus prædictus confectus confectur.

7. Porro, si limata veritate, constet quòd aliqua electio facta, ipso iure sit, irrita, vel quòd saltem debeat irritari, annulletur a prius, seu nulla declaretur, & altera celebretur legitime. Quòd si prior electio illa non propter vitium, defectum, aut crimen personæ, sed propter defectum aliquem ipsius electionis tantum cassetur, persona prius electa inhabilis non erit ad posteriorem electionem (nisi fortè simoniacæ prauitatis aliquid intercessisse constiterit) prout in Iure b decernitur.

8. Cæterum transacto iam prædicto horarum termino, si nullus defectus opponatur electionibus, aut personis electis, Reuerendissimus in medio Capituli sedeat Euangeliorum librū manu tenens, Abbatesque per choros distributi coram eo genu flectantur, & antiquior sub forma præcitata, cæteris audientibus, fidem protestetur: deinde eodem modo, quo Generalis iuret: *Ego Frater N. Abbas electus triennalem tantum, &c.* Quo iuramento præstito, surgat, & sedeat. Alij verò ordine suo Euangeliorū librū manu tangentes, hæc tantum verba singuli proferat, *¶ Ego Frater N. Abbas electus eadem iuro, & spondeo, credo, ac profiteor, sic me Deus adiunet, & hac sancta Dei Euangelia.*

CAPVT SEXTVM.

De confirmatione electionum.

1. Quoniam secundum Ius a commune Prælati electi non debent se ingerere in administrationem spirituum, vel temporalium pertinentium ad Ecclesiam, vel dignitates, ad quas electi sunt, nisi prius fuerint a superiore confirmati, tenenturque intra tres b menses post consensum electioni præstitum, illius confirmationem petere: præcipimus, vt Abbates electi antequam munus suum exerceant, postquam professionē fidei, & prædictum iuramentum emiserint, a Reuerendissimo confirmentur.

a Cap. Nostri quomodo.

Cap. Nihil est, de elect.

Cap. Qualiter, de elect.

C. Auaritia in 6.

b Cap. Quæ sit, de elect.

in 6.

E

2. Porro

a Pius V.
Regimini.

2. Porrò Reuerendissimus expressa cõfirmatione non eget nam vbiprimùm fuerit electus, eo ipso authoritate a Apostolica confirmatur.

b Cap. x.
Dei.

3. Priusquàm verò Abbates confirmentur, obedientiam præstent in scriptis Reuerendissimo sub eadem ferè forma, quã Honorius tertius b olim prescripsit.

¶ Ego Frater N. Abbas electus Monasterij N. subiectionem reuerentiam, & obedientiam à sanctis Patribus constitutam secundum Regulam Sancti Patris Benedicti, tibi Reuerendissimo Patri Generali, tuisque successoribus canonicè substituendis, & sanctæ sedis Apostolicæ, quandiũ hoc habuero Abbatiale munus, me exhibiturum promitto, quapropter confirmationem peto electionis meæ. Frater N. Abbas Monasterij N.

4. Forma autem confirmationis in scriptis Abbatibus dandæ, hæc erit.

¶ Frater N. Generalis Benedictinus in Regno Portugaliæ, Prouinciaque Brasiliensi, omnibus hæc literas inspecturis, salutem, & benedictionem à Domino. Notum facimus Religioso admodum Patri Priori, atque Conuentus nostri Monasterij N. Reuerendum admodum Patrem N. ritè fuisse electum in Abbatem prædicti Monasterij, & quoniam sufficienti diligentia adhibita, nullum in eo, aut in electione illius defectum reperimus, ipseque obedientia nobis præstita confirmationem in prædicto munere petijt, nos authoritate ordinaria, qua fungimur cum in Abbatiali sua dignitate, usque ad Capitulum futurum, ipsamque electionem confirmamus, præcipimusque in augmentum meriti prædicto Patri Priori, singulisque Monachis in prædicto Monasterio commorantibus in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub pœna Excommunicationis, ipso facto incurrenda, ut eum tanquàm verum Abbatem suum recipiant, illique possessionem dignitatis suæ, & obedientiam more solito, præstent. Datis apud N. sub nostro signo, nostræque Congregationis Sigillo. Anno Domini N. tali die Mensis, &c. Frater N. Generalis Benedictinus.

Ex mandato Reuerendissimi Frater N. Secretarius.

5. Si verò Abbas electus Reuerendissimum fortè adire nequeat, prædictam obedientiæ formulam illi mittat, & confirmationem ab eo assequatur, priusquàm tamen possessionem accipiat coram Priore, & Conuentu iurabit (vt supra b) fidemque profitebitur.

b Cap. f. n. 2

CON-

CONSTITVTIO III.

De electionibus intermedijs.

CAPVT PRIMVM.

De electione intermedia Generalis.

QVONIAM aliquandò progrediente triennio Capitularia munera vacare contingit, operapreptium est idoneam eligendi formam, pro huiusmodi euentu præscribere.

1. Statuimus ergo primò, quod vacante munere Generalis, statim qui præest Monasterio in quo ille obierit, certiore faciat Visitatorem primum, sub pœna priuationis vocis actiuz, & passiuæ per sex menses, qui vbiçunque literas acceperit ibi coram Prælato, & Consiliarijs illius domus, conceptis verbis iuret se seruaturum ea, quæ in hoc capite decernimus, cæteraque omnia ad officium Generalis spectantia, atque ipso facto, & non antea sub Præsidentis titulo totam Congregationem, ipsamque Generalis Domum cum limitationibus statim apponendis moderetur, atque gubernet.

2. Volumus autem, vt vacante Generalatu, intra tres vltimos menses triennij (Februarium scilicet, Martium, & Aprilè) Generalis electio non celebretur, sed prædictus Visitator primus, vel (illo legitime impedito) Visitator secundus Vicegeneralis munere fungatur, & in viduata domo Reuerendissimi Abbatis vicem gerat, vsque ad Capitulum proximè celebrandum, cui more solito, præsidebit.

3. In toto illo trimestri spatio plenam habebit iurisdictionem, paucis tantum exceptis; non enim poterit primò facultatem concedere ad bona ordinis alienanda; nec etiam secundò pœnas, aut pœnitentias à præcedenti Generali impositas remittere, vel temperare; tertio, nec insolitas pecuniarum expensas facere absque consilio, & assensu Diffinitorum, si eas faciendi

occurrat occasio: nec denique *quarto* ei, quæ Prædecessor ipse quatenus Generalis statuerat, ordinauerat, aut præceperat poterit alterare, & immutare; volumus enim, ut omnia sic statuta, ordinata, & præcepta in suo robore, ac vigore permaneant, & sub eadem forma, quæ antea feruentur, donec Generalis electus aliter disponat.

4. Porro, vacante Generalatu ante prædictos tres menses, Præcipimus, ut intra triginta dies immediatè post illum, in quo Visitator prædictum mortis nuntium, & iuramentum acceperit inchoandos, noua Generalis celebretur electio in Monasterio, quod commodius visum fuerit, omnibus Vocalibus, qui in Capitulo Generali congregari solent conuocatis, cui etiã electioni Visitator ipse præsidebit; tempus autem ad eam faciendam hic præfinitum non poterit prorogare, alioquin voce passiuâ ipso facto in Capitulo Generali proximè celebrando careat.

5. Antequam ad actum electionis deueniatur, Missa de Spiritu Sancto cantetur cum commemorationibus B. Virginis, & Sancti Patris Benedicti; deinde eligantur Indices inhabilitatû & subornationum modo, quo supra Constit. 2. cap. 7. alliq; prout ibidem dicitur, munus suû exerceant. Secretarius quoque ostio Capituli præfigat Constitutione transcriptam contra subornatores, eosq; non reuelâtes, prout in Capitulo Generali fieri solet.

6. Si autem aliquis munus habens Capitulare in Generali erectur, ab omnibus Vocalibus sic congregatis alter loco illius eligatur.

7. In hac breui præsentia præter illa quatuor num. 3. huius cap. prohibita, non poterit etiam prædictus Visitator Monachorum inuitationes facere, recreationes concedere, administratio- niq; temporalium ipsius domus Reuerendissimi se se iagerere (hæc enim tota erit penes Priorem eiusdem Monasterij) in spiritualibus tamen, & in ijs, quæ ad correctionem morum spectât, in omnibusque alijs Præsidis munus pleno iure, & auctoritate ordinaria exercebit. Porro, si Prior aliquem excessum in prædicto regimine temporalium committat, Præsidens illum admoneat, & remedio opportuno occurrat.

8. In vtrâque præfectura, tum prædictorum mensum, tum dierum, Socius, & Secretarius Reuerendissimi ipsum Visitatorè Præsidem, sicut antea Generalem comitabuntur; Socioque curæ

erit

erit acta Visitationum, culparumq; inquisitiones fidelitèr apud se retinere: cetera verò scripta, vniuersa Generalis defuncti sup-
pellex, omniaque ad vsum illius spectantia, cellæ, & scriniorum
clauës à Priore simul, & Socio soli Secretario tradantur sub in-
uentario ab ipfis tribus subsignato, vt ipse quoque postea cun-
cta similitèr tradat, vel Generali, si intra triginta dies fuerit eli-
gendus, vel Visitatori Præsidi, si Præses fuerit trimestris.

Præcipimus autem *in virtute sanctæ Obedientiæ* singulis illis
tribus Patribus, & omnibus alijs, vt nihil ad Generalem defun-
ctum pertinens sibi approprient, aut quouis alio modo alienent,
Socioque suo, *sub eodem præcepto*, mandamus nè culparum in-
quisitiones, seu processus alicui ostendat, nec eos, aut alia scrip-
ta rumpat, abscondat, seu quouis modo alienet, sed omnia (vt
suprà) fidelitèr tradat.

CAPVT SECVNDVM.

*De Intermedia electione Abbatum,**Diffinitorum, &c.*

SI, habente triennio, Abbatialis aliqua vacauerit dignitas, vel
munus aliquod Diffinitoris, aut Visitatoris, Reuerendissi-
mus Pater Generalis electionem illius celebrabit in Monaste-
rio, quod commodius iudicauerit, infra octo dies: si in Durimi-
nia consistat: infra quindecim, si vltra Durium: infra triginta, si
vltra Mondam; quod adimplere tenebitur sub priuatione vocis
actiue in Capitulo proxime sequenti.

Præsidi autem dies computandi sunt immediatè post illum,
in quo Vacationis Prælatuæ nuncium acceperit: illamq; Prior,
aut Præsides Monasterij vacantis, statim Reuerendissimo per
epistolam obnunciabit, sub priuatione vocis actiue, & passiuæ
per sex menses. Idemque facere sub eadem pœna teneatur Ab-
bas in cuius Monasterio munus Diffinitoris, aut Visitatoris va-
cauerit. ¶ Statuimus, quòd tres dies habentes à Vigila Na-
tiuitatis Domini vsque ad primam Octauam, & quinque habèn-
tes à feria quarta maioris Hebdomadæ vsque ad Dominicam
Resurrectionis, non cõputentur inter prædictos dies, ad electio-
nes intermedias Generalis, & aliorum faciendas, suprà designatos.

2. Electores intermedij prædictorum munerum erunt vndecim, Reuerendissimus scilicet, Diffinitores, & Visitatores, atque tres Abbates Monasteriorum Interamnenfium, ordine sequenti feruato.

3. In electionibus Abbatiarum, munerumque Diffinitoris, aut Visitatoris, intra primum annum triennij vacantium vocem actiuam habebunt Abbas Sancti Benedicti Portuenfis, Abbas Sancti Thyrsi, & Abbas Sanctæ Mariæ de Pombeiro.

4. In electionibus verò Abbatiarum, & prædictorum munerum vacantium intra secundum annum triennij, vocem actiuam habebunt Abbas Sancti Michaelis Bastensis, Abbas Sancti Andree de Rendufe, & Abbas Sancti Saluatoris de Trauanqua.

5. In electionibus tandem Abbatiarum, vel prædictorum munerum, quæ vacauerint intra tertium annum triennij vsque ad tempus sequenti capite designandum, electores erunt Abbas Sancti Saluatoris de Palatio, Abbas Sancti Ioannis de Suspensis, & Abbas Sancti Romani Nibenensis.

6. Quòd si aliqui ex prædictis vndecim electoribus obierint, vel tempore vocationis ad electionem legitimo impedimento fuerint deteti, aut extra terminos Duriminæ extiterint, ita vt venire non possint, in eorum locum substituuntur * Abbas Sancti Saluatoris Gansensis, & quotquot alij infra illum fuerint necessarii ad prædictum numerum vndecim electorum completandum, & integrandum.

+ Volumus autem, vt qui hoc modo in vna electione, electores semel in triennio fuerint substituti * ad alteram eiusdem triennij non accedant, sed alij, qui post illos immediatè, & successiuè subsequuntur secundum ordinem antiquitatis suæ.

7. Reuerendissimus verò, si legitime fuerit impeditus, quem maluerit Procuratorem, aliàs dignum, & idoneum instituet, qui nomine suo suffragetur, atque præsideat.

8. Si Sociatus Reuerendissimi, aut alicuius Procuratoris Curialis officium vacauerit intra tempus prædictum, eligatur alter; Electores autem erunt cum Reuerendissimo Diffinitores soli, ac Visitatores, qui aliàs legitime impediti non fuerint.

9. Vacante denique munere Secretarij, Reuerendissimus, ac Diffinitores similiter non impediti (prout in Capitulo Generali fit) alterum eligant.

10. Ante-

10. Antequam ad prædictas electiones Abbatum, Diffinitorum, ac Visitatorum procedatur, feratur censura, de qua supra cap. 1. num. 5. & Missa de Spiritu Sancto cantetur; in cæteris verò electionibus dicatur etiam prius, sed sine cantu.

† Quod si ante prædictas electiones aliquis iuxta edictum contra subornantes impositum, teneatur aliquid denunciare, Reuerendissimo coram Relatore illud denuntiet, Reuerendissimusq; duos electores antiquiores alias non impeditos, seu denunciatos conuocet, & cum illis simul negotium iudicet, & iuridicè expediat.

11. Quod verò attinet ad eligendos seruentur ea, quæ supra Constit. 3. de ijs, qui possunt eligi statuimus. *Præcipimusq;* præterea, vt nullus in his electionibus intermedijs vocem possit habere passiuam, nisi ipsomet die, quo fit electio ætatem Monachalem superius requisitam attingat.

12. Publicata electione, si fuerit electio Abbatis, Diffinitoris, aut Visitatoris, iubeat Reuerendissimus edictum affigi loco publico, propurificanda persona electi, ipsaq; electione, in quo simpliciter præcipiat, vt si quis in electo, aut electione defectum aliquem nouerit ratione cuius non possit, aut debeat confirmari, vel electio debeat irritari intra breue aliquod horarum spatium ibi assignandum ipsimet Reuerendissimo denuntiet. Quo termino peremptorio transacto, si nihil opponatur, aut denunciatur, Abbas electus poterit confirmari, Diffinitorq; aut Visitator iuramentum accipere. Si verò aliquod denunciatur impedimentum, procedat Reuerendissimus, vt supra statuimus Constit. 3. cap. 5.

CAPVT TERTIVM.

De electione intermedia Præsidentium, ac aliorum vices gerentium.

1. **N**E aduentante iam, pendenteq; Capitulo Generali, electiones in illo celebrandæ antevertantur, eliganturq; Abbates aliquando ferè diales, statuimus primò, quòd si aliqua Abbatia,

Abbatialis dignitas Interamnenſis, aut etiam Sancti Martini do Couto, vltimo anno triennij vacare contingat à die Sancti Patris Benedicti vigeſimo primo Martij incluſiue, vſque ad Capitulum Generale, nullus in hoc euentu Abbas intermedius eligatur, ſed interea Reuerendiſſimus Monachum alijs dignum, & idoneum in Monasterio vacante conſtituat, qui ſub Præſidentis titulo in ſpiritualibus, ac temporalibus illud autoritate ordinaria gubernet, ad actualem vſque poſſeſſionem Abbatis in Capitulo nouiter eligendi.

Præſes tamen hic Capitalis non erit, ſed ſtatum Monasterij ad Capitulum Generale mittet, Conuentusq; cum ipſo, quæ maluerit Capitalarem Procuratorem inſtituet, non ad ſuffragandum in electionibus, ſed vt in cauſis, ac negotijs emergentibus, quæ ad prædictum Monasterium attineant, Procuratoris munus exequatur.

2. Si vero Abbatiales dignitates à Prouincia Interamnenſi remotiores, vt Conimbricenſis, Scallabitana, Olyſſiponenſis, & alia, prædicto vltimo anno vacauerint à die Sanctæ Scholaſticæ virginis, Februarij decimo incluſiue vſque ad Capitulum, Abbas etiam intermedius non eligatur, ſed Reuerendiſſimus Præſidem conſtituat, vt ſupra.

3. Si munus Diſſinitoris, aut Viſitatoris prædicto vacauerit anno intra tempus illud Benedictinum, quod videlicet à die Sancti P. Benedicti incluſiue ad Capitulum vſque prolabitur, nulla alterius celebretur electio, ſed Abbas, aut Præſes illius Monasterij, in quo Diſſinitor ille, aut Viſitator Conuentualis reſidebat, ipſius Diſſinitoris, aut Viſitatoris vicem ſuppleat, cum ſecundum leges fuerit opus.

4. Si munus Socij Reuerendiſſimi prædicto anno, ac tempore vacauerit, alter non eligatur, ſed eo ipſo Secretarius in ijs, quæ ad Socium pertinent, illius vicem ſuppleat. Similiterque è conuerſo, ſi Secretarius tunc temporis decedat, ea quæ ad munus Secretarij ſpectant Socij exequatur, abſque alia noua Secretarij electione.

† Vtroque autem fortè vacante, ne Reuerendiſſimus omnino indomitatus mateat, nullus eligatur, ſed Reuerendiſſimus eligat, & nominet, quem voluerit, qui Secretarij vicem gerat, Capitalis tamen, ſeu vocè actiua in Capitulo Generali nõ habebit.